LEÏLA

SLIMANI

O POVESTE DESPRE NEBUNIA OBIŞNUITĂ.

LE FIGARO

PREMIUL GONCOURT 2016

Cântec lin

ROMAN

PANDORA M

Scriitura rafinată, precisă și tăioasă a Leïlei Slimani descrie, într-o atmosferă apăsătoare, sufocantă și paralizantă, o relație de dependență în care manipularea și nebunia se amestecă implacabil.

LA CROIX

Aruncat într-un vârtej nebunesc, cititorul nu poate opri această cădere vertiginoasă și fascinată. Tragedia despre care vorbește Leïla Slimani e cât se poate de convingătoare. Autoarea reușește să creeze în detaliu un portret al închisorilor noastre intime și sociale.

LIVRES HEBDO

COLECȚIE COORDONATĂ DE
MAGDALENA MĂRCULESCU

Cântec de lin

EDITORI:
Magdalena Mărculescu
Vasile Dem. Zamfirescu
Silviu Dragomir

FONDATOR:
Ion Mărculescu, 1994

REDACTOR:
Mihaela Ionescu

DESIGN:
Faber Studio
Imagine copertă: Annie Spratt via Unsplash

DIRECTOR PRODUCȚIE:
Cristian Claudiu Coban

DTP:
Gabriela Chircea

CORECTURĂ:
Irina Mușătoiu
Duşa Udrea-Boborel

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României
SLIMANI, LEÏLA
Cântec lin / Leïla Slimani; trad. din franceză şi note de Nadine Vlădescu. - Bucureşti: Pandora Publishing, 2017
ISBN 978-606-978-101-2

I. Vlădescu, Nadine (trad.; note)

821.133.1

Titlul original: Chanson douce
Autor: Leïla Slimani

Copyright © Éditions Gallimard, Paris, 2016

Copyright © Pandora M, 2017
pentru prezenta ediţie

O.P. 16, Ghişeul 1, C.P. 0490, Bucureşti
Tel.: +4 021 300 60 90 ; Fax: +4 0372 25 20 20
W: pandoram.ro

ISBN: 978-606-978-101-2

Pandora M face parte din Grupul Editorial TREI

Pentru Émile

Domnișoara Vezzis venise de dincolo de Frontieră ca să aibă grijă de câțiva copii în casa unei doamne [...]. Doamna a declarat că domnișoara Vezzis nu făcea două parale, că nu era curată și că nu-și dădea silința. Nici măcar o dată nu-i trecu prin minte gândul că domnișoara Vezzis avea propria ei viață de trăit, treburile sale de care să se preocupe și că aceste treburi erau lucrul cel mai important din lume pentru domnișoara Vezzis.

— RUDYARD KIPLING,
Simple povestiri din ținutul deluros

„Înțelegeți dumneavoastră, domnule, înțelegeți ce înseamnă să nu mai ai unde să te duci?" Întrebarea pe care Marmeladov i-o pusese în seara de dinainte îi reveni dintr-odată în minte. „Pentru că orice om trebuie să poată să se ducă undeva."

— DOSTOIEVSKI
Crimă și pedeapsă

Bebelușul a murit. N-a fost nevoie decât de câteva secunde. Doctorul i-a asigurat că nu suferise. L-au învelit într-o husă gri și fermoarul a fost tras peste corpul dezarticulat care plutea în mijlocul jucăriilor. Micuța era încă vie atunci când au sosit ajutoarele. S-a împotrivit ca un animal sălbatic. Au fost găsite urme ale luptei, bucăți de piele sub unghiile ei moi. În ambulanța care o transporta la spital a fost agitată, scuturată de convulsii. Cu ochii ieșiți din orbite, părea să caute aer. Gâtul i se umpluse de sânge. Avea plămânii perforați și capul i se lovise violent de comoda albastră.

Au fotografiat scena crimei. Poliția a luat amprentele și a măsurat suprafața băii și a camerei copiilor. Pe jos, covorul de prințesă era îmbibat de sânge. Masa de înfășat era pe jumătate răsturnată. Jucăriile au fost adunate în saci transparenți și puse sub sechestru. Până și comoda albastră avea să folosească la proces.

Mama era în stare de șoc. Asta e ceea ce au spus pompierii, asta au repetat polițiștii, asta au scris jurnaliștii. Intrând în camera în care zăceau copiii, ea a scos un țipăt, un țipăt din toți rărunchii, un urlet de lupoaică făcând zidurile să se cutremure. Noaptea s-a lăsat peste această zi de mai. A vomat, și poliția a găsit-o așa, cu hainele pătate, ghemuită în cameră, sughițând ca o apucată. A urlat până și-a spart plămânii. Asistentul de pe ambulanță a făcut un semn discret din cap, au ridicat-o, în ciuda faptului că se opunea, în ciuda loviturilor pe care le dădea cu picioarele. Au ridicat-o încet și internista tânără de pe ambulanță i-a administrat un calmant. Era prima ei lună de stagiu.

Și pe cealaltă au fost nevoiți s-o salveze. Cu tot atâta profesionalism, cu obiectivitate. Nu a știut să moară. Moartea, ea

n-a știut decât s-o împartă. Și-a secționat venele de la încheieturi și și-a înfipt cuțitul în beregată. Și-a pierdut cunoștința, la picioarele patului cu bare. Au ridicat-o de pe jos, i-au luat pulsul și tensiunea. Au pus-o pe targă și stagiara cea tânără și-a ținut mâna apăsată pe gâtul ei.

Vecinii s-au adunat în fața imobilului. Mai ales femei. Curând e ora la care trebuie să-și ia copiii de la școală. Femeile privesc ambulanța, cu ochii umflați de lacrimi. Plâng și vor să știe. Se ridică pe vârfuri. Încearcă să distingă ceea ce se întâmplă în spatele cordonului de poliție, în interiorul ambulanței care demarează cu toate sirenele pornite. Își șoptesc informații la ureche. Zvonul circulă deja. Li s-a întâmplat o nenorocire copiilor.

E un imobil frumos acesta, din rue d'Hauteville, în arondismentul zece. Un imobil în care vecinii își dau bună ziua călduros, chiar fără să se cunoască. Apartamentul soților Massé se află la etajul al cincilea. Este cel mai mic apartament din clădire. Paul și Myriam au ridicat un perete în mijlocul camerei de zi, la nașterea celui de-al doilea copil. Ei dorm într-o cameră micuță, între bucătărie și fereastra care dă înspre stradă. Lui Myriam îi plac mobilele cumpărate de la târgurile de vechituri și covoarele berbere. Pe perete, a atârnat stampe japoneze.

Astăzi, a venit acasă mai devreme. Și-a scurtat o întâlnire și a amânat pe a doua zi studiul unui dosar. Așezată în vagonul de tren de pe linia 7, își spunea că o să le facă o surpriză copiilor. Aproape de casă, s-a oprit la brutărie. A cumpărat o baghetă, un desert pentru cei mici și o prăjitură cu portocale pentru bonă. E prăjitura ei preferată.

Se gândea să-i ducă la călușei. Aveau să facă împreună cumpărăturile pentru cină. Mila ar fi cerut să-i cumpere o jucărie, Adam ar fi molfăit un coltuc de pâine în căruciorul lui.

Adam a murit. Mila urmează să moară.

— Fără imigranți care n-au acte, de acord? Dacă e vorba de femeia de serviciu sau de zugrav, nu mă deranjează. Trebuie să muncească și oamenii ăștia, dar, când vine vorba de cei mici, e prea periculos. Nu vreau pe cineva căreia i-ar fi frică să cheme poliția sau să meargă la spital dacă se ivește vreo problemă. În rest, să nu fie foarte bătrână, să nu poarte văl și să nu fie fumătoare. Important e să fie vioaie și disponibilă. Să muncească, asta vrem, ca să putem și noi să muncim.

Paul a pregătit totul. A făcut o listă și a prevăzut trei minute pentru fiecare interviu. Și-au rezervat după-amiaza de sâmbătă pentru găsirea unei bone pentru copiii lor.

Cu câteva zile înainte, atunci când Myriam discuta cu prietena ei Emma despre căutările sale, aceasta s-a plâns de femeia care avea grijă de băieții ei.

— Bona are doi băieți aici în oraș, așa că din start nu poate să rămână până târziu sau să facă babysitting. Nu e deloc practic. Gândește-te la asta atunci când o să ai interviurile. Dacă are copii, ar fi mai bine ca ei să fie la țară.

Myriam îi mulțumise pentru sfat. Dar, în realitate, vorbele Emmei o stânjeniseră. Dacă un angajator ar fi vorbit despre ea sau despre una dintre prietenele lor în felul ăsta, ar fi strigat amândouă în gura mare că e discriminare. I se părea îngrozitoare ideea de a exclude o femeie pentru că are copii. Preferă să nu deschidă subiectul în fața lui Paul. Soțul ei era ca Emma. Un pragmatic, care-și pune familia și cariera pe primul plan.

În dimineața asta au făcut piața în familie, toți patru. Cu Mila pe umerii lui Paul și Adam adormit în cărucior ul lui. Au cumpărat flori și acum fac ordine în apartament. Își doresc să facă o impresie bună în fața bonelor care se vor perinda pe-acolo. Adună cărțile și revistele care zac în dezordine pe jos, sub pat și

până și în baie. Paul îi cere Milei să-și aranjeze jucăriile în tăvi mari din plastic. Fetița refuză smiorcăindu-se, iar el e cel care sfârșește prin a le strânge în grămezi la perete. Împăturesc hainele celor mici, schimbă așternuturile paturilor. Curăță, aruncă, încearcă disperați să aerisească acest apartament în care se sufocă. Ar vrea ca ele să vadă că sunt oameni cumsecade, oameni serioși și ordonați care încearcă să le ofere copiilor lor tot ce e mai bun. Ca ele să înțeleagă că ei sunt stăpânii.

Mila și Adam își fac somnul de după-amiază. Myriam și Paul sunt așezați pe marginea patului. Agitați și stingheri. Nu și-au încredințat niciodată copiii în grija altcuiva. Myriam își termina studiile de Drept atunci când a rămas însărcinată cu Mila. Și-a luat diploma cu două săptămâni înainte să nască. Paul făcea stagiu după stagiu, plin de acel optimism care a sedus-o pe Myriam atunci când l-a cunoscut. Era sigur că poate să lucreze pentru doi. Sigur că va face carieră în producția muzicală, în ciuda crizei și a reducerilor de buget.

Mila a fost un bebeluș fragil, iritabil, care plângea întruna. Nu lua în greutate, refuza sânul mamei și biberoanele pe care i le pregătea tatăl ei. Aplecată deasupra leagănului, Myriam uitase până și de existența lumii exterioare. Ambițiile sale se limitau la a o face pe această fetiță firavă și plângăcioasă să se îngrașe cu câteva grame. Lunile treceau fără ca ea să-și dea seama. Paul și ea nu se despărțeau niciodată de Mila. Se făceau că nu văd cum prietenii lor erau agasați și spuneau pe la spatele lor că un bebeluș nu avea ce să caute într-un bar sau pe bancheta unui restaurant. Dar Myriam refuza categoric să audă de o babysitter. Doar ea era în stare să răspundă nevoilor fiicei ei.

Mila de-abia împlinise un an și jumătate când Myriam a rămas din nou însărcinată. A susținut tot timpul că a fost un accident. „Pilula nu e niciodată sută la sută sigură", le spunea ea, râzând, prietenelor sale. În realitate, premeditase sarcina asta.

Adam fusese o scuză pentru a nu părăsi dulceața căminului. Paul n-a avut nicio obiecție. Tocmai fusese angajat ca asistent de sunet într-un studio renumit, unde își petrecea zilele și nopțile, ostatic al capriciilor artiștilor și al orarelor lor de lucru. Soția lui părea să înflorească în maternitatea asta animală. Viața aceasta în cocon, departe de lume și de ceilalți, îi proteja de toate.

Și apoi, timpul a început să pară lung, mecanica familială perfectă s-a oprit. Părinții lui Paul, care-și făcuseră un obicei din a-i ajuta după nașterea micuței, au început să petreacă din ce în ce mai mult timp la casa lor de la țară, unde începuseră să facă reparații importante. Cu o lună înainte ca Myriam să nască, au plecat într-o călătorie de trei săptămâni în Asia și nu l-au anunțat pe Paul decât în ultimul moment. El s-a supărat, plângându-i-se lui Myriam de egoismul părinților săi, de nepăsarea lor. Dar Myriam era ușurată. Nu suporta s-o aibă pe Sylvie tot timpul pe urmele ei. Asculta surâzătoare sfaturile soacrei ei, înghițea în sec când o vedea scotocind prin frigider și criticând alimentele pe care le găsea acolo. Sylvie cumpăra salate provenite din agricultura biologică. Pregătea mâncarea Milei, dar lăsa bucătăria într-o dezordine de nedescris. Ea și Myriam nu se puneau niciodată de acord în privința vreunui lucru și în apartament domnea un disconfort compact, clocotitor, care amenința clipă de clipă c-o să se transforme într-un meci de box. „Lasă-i pe părinții tăi să-și trăiască viața. Au dreptate să profite de ea, acum că sunt liberi“, îi spusese Myriam în cele din urmă lui Paul.

Nu înțelegea amploarea a ceea ce avea să urmeze. Cu doi copii, totul a devenit mai complicat: cumpărăturile, baia copiilor, vizitele la medic, curățenia. Facturile s-au acumulat. Myriam s-a întunecat. A început să deteste ieșirile în parc. Zilele de iarnă i s-au părut interminabile. Capriciile Milei i se păreau intolerabile, primele gângureli ale lui Adam îi erau indiferente. Cu fiecare zi care trecea, simțea din ce în ce mai mult dorința de a

se plimba singură și îi venea să urle ca o nebună pe stradă. „Mă devorează de vie", își spunea uneori.

Își invidia soțul. Seara, îl aștepta febrilă în spatele ușii. Petrecea o oră plângându-se de smiorcăielile copiilor, de dimensiunile apartamentului, de lipsa timpului ei liber. Când îl lăsa și pe el să vorbească și el povestea epopeea sesiunilor de înregistrări ale vreunei trupe de hip-hop, ea îi arunca în față: „Ce noroc ai!" El răspundea: „Nu, tu ai noroc. Aș vrea tare mult să-i văd crescând". La jocul ăsta, nimeni nu ieșea câștigător.

Noaptea, Paul dormea lângă ea somnul greu al celui care a muncit toată ziua și care merită să se odihnească așa cum trebuie. Ea se lăsa măcinată de acreală și de regrete. Se gândea la eforturile pe care le făcuse ca să-și termine studiile, în ciuda lipsei banilor și a sprijinului părinților, la bucuria pe care o simțise atunci când fusese primită în barou, la prima dată când îmbrăcase roba de avocat și când Paul îi făcuse o poză, în fața ușii de la intrarea în imobilul lor, mândră și zâmbitoare.

Luni în șir, s-a prefăcut că suportă situația. Nici măcar lui Paul nu a putut să-i spună cât îi era de rușine. În ce hal simțea că moare pentru că nu are altceva de povestit decât năzbâtiile copiilor și conversațiile dintre necunoscuții de la supermarket, la care trăgea cu urechea. A început să refuze toate invitațiile la cină, să nu mai răspundă la apelurile prietenilor ei. Era circumspectă mai ales în privința femeilor, care puteau să fie atât de crude. Îi venea să le strângă de gât pe cele care se prefăceau c-o admiră sau, și mai rău, c-o invidiază. Nu mai putea suporta să le asculte cum se plâng de serviciul lor, de faptul că nu petrec suficient timp cu copiii lor. Mai presus de orice, îi era teamă de necunoscuți. De cei care o întrebau inocent cu ce se ocupa și care îi întorceau spatele atunci când ea pomenea despre viața ei casnică.

Într-o zi, pe când făcea cumpărături la Monoprixul de pe bulevardul Saint-Denis, și-a dat seama că subtilizase fără să vrea

niște șosete pentru copii, uitate în cărucior. Era la câțiva metri de casă și s-ar fi putut întoarce la magazin ca să le înapoieze, dar a renunțat. Nu i-a povestit lui Paul. N-avea nicio însemnătate și totuși nu putea să nu să se mai gândească la asta. După acest episod, se ducea la Monoprix cu regularitate și ascundea în cărucior fiului ei un șampon, o cremă sau un ruj cu care n-avea să-și dea niciodată. Știa foarte bine că, dacă ar fi oprit-o cineva, era suficient să joace rolul mamei copleșite și oricine ar fi avut încredere, fără urmă de îndoială, în buna sa credință. Furturile astea ridicole o băgau în transă. Râdea singură pe stradă, cu impresia că păcălea pe toată lumea.

Când s-a întâlnit cu Pascal din întâmplare, a văzut în asta un semn. Vechiul său coleg de la Facultatea de Drept nu a recunoscut-o imediat: purta niște pantaloni prea largi, cizme ponosite și avea părul murdar și prins în coc. Stătea în picioare în fața caruselului din care Mila refuza să se dea jos. „E ultima tură", repeta ea de fiecare dată când fiica ei, ținându-se strâns de căluț, trecea prin dreptul ei și îi făcea cu mâna. A ridicat privirea: Pascal îi zâmbea, cu brațele desfăcute în semn de bucurie și de surpriză. Ea i-a zâmbit la rândul ei, strângând cu putere în mâini mânerul cărucior ului. Pascal nu avea mult timp la dispoziție, dar din fericire se ducea la o întâlnire undeva foarte aproape de locuința lui Myriam.

— Oricum trebuia să mă întorc acasă. Facem câțiva pași împreună? i-a propus ea.

Myriam s-a aruncat asupra Milei, care a scos niște sunete stridente. Refuza să înainteze și Myriam se încăpățâna să zâmbească, să se prefacă întruna că avea situația sub control. Nu înceta să se gândească la puloverul vechi pe care-l purta pe sub haină, al cărui guler tocit Pascal probabil că-l observase. Cu frenezie, își tot trecea mâinile peste tâmple, ca și cum asta ar fi fost de ajuns ca să-i aranjeze părul uscat și încâlcit. Pascal părea să nu

observe nimic din toate astea. I-a vorbit despre biroul de avocatură pe care-l înființase împreună cu doi colegi de generație, despre dificultățile și satisfacțiile de a începe o afacere pe cont propriu. Ea îi sorbea cuvintele. Mila nu contenea s-o întrerupă și Myriam ar fi dat orice ca s-o facă să tacă. Fără a-l pierde pe Pascal din ochi, s-a căutat prin buzunare, a cotrobăit prin geantă, ca să găsească o suzetă, o bomboană, ceva cu care să cumpere tăcerea fiicei sale.

Pascal abia dacă le-a aruncat o privire copiilor. Nu a întrebat-o cum îi cheamă. Nici măcar Adam, adormit în căruciorul lui, cu chipul liniștit și adorabil, n-a părut să-l înduioșeze sau să-l emoționeze.

— Am ajuns.

Pascal a pupat-o pe obraz.

— M-am bucurat mult să te revăd! i-a spus el și apoi a intrat într-un imobil a cărui ușă albastră și grea s-a trântit, făcând-o pe Myriam să tresară.

A început să se roage în tăcere. Acolo, în stradă, era atât de disperată, încât ar fi putut să se așeze pe jos și să plângă. Ar fi vrut să se agațe de piciorul lui Pascal, să-l implore s-o ia cu el, să-i dea o șansă. Când s-a întors acasă, era complet deprimată. A privit-o pe Mila, care se juca liniștită. I-a făcut baie bebelușului și și-a spus că acea fericire, acea fericire simplă, mută, carceralâ, nu era de ajuns ca s-o consoleze. Fără îndoială că Pascal râsese de ea. Poate că îi și sunase pe câțiva colegi de facultate ca să le povestească despre viața patetică a lui Myriam care „nu mai seamănă cu nimic“ și care „nu a făcut cariera la care ne așteptam“.

Toată noaptea, conversații imaginare i-au măcinat mintea. A doua zi de dimineață, tocmai ieșise de la duș când a auzit sunetul unui sms. „Nu știu dacă te gândești să te reapuci de Drept. Dacă te interesează, putem să discutăm despre asta.“ Myriam aproape că a urlat de fericire. A început să țopăie prin apartament și a sărutat-o pe Mila care a întrebat-o: „Ce e, mama? De

ce râzi? " Mai târziu, Myriam s-a întrebat dacă Pascal își dăduse seama de cât era de disperată sau dacă nu considerase, pur și simplu, că fusese mană cerească faptul de a fi dat peste Myriam Charfa, studenta cea mai serioasă pe care o cunoscuse el vreodată. Poate că s-a gândit că dintre toți el era cel binecuvântat să poată să angajeze o femeie ca ea, s-o aducă înapoi în sălile tribunalelor.

Myriam i-a povestit lui Paul despre asta și a fost dezamăgită de reacția lui. El a ridicat din umeri. „Bine, dar nu știam că vrei să lucrezi." Asta a înfuriat-o îngrozitor, mai mult decât ar fi fost cazul. Discuția a luat rapid o turnură înveninată. Ea l-a făcut egoist, el a calificat comportamentul ei drept inconsecvent. „Dacă vrei să lucrezi, eu nu mă opun, dar cum o să facem cu copiii?" O ironiza, făcând ca ambițiile ei să pară dintr-odată ridicole, dându-i și mai mult impresia că era cu adevărat închisă în acel apartament.

După ce s-au liniștit, au discutat cu calm opțiunile pe care le aveau. Era la sfârșitul lui ianuarie: nici măcar nu puteau să spere că aveau să găsească un loc liber într-o creșă sau o grădiniță cu program prelungit. Nu cunoșteau pe nimeni la primărie. Și dacă ea reîncepea să lucreze, s-ar fi încadrat în grupa de salariu cea mai problematică: prea bogați ca să aibă acces de urgență la un ajutor și prea săraci ca angajarea unei bone să nu reprezinte un sacrificiu. În cele din urmă, au ales soluția asta, după ce Paul a afirmat:

— Dacă punem la socoteală orele suplimentare, și tu, și bona veți câștiga cam la fel. Dar, mă rog, dacă tu crezi că asta te poate ajuta să te dezvolți...

Ea a rămas cu un gust amar în urma discuției lor. I-a purtat pică lui Paul.

A vrut să facă lucrurile cum trebuie. Ca să fie sigură, s-a dus la o agenție din cartier, care tocmai se deschisese. Un

birou mic, amenajat simplu, pe care-l gestionau două femei tinere, în jur de treizeci de ani. Vitrina, vopsită în albastru-landou, era decorată cu stele și mici dromaderi aurii. Myriam a sunat la ușă. Prin geam, patroana a măsurat-o din cap până-n picioare. S-a ridicat încet și a scos capul prin deschizătura ușii.

— Da?

— Bună ziua.

— Ați venit să vă înscrieți? Ne trebuie un dosar complet. Un CV și referințe din partea foștilor dumneavoastră angajatori.

— Nu, nici pomeneală! Am venit pentru copiii mei. Caut o bonă.

Chipul fetei s-a schimbat complet. S-a arătat mulțumită să primească vizita unei cliente și cu-atât mai jenată de atitudinea ei disprețuitoare. Dar cum ar fi putut ea să creadă că această femeie obosită, cu părul creț și ciufulit, era mama fetiței drăguțe care se smiorcăia pe trotuar?

Doamna administrator a deschis un catalog asupra căreia s-a aplecat Myriam.

— Luați loc, i-a propus ea.

Zeci de fotografii ale unor femei, în majoritatea lor africane sau filipineze, defilau prin fața ochilor lui Myriam. Pe Mila lucrul ăsta o amuza. Spunea: „Ce urâtă e aia, nu?" Mama ei o mustra să tacă și revenea cu inima grea la aceste portrete neclare sau prost încadrate, în care niciuna dintre femei nu zâmbea.

Doamna administrator o dezgusta. Ipocrizia ei, fața ei rotundă și roșie, eșarfa tocită din jurul gâtului. Rasismul ei, evident cu puțin înainte. Totul o făcea să vrea să fugă. Myriam i-a strâns mâna. I-a promis că o să discute cu soțul ei și nu s-a mai întors niciodată. În schimb, s-a dus să pună ea însăși un mic anunț prin magazinele din cartier. La sfatul unei prietene, a inundat site-urile de pe internet cu anunțuri puse sub semnul URGENT. După o săptămână, primiseră șase apeluri.

Așteaptă bona asta ca pe Mântuitor, chiar dacă e terorizată la gândul că-și lasă copiii. Știe totul despre ei și ar vrea să păstreze știința asta secretă. Le cunoaște gusturile, maniile. Ghicește imediat când unul dintre ei e bolnav sau trist. Nu i-a scăpat o clipă din ochi, convinsă că nimeni nu ar putea să-i protejeze mai bine decât ea.

De când s-au născut, se teme de tot. Îndeosebi, îi e frică să nu moară. Nu vorbește niciodată despre asta, nici cu prietenele ei și nici cu Paul, dar e convinsă că toți au avut aceleași gânduri. E sigură că, la fel ca și ei, li s-a întâmplat și lor să se uite la copilul lor dormind și să se întrebe ce ar simți dacă acel corp ar fi un cadavru, dacă ochii aceia închiși ar rămâne așa pentru totdeauna. Nu poate să se abțină. Scenarii atroce se construiesc în mintea ei, pe care ea le înlătură scuturând din cap, spunând rugăciuni, bătând în lemn și atingând mâna Fatimei[1] pe care a moștenit-o de la mama ei. Ține la distanță soarta potrivnică, boala, accidentele, poftele perverse ale prădătorilor. Visează, noaptea, dispariția lor bruscă, în mijlocul unei mulțimi indiferente. Țipă: „Unde sunt copiii mei?" și oamenii râd, crezând despre ea că e nebună.

---

[1] *Mâna Fatimei* sau *Hamsa* este o amuletă în formă de palmă, răspândită în Orientul Mijlociu și Africa de Nord și folosită drept semn de protecție împotriva deochiului, în special de către unii musulmani, dar și de către evrei sau creștini. *Hamsa* este un cuvânt din limba arabă care înseamnă „cinci", dar și „cele cinci degete de la mână". Conform religiei musulmane, Fatima a fost fiica profetului Mohamed. (*N.t.*)

— Întârzie. Începe prost.

Paul se impacientează. Se îndreaptă către ușa de la intrare și privește prin vizor. Este ora 14:15 și prima candidată, o filipineză, nu a sosit încă.

La 14:20, Gigi bate încet la ușă. Myriam se duce să-i deschidă. Observă imediat că femeia are niște picioare foarte mici. În ciuda frigului, e încălțată cu tenișI de pânză și poartă șosete albe cu volănașe. La aproape cincizeci de ani, are niște picioare ca de copil. E îmbrăcată destul de elegant, are părul prins într-o coadă împletită care îi ajunge până la jumătatea spatelui. Paul îi semnalează sec că a întârziat și Gigi își lasă capul în jos bâiguind scuze. Se exprimă foarte prost în franceză. Paul se lansează fără convingere într-un interviu în engleză. Gigi vorbește despre experiența ei. Despre copiii ei, pe care i-a lăsat în țara sa, despre cel mai mic dintre ei, pe care nu l-a văzut de zece ani. Nu o s-o angajeze. Îi pune câteva întrebări de formă și la 14:30, o conduce la ușă. „Vă vom contacta noi. *Thank you.*"

Urmează Grace, o ivoriană zâmbitoare și fără acte. Caroline, o blondă obeză cu părul nespălat, care se plânge pe durata întregului interviu de durerea ei de spate și de problemele de circulație pe care le are. Malika, o marocană care are o vârstă și care a insistat asupra celor douăzeci de ani petrecuți în meseria asta și a dragostei ei pentru copii. Myriam a fost foarte clară. Nu vrea să angajeze o maghrebiană care să aibă grijă de copii. „Ar fi bine", încearcă Paul s-o convingă. „Le-ar vorbi ea în arabă, din moment ce tu nu vrei s-o faci." Dar Myriam refuză cu îndârjire. Se teme să nu se instaleze o complicitate tacită, o familiaritate, între ele două. Ca cealaltă să nu înceapă să-i spună lucruri în arabă. Să-i povestească viața ei și, curând, să-i ceară mii de lucruri în numele limbii și religiei lor comune.

A fost mereu neîncrezătoare față de ceea ce ea numește solidaritatea imigranților.

Apoi sosește Louise. Când povestește despre această primă întrevedere, lui Myriam îi place în mod deosebit să spună că a fost de domeniul evidentului. Ca o dragoste la prima vedere. Insistă mai ales asupra felului în care s-a comportat fiica ei. „Ea a ales-o", îi place ei să precizeze. Mila tocmai își făcuse siesta, fiind trezită din somn de țipetele stridente ale fratelui ei. Paul s-a dus la bebeluș, urmat îndeaproape de micuța care i se ascundea printre picioare. Louise s-a ridicat. Myriam descrie această scenă, fascinată încă de siguranța bonei. Louise l-a luat pe Adam în brațe cu delicatețe și s-a făcut că nu o vede pe Mila.

— Unde e prințesa? Mi s-a părut că am zărit o prințesă, dar a dispărut.

Mila a început să râdă în hohote și Louise a continuat jocul, căutând-o prin colțuri, pe sub masă, prin spatele canapelei, pe misterioasa prințesă dispărută.

Îi pun câteva întrebări. Louise le spune că soțul ei a murit, că fiica ei, Stéphanie, e deja mare — „are aproape douăzeci de ani, nici nu-mi vine să cred" –, că e foarte disponibilă. Îi întinde lui Paul o hârtie pe care sunt scrise numele foștilor ei angajatori. Vorbește despre familia Rouvier, care figurează în capul listei.

— Am rămas mult timp la ei. Aveau și ei tot doi copii. Doi băieți.

Paul și Myriam sunt seduși de Louise, de trăsăturile ei netede, de zâmbetul ei cinstit, de buzele ei care nu tremură. Pare imperturbabilă. Are privirea unei femei care poate să înțeleagă și să ierte orice. Chipul ei e ca o mare calmă, ale cărei abisuri n-ar putea fi ghicite de nimeni.

În aceeași seară, ei telefonează cuplului al căror număr le-a fost lăsat de Louise. Răspunde o femeie, destul de rece. Când aude numele lui Louise, își schimbă imediat tonul.

— Louise? Ce noroc aveți că ați dat peste ea! A fost ca o a doua mamă pentru băieții mei. A fost foarte dureros atunci când a trebuit să ne despărțim de ea. Ca să vă spun adevărul, la vremea aceea m-am gândit până și la a mai face un al treilea copil ca s-o putem păstra la noi.

Louise deschide obloanele apartamentului în care locuiește. E trecut puțin de ora cinci dimineața și afară felinarele sunt încă aprinse. Un bărbat merge pe stradă, aproape de ziduri, ca să se ferească de ploaie. Aversa a durat toată noaptea. Vântul a suflat prin burlane și i-a bântuit visele. S-ar spune că ploaia cade pe orizontală ca să biciuiască din plin fațada imobilului și ferestrele. Lui Louise îi place să se uite afară. Pe partea cealaltă, chiar în fața ei, între două clădiri sinistre, se află o casă mică, înconjurată de o grădină stufoasă. Un cuplu tânăr s-a instalat acolo la începutul verii, parizieni ai căror copii se dau în leagăn și curăță grădina de legume duminica. Louise se întreabă ce caută ei în cartierul ăsta.

Oboseala o face să se înfioare. Cu vârful unghiei, zgârie colțul ferestrei. Degeaba le curăță nebunește, de două ori pe săptămână, geamurile îi par mereu tulburi, acoperite de praf și de dâre negre. Uneori, ar vrea să le curețe până să le spargă. Zgârie, din ce în ce mai tare, cu vârful degetului arătător și unghia i se rupe. Își duce degetul la gură și îl mușcă pentru a opri sângerarea.

Apartamentul nu are decât o singură cameră, care-i folosește lui Louise și ca dormitor, și ca sufragerie. Are grijă, în fiecare dimineață, să strângă la loc canapeaua extensibilă și s-o acopere cu husa ei neagră. Mănâncă la masa joasă, cu televizorul mereu pornit. La perete, cutii de carton au rămas nedesfăcute. Ele conțin, poate, cele câteva obiecte care ar putea să dea viață acestei garsoniere fără suflet. La dreapta canapelei, se află fotografia unei adolescente cu părul roșu, pe un fundal sclipitor.

Și-a întins cu grijă pe canapea fusta lungă și bluza cu nasturi în față. Ridică balerinii pe care i-a așezat pe jos, un model cumpărat acum mai bine de zece ani, dar de care a avut atâta grijă încât par încă noi. Sunt pantofi de lac, foarte simpli, cu tocul pătrat și o fundiță discretă. Se așază și începe să curețe un

pantof, înmuind o bucățică de vată într-un borcănel cu cremă demachiantă. Gesturile ei sunt lente și sigure. Curăță cu o grijă feroce, absorbită pe de-a-ntregul de sarcină. Bucata de vată s-a umplut de murdărie. Louise apropie pantoful de lampa așezată sub măsuța cu un singur picior. Când lacul i se pare suficient de strălucitor, așază pantoful la loc și îl ridică pe celălalt.

E atât de devreme încât are timp să-și refacă unghiile stricate de curățenie. Își pune un leucoplast în jurul degetului arătător și-și întinde pe celelalte degete un lac de unghii de culoare roz, foarte discret. Pentru prima dată și în ciuda prețului, și-a vopsit părul la coafor. Și-l strânge într-un coc deasupra cefei. Se machiază și fardul de pleoape albastru o îmbătrânește, pe ea, a cărei siluetă e atât de plăpândă, de subțire, încât de departe cineva dacă i-ar da douăzeci de ani. Cu toate astea, de două ori mai mulți.

Se învârte ca un leu în cușcă în camera care nu i s-a părut niciodată atât de mică, de îngustă. Se așază, după care se ridică aproape imediat. Ar putea să dea drumul la televizor. Să bea un ceai. Să citească un exemplar vechi dintr-o revistă pentru femei pe care o păstrează lângă pat. Dar îi e frică să se destindă, să lase timpul să treacă, să cedeze toropelii. Trezirea asta matinală a făcut-o fragilă, vulnerabilă. O nimica toată ar fi de-ajuns ca să închidă ochii un minut, să adoarmă și să întârzie. Trebuie să-și păstreze mintea trează, să reușească să-și concentreze toată atenția asupra acestei prime zile de lucru.

Nu poate să aștepte acasă. Nu e nici măcar șase dimineața, mai are mult timp, dar merge repede către RER[2]. Face mai mult de un sfert de oră până la stația Saint-Maur-des-Fossés. În vagon, se așază în fața unui chinez bătrân care doarme, chircit,

---

2 Réseau Express Régional, rețeaua de trenuri expres regionale care deservesc Parisul și suburbiile sale. (*N.t.*)

cu fruntea sprijinită de geam. Se uită fix la chipul lui extenuat. La fiecare stație, ezită să-l trezească. Îi e teamă ca bătrânul să nu se rătăcească, să nu meargă prea departe, teamă că va deschide ochii, singur, la capăt de linie și că va trebui să se întoarcă. Dar nu spune nimic. E mai înțelept să nu vorbești cu oamenii. Odată, o fată tânără, brunetă, foarte frumoasă, era să-i dea o palmă. „Și tu de ce te uiți la mine? Hei, ce-ai de te uiți așa la mine?“ a strigat ea.

Ajunsă la Auber, Louise sare pe peron. Începe să se aglomereze, o femeie dă peste ea în momentul în care urcă scările către peroanele metrolui. Un iz dezgustător de croasant și de ciocolată arsă o strânge de gât. Ia metroul de pe linia 7 de la Opéra și iese la suprafață la stația Poissonnière.

Louise a ajuns cu aproape o oră mai devreme și se așază la o masă la terasa Paradis, o cafenea fără farmec de unde poate să vadă intrarea în imobil. Se joacă cu lingurița. Privește cu jind la bărbatul din dreapta ei, care trage dintr-o țigară cu buzele mari și vicioase. Ar vrea să i-o ia din mână și să tragă un fum lung. Nu mai rezistă. Își plătește cafeaua și intră în imobilul tăcut. Peste un sfert de oră va suna la ușă și, în așteptare, se așază pe o treaptă, între etaje. Aude un zgomot, de-abia are timp să se ridice, e Paul care coboară scările sărindu-le. Ține bicicleta sub braț și are o cască roz pe cap.

— Louise? Sunteți de mult aici? De ce n-ați intrat?

— Nu voiam să deranjez.

— Nu deranjați, dimpotrivă. Poftim, sunt cheile dumneavoastră, spune el scoțând un set de chei din buzunar. Haideți, simțiți-vă ca acasă!

— Bona mea e o zână.

Asta spune Myriam atunci când povestește apariția năvalnică a lui Louise în cotidianul vieții lor. Probabil că are puteri magice dacă a transformat acest apartament sufocant, strâmt, într-un loc odihnitor și luminos. Louise a împins pereții. A făcut rafturile mai adânci, sertarele mai largi. A lăsat lumina să intre.

În prima zi, Myriam îi dă câteva dispoziții. Îi arată cum funcționează aparatele electrocasnice. Repetă, desemnând obiecte sau câte o piesă de îmbrăcăminte: „La asta să aveți grijă. Țin mult la ea". Îi dă sfaturi în legătură cu colecția de discuri a lui Paul, de care copiii nu au voie să se atingă. Louise încuviințează, mută și docilă. Observă fiecare cameră cu aplombul unui general în fața unui pământ ce trebuie cucerit.

În săptămânile de după venirea ei, Louise transformă acest apartament neglijent într-un interior burghez perfect. Își impune manierele sale desuete, gustul ei pentru perfecțiune. Myriam și Paul nu-și cred ochilor. Le coase nasturii de la hainele pe care nu le mai poartă de luni de zile din lenea de a căuta un ac de cusut. Le reface tivurile de la fuste și de la pantaloni. Salvează hainele Milei, pe care Myriam se pregătea să le arunce fără remușcare. Louise spală perdelele îngălbenite de tutun și de praf. O dată pe săptămână, schimbă așternuturile. Paul și Myriam se bucură de toate astea. Paul îi spune, zâmbind, că seamănă cu Mary Poppins. Nu e sigur dacă ea a înțeles complimentul.

Noaptea, în confortul așternuturilor proaspete, cei doi râd, fără să le vină să creadă, de această viață care este a lor. Au impresia că au găsit o perlă rară, că au fost binecuvântați. Bineînțeles, salariul lui Louise apasă asupra bugetului familiei, dar Paul nu se plânge. În câteva săptămâni, prezența lui Louise a devenit indispensabilă.

Seara, când Myriam se întoarce acasă, găsește masa pregătită. Copiii sunt cuminți și pieptănați. Louise trezește și împlinește fantasmele familiei ideale pe care lui Myriam îi e rușine să le hrănească. O învață pe Mila să strângă după ea și fetița își agață haina în cuier, sub ochii uluiți ai părinților ei.

Lucrurile inutile au dispărut. Cu Louise, nimic nu se mai adună, nici vasele, nici rufele murdare, nici plicurile pe care au uitat să le deschidă și peste care dai ascunse sub câte o revistă veche. Nimic nu se strică, nimic nu se alterează. Louise nu neglijează niciodată nimic. Louise e scrupuloasă. Își notează totul într-un carnețel cu coperta înflorată. Orarul cursurilor de dans, al terminării orelor de la școală, al vizitelor la pediatru. Copiază numele medicamentelor pe care le iau cei mici, prețul înghețatei pe care a cumpărat-o la călușei și fraza exactă pe care i-a spus-o învățătoarea Milei.

După câteva săptămâni, nu mai are nicio ezitare să schimbe locul obiectelor. Golește rafturile în întregime, agață săculeți cu lavandă între paltoane. Aranjează buchete de flori. Simte o mulțumire serenă atunci când, odată ce Adam a adormit și Mila e la școală, poate să se așeze și să-și contemple opera. Apartamentul tăcut se află în întregime sub dominația ei, ca un dușman care ar fi implorat îndurare.

Dar bucătăria e locul în care ea face minunile cele mai grozave. Myriam i-a mărturisit că nu știa să gătească nimic și că nici nu avea vreo tragere de inimă. Bona pregătește feluri de mâncare pe care Paul le consideră extraordinare și pe care copiii le devorează fără să crâcnească și fără ca vreodată să fie nevoie să le ceară să-și termine mâncarea din farfurie. Myriam și Paul reîncep să-și invite prietenii care se înfruptă din ciulamaua de vită, din tocana cu carne de vită și legume, din ciolanul aromat cu salvie și din legumele crocante pe care le prepară Louise. O felicită pe Myriam, o copleșesc cu complimente, dar ea recunoaște întotdeauna: „Bona mea e cea care a făcut totul".

Când Mila e la școală, Louise îl leagă pe Adam la pieptul ei cu o eșarfă mare. Îi place să simtă coapsele grăsuțe ale copilului pe abdomenul ei, saliva care îi curge pe gât atunci când el adoarme. Îi cântă toată ziua acestui bebeluș a cărui lene o încântă. Îl masează, se mândrește cu colăceii lui de grăsime, cu obrajii lui rozalii și grăsuți. Dimineața, copilul o întâmpină gângurind, întinzându-și brațele cărnoase către ea. În săptămânile de după sosirea lui Louise, Adam învață să meargă. El, care plângea în fiecare noapte, doarme un somn liniștit până dimineața.

Mila, în schimb, e mai sălbatică. E o fetiță plăpândă care are ținuta unei balerine. Louise îi face cocuri atât de strânse încât micuța are ochii oblici, alungiți către tâmple. Seamănă atunci cu una dintre acele eroine din Evul Mediu, cu fruntea înaltă, cu privirea nobilă și rece. Mila este un copil dificil, epuizant. Răspunde la tot ce o nemulțumește cu urlete. Se aruncă la pământ în plină stradă, dă din picioare, se lasă târâtă pe jos ca s-o umilească pe Louise. Când bona se lasă pe vine și încearcă să-i vorbească, Mila se uită în altă parte. Numără cu voce tare fluturii de pe tapet. Se observă în oglindă atunci când plânge. Copila asta e obsedată de propria imagine. Pe stradă, are ochii ațintiți asupra vitrinelor. În repetate rânduri, s-a lovit de stâlpi sau s-a împiedicat de mici obstacole de pe trotuar, distrasă de contemplarea propriei persoane.

Mila e vicleană. Ea știe că mulțimea veghează și că lui Louise îi e rușine pe stradă. Bona cedează mai repede atunci când au un public. Louise trebuie să facă ocoluri ca să evite magazinul de jucării de pe bulevard, în fața căruia copilul scoate țipete ascuțite. Pe drumul către școală, Mila își târșâie picioarele. Fură niște zmeură de pe taraba unui negustor. Se urcă pe pervazul vitrinelor, se ascunde sub porticele imobilelor și fuge

cât o țin picioarele. Louise încearcă să se țină după ea cu cărucior, urlă numele micuței care nu se oprește decât în marginea cea mai îndepărtată a trotuarului. Uneori, Mila regretă. Își face griji pentru paloarea lui Louise și pentru spaimele pe care i le provoacă. Se întoarce iubitoare, docilă, obține iertarea. Se agață de picioarele bonei. Plânge și cere tandrețe.

Încetul cu încetul, Louise îmblânzește copilul. Zi după zi, îi spune povești în care apar mereu aceleași personaje. Orfani, fetițe pierdute, prințese prizoniere și castele pe care căpcăuni îngrozitori le lasă în paragină. O faună ciudată, compusă din păsări cu nasul strâmb, din urși cu un singur picior și unicorni melancolici, populează peisajele lui Louise. Fetița tace. Rămâne lângă ea, atentă, nerăbdătoare. Cere întoarcerea personajelor. De unde vin poveștile astea? Vin din ea, în flux continuu, fără ca ea să se gândească la asta, fără să facă nici cel mai mic efort de memorie și de imaginație. Dar în ce lac negru, în ce pădure adâncă s-a dus ea să pescuiască aceste basme crude în care cei blânzi mor la sfârșit, nu fără a fi salvat lumea?

Myriam e întotdeauna dezamăgită când aude deschizându-se ușa biroului de avocați unde lucrează. Către orele 9:30, colegii ei încep să sosească. Își fac o cafea, telefoanele urlă, parchetul scârțâie, calmul este spulberat.

Myriam ajunge la birou înainte de 8 dimineața. E mereu prima. Nu aprinde decât veioza micuță de pe biroul ei. Sub acest halou de lumină, în tăcerea ca de peșteră, își regăsește concentrarea din anii de studenție. Uită de toate și se cufundă cu delectare în studiul dosarelor de care se ocupă. Pășește uneori pe coridorul întunecat, ținând în mână un document și vorbește singură. Fumează o țigară pe balcon, bându-și cafeaua.

În ziua în care s-a întors la serviciu, Myriam s-a trezit în zori, plină de un entuziasm copilăresc. Și-a pus o fustă nouă, pantofi cu toc, și Louise a exclamat:

— Sunteți foarte frumoasă.

Din pragul ușii, cu Adam în brațe, bona a împins-o pe patroana ei afară din casă.

— Nu vă faceți griji pentru noi, a spus ea de mai multe ori. Aici o să fie totul bine.

Pascal a primit-o călduros pe Myriam. I-a dat biroul care comunică cu al lui printr-o ușă pe care o lasă adesea întredeschisă. La doar două sau trei săptămâni după sosirea sa, Pascal i-a atribuit responsabilități la care colaboratorii deja vechi nu avuseseră niciodată dreptul. Odată cu trecerea lunilor, Myriam se ocupă singură de cazurile a zeci de clienți. Pascal a încurajat-o să-și facă mâna și să-și folosească astfel capacitatea de lucru, despre care știe că e imensă. Ea nu spune niciodată nu. Nu refuză niciunul dintre dosarele pe care i le înmânează Pascal, nu se plânge niciodată că lucrează până târziu. Pascal îi spune adesea:

„Ești perfectă". Luni în șir, se îngroapă în spețe mici. Apără traficanți de droguri mizerabili, debili, un exhibiționist, hoți lipsiți de talent, alcoolici prinși la volan. Se ocupă de cazurile de supraîndatorare, de fraudele cu cărți de credit, de furturile de identitate.

Pascal se bazează pe ea să găsească noi clienți și o încurajează să-și dedice ceva timp ajutorului judiciar[3]. De două ori pe lună, se duce la tribunalul de la Bobigny și așteaptă pe hol, până la ora 21:00, cu ochii ațintiți asupra ceasului și a timpului care nu trece. Se enervează uneori, le răspunde brutal clienților confuzi. Dar își dă toată silința și obține tot ce se poate. Pascal îi repetă fără încetare: „Trebuie să-ți cunoști dosarul pe de rost". Și ea se străduiește. Recitește procesele-verbale până noaptea târziu. Pune în chestiune cea mai mică inadvertență, reperează cea mai mică eroare de procedură. Se implică cu o furie maniacală care sfârșește prin a da roade. Vechi clienți o recomandă prietenilor lor. Numele ei circulă printre deținuți. Un tânăr, pe care l-a scăpat de condamnarea la închisoare fără drept de apel, îi promite s-o răsplătească.

— M-ai scos de acolo. N-o să uit asta.

Într-o noapte, e sunată foarte târziu ca să asiste la un arest preventiv. Un vechi client a fost reținut de poliție pe motiv de violență conjugală. Chiar dacă se jurase în fața ei că era incapabil să lovească o femeie. S-a îmbrăcat pe întuneric, la ora două dimineața, fără să facă zgomot, și s-a aplecat deasupra lui Paul ca să-l sărute. El a mormăit ceva și s-a întors pe partea cealaltă.

Adesea, soțul ei îi spune că muncește prea mult și asta o umple de furie. El e supărat de reacția ei și joacă rolul soțului binevoitor. Se preface că e îngrijorat de starea sănătății ei, de

---

[3] În Franța, ajutorul financiar sau judiciar acordat de către stat acuzaților ale căror venituri sunt insuficiente pentru a avea acces la sistemul judiciar. El acoperă, parțial sau în totalitate, cheltuielile procedurale și de expertiză și onorariul avocatului, ajutorul mergând direct la acesta. (*N.t.*)

faptul ca nu cumva Pascal s-o exploateze. Ea încearcă să nu se gândească la copiii ei, să nu se lase roasă de vinovăție. Uneori, ajunge să-și imagineze că s-au coalizat cu toții împotriva ei. Soacra ei încearcă s-o convingă că „dacă Mila e atât de des bolnavă, asta se întâmplă pentru că se simte singură". Colegii ei nu-i propun niciodată să bea ceva împreună după serviciu și se miră de nopțile pe care ea și le petrece la birou. „Dar tu n-ai copii? " Chiar și învățătoarea, care a chemat-o într-o dimineață ca să-i vorbească despre un incident stupid între Mila și o colegă de clasă. Atunci când Myriam s-a scuzat pentru că a lipsit de la ultimele ședințe cu părinții și pentru că a trimis-o pe Louise în locul ei, învățătoarea cu părul grizonant a făcut un gest larg cu mâna.

— Dacă ați ști! E răul cel mai mare al vremurilor noastre. Bieții copii sunt lăsați de capul lor, în timp ce ambii părinți sunt devorați de aceeași ambiție. E simplu, ei aleargă tot timpul. Știți care e fraza pe care părinții o spun cel mai adesea copiilor lor? „Grăbește-te!" Și, bineînțeles, noi suntem cei care tragem toate ponoasele. Cei mici ne fac pe noi să plătim prețul angoaselor și sentimentului lor de abandon.

Myriam simțea o poftă teribilă s-o pună la locul ei, dar era incapabilă. Era oare din cauza scăunelului acestuia pe care stătea prost, în sala de clasă în care mirosea a acuarele și a plastilină? Decorul, vocea învățătoarei o aduceau cu forța înapoi în copilărie, la acea vârstă a supunerii și a constrângerii. Myriam a zâmbit. A mulțumit prosteşte și a promis că Mila va face progrese. S-a abținut să-i arunce în față acelei scorpii bătrâne misoginia ei și lecțiile de morală. Îi era prea teamă ca doamna cu părul grizonant să nu se răzbune pe copilul ei.

Pascal, în schimb, pare să înțeleagă furia care pune stăpânire pe ea, foamea ei imensă de recunoaştere și de provocări pe măsura ei. Între Pascal și ea se naşte o luptă care le aduce amândurora o plăcere ambiguă. El o împinge la limită, ea îi ține piept.

El o epuizează, ea nu-l dezamăgește. Într-o seară, o invită să bea un pahar împreună după program.

— Se împlinesc șase luni de când ești la noi, asta merită să sărbătorim, nu?

Merg pe stradă în tăcere. El îi ține ușa bistroului și ea îi zâmbește. Se așază în fundul sălii, pe banchete tapițate. Pascal comandă o sticlă de vin alb. Vorbesc despre un dosar pe rol și, foarte repede, se apucă să evoce amintiri din anii lor de studenție. Petrecerea uriașă pe care o dăduse prietena lor Charlotte în rezidența ei somptuoasă din arondismentul XVIII. Atacul de panică, absolut hilar, al sărmanei Céline în ziua examenelor orale. Myriam bea repede și Pascal o face să râdă. Nu are chef să se ducă acasă. Ar vrea să nu aibă pe nimeni pe care să trebuiască să-l anunțe unde e, să nu o aștepte nimeni. Dar există Paul. Și există copiii.

O tensiune erotică lejeră, înțepătoare îi arde gâtul și sânii. Își umezește buzele cu limba. Are poftă de ceva. Pentru prima dată după mult timp, simte o dorință gratuită, futilă, egoistă. O dorință de ea însăși. Degeaba îl iubește pe Paul, corpul soțului ei e îngreunat de amintiri. Atunci când o penetrează, intră în pântecul ei de mamă, pântecul ei greu, în care sperma lui Paul s-a cuibărit atât de des. Pântecul ei de ascunzișuri și valuri, în care și-au construit casa, unde au înflorit atâtea griji și-atâtea bucurii. Paul i-a masat picioarele umflate și învinețite. A văzut sângele ei întinzându-se pe cearșafuri. Paul i-a ținut părul și fruntea în timp ce voma, ghemuită. A auzit-o urlând. I-a șters de sudoare fața acoperită de angioame în timp ce împingea. I-a scos din ea pe copiii lui.

Ea refuzase întotdeauna ideea că propriii ei copii ar putea fi o piedică în calea succesului ei, în calea libertății sale. Ca o ancoră care te duce cu ea la fund, care trage chipul înecatului în mâl. Această conștientizare a situației a aruncat-o la început

într-o tristețe profundă. Găsea lucrul ăsta injust, teribil de frustrant. Își dăduse seama că nu va mai putea trăi niciodată fără să aibă sentimentul că e incompletă, că face lucrurile greșit, că sacrifică o latură a vieții ei în beneficiul alteia. Făcuse din asta o dramă, refuzând să renunțe la visul acestei maternități ideale. Încăpățânându-se să gândească faptul că totul era posibil, că avea să-și atingă toate obiectivele, că nu va fi nici acră, nici epuizată. Că nu va juca nici rolul de martiră și nici pe cel de mamă eroină.

În fiecare zi sau aproape, Myriam primește o notificare din partea prietenei ei, Emma. Aceasta postează pe rețelele sociale portrete în tonuri sepia ale celor doi copii blonzi pe care-i are. Copii perfecți care se joacă într-un parc și pe care i-a înscris la o școală care le va desăvârși talentele pe care ea le ghicește deja la ei. Le-a dat prenume impronunțabile, din mitologia nordică, a căror semnificație îi place s-o explice. Emma e și ea frumoasă în aceste fotografii. Soțul ei, însă, nu apare niciodată, sortit pentru vecie să pozeze o familie ideală din care nu face parte decât ca spectator. Face totuși eforturi să intre în cadru. El, care are barbă, poartă pulovere de lână naturală, el care se îmbracă la serviciu cu pantaloni strâmți și inconfortabili.

Myriam n-ar îndrăzni niciodată să-i mărturisească Emmei acest gând fugar care o străbate, această idee care nu e crudă, ci rușinoasă, și pe care o are atunci când se uită la Louise și la copiii ei. „Nu vom fi fericți", își spune ea în acele momente, „decât atunci când nu vom mai avea nevoie unii de alții. Când vom putea trăi o viață proprie, o viață care să ne aparțină, care nu are legătură cu ceilalți. Când vom fi liberi."

Myriam se duce la ușă și se uită pe vizor. La fiecare cinci minute, repetă: „Au întârziat". O face pe Mila să fie agitată. Așezată pe marginea canapelei, în rochia ei îngrozitoare din tafta, Mila are lacrimi în ochi.

— Crezi că n-o să vină?

— Bineînțeles că o să vină, răspunde Louise. Dați-le timp să ajungă.

Pregătirile pentru aniversarea Milei au luat niște proporții care o depășesc pe Myriam. De două săptămâni, Louise nu vorbește decât despre asta. Seara, când Myriam se întoarce de la serviciu epizată, Louise îi arată ghirlandele pe care le-a făcut ea însăși. Îi descrie cu o voce isterică rochia de tafta pe care a găsit-o într-un mic magazin și care, e sigură de asta, o s-o facă pe Mila nebună de fericire. De mai multe ori, Myriam a trebuit să se abțină să n-o mustre. Preocupările astea ridicole o obosesc. Mila e așa de mică! Nu vede rostul unui astfel de entuziasm. Dar Louise o privește fix, cu ochii ei mici și mijiți. O ia drept martor pe Mila, care nu-și mai încape în piele de fericire. Asta e tot ceea ce contează, plăcerea acestei prințese, feeria aniversării care va urma. Myriam își înghite replicile sarcastice. Se simte puțin vinovată și ajunge să promită c-o să facă tot posibilul ca să participe la aniversare.

Louise s-a hotărât să organizeze petrecerea într-o miercuri după-amiază. Voia să fie sigură că toți copiii vor fi la Paris și că toată lumea ar răspunde prezent. Myriam s-a dus la serviciu de dimineață și a jurat să se întoarcă după prânz.

Când s-a întors acasă, la începutul după-amiezii, aproape că a scos un țipăt. Nu-și mai recunoștea propriul apartament. Camera de zi fusese literalmente transformată, cu paiete, baloane și ghirlande de hârtie atârnând de peste tot. Dar mai

ales, canapeaua fusese mutată de la locul ei, pentru a le permite copiilor să se joace. Şi chiar şi masa din lemn de stejar, atât de grea încât ei nu o mutaseră niciodată de la locul ei de când locuiau aici, fusese transportată în cealaltă parte a încăperii.

— Dar cine a mutat mobilele astea? V-a ajutat Paul?

— Nu, răspunde Louise. Am făcut totul de una singură.

Lui Myriam, care nu crede, îi vine să râdă. „E o glumă", se gândeşte ea, uitându-se la braţele subţiri ale bonei, la fel de fine ca nişte chibrituri. Apoi îşi aduce aminte că a observat şi altă dată surprinzătoarea forţă a lui Louise. O dată sau de două ori, a fost impresionată de felul în care ea apuca pachete grele şi voluminoase, ţinându-l în acelaşi timp pe Adam în braţe. În spatele acestui fizic fragil, drept, Louise ascunde o forţă de colos.

Toată dimineaţa, Louise a umflat baloane cărora le-a dat forme de animale şi pe care le-a agăţat peste tot, din hol până la sertarele din bucătărie. A făcut ea însăşi tortul de aniversare, o şarlotă imensă cu fructe de pădure, acoperită de ornamente.

Myriam regretă că şi-a luat dupa-amiaza liberă. I-ar fi fost atât de bine în calmul din biroul ei. Aniversarea fiicei sale o nelinişteşte. Îi e frică să asiste la spectacolul copiilor care se plictisesc şi-şi pierd răbdarea. Nu vrea să trebuiască să-i calmeze pe cei care se ceartă, nici să-i consoleze pe cei ai căror părinţi întârzie să vină să-i ia acasă. Amintiri îngheţate din copilăria ei îi vin în minte. Se vede din nou aşezată pe un covor gros din lână albă, izolată de grupul de fetiţe care se joacă de-a pusul mesei. Lăsase o bucăţică de ciocolată să se topească între firele de lână, după care încercase să-şi ascundă fărădelegea, ceea ce nu făcuse decât să înrăutăţească lucrurile. Mama gazdei sale îi făcuse observaţie în faţa tuturor.

Myriam se ascunde în dormitor, a cărui uşă o închide, şi se preface că e absorbită de lectura e-mailurilor ei. Ştie că poate conta pe Louise, ca de fiecare dată. Soneria începe să sune. Camera de zi se umple de zgomote copilăreşti. Louise a

pus muzică. Myriam iese discret din dormitor și îi observă pe cei mici, strânși în jurul bonei. Se învârt în jurul ei, captivați total. Ea a pregătit cântece și scamatorii. Se deghizează sub ochii lor uimiți, iar copiii, care nu sunt totuși ușor de dus de nas, știu că e de-a lor. Ea e acolo, prezentă, vibrantă, veselă, jucăușă. Fredonează cântece, face zgomote de animale. Merge până-ntr-acolo încât le ia pe Mila și pe o prietenă a ei în spate în fața prichindeilor care râd cu lacrimi și care o imploră să-i lase și pe ei să participe la rodeo.

Myriam admiră la Louise capacitatea ei de a lua joaca foarte în serios. Se joacă, însufleţită de această atotputere pe care numai copiii o au. Într-o seară, întorcându-se acasă, Myriam o găseşte pe Louise culcată pe jos, cu faţa pictată. Pe obraji şi pe frunte, dâre negre groase îi fac o mască de războinică. Şi-a făcut un coif de indiancă din hârtie creponată. În mijlocul camerei de zi, a construit un cort răsucit dintr-un cearşaf, o mătură şi un scaun. În picioare în uşa întredeschisă, Myriam e tulburată. O urmăreşte pe Louise care se zvârcoleşte, care scoate ţipete sălbatice şi se simte foarte jenată pentru ea. Bona pare a fi beată. E primul gând care-i vine în minte. Simţindu-i prezenţa, Louise se ridică, cu obrajii roşii, cu mersul nesigur.

— Mi-au amorţit picioarele, se scuză ea.

Adam s-a agăţat de glezna ei şi Louise râde, cu un râs care aparţine încă locului imaginar în care şi-au ancorat ei jocul.

Poate că Louise e şi ea un copil, se îmbărbătează Myriam. Ia foarte în serios jocurile pe care le inventează împreună cu Mila. Se distrează, de exemplu, să se joace de-a hoţii şi vardiştii şi Louise se lasă închisă în spatele unor gratii imaginare. Uneori, ea e cea care reprezintă ordinea şi care aleargă după Mila. De fiecare dată, inventează o geografie precisă pe care Mila trebuie s-o memoreze. Confecţionează costume, elaborează un scenariu plin de răsturnări de situaţie. Pregăteşte decorul cu o grijă minuţioasă. Copilul îşi pierde uneori răbdarea. „Haide, să-ncepem!“ se roagă ea.

Myriam nu ştie asta, dar ceea ce Louise preferă e să se joace de-a v-aţi ascunselea. Doar că nimeni nu numără şi nu există reguli. Jocul se bazează întâi şi-ntâi pe efectul de surpriză. Fără să avertizeze pe nimeni, Louise dispare. Se ghemuieşte într-un colţ şi îi lasă pe copii s-o caute. Alege adesea locuri de unde,

ascunsă, poate să continue să-i observe. Se strecoară sub pat sau în spatele unei uși și nu se mișcă. Își ține respirația.

Mila înțelege atunci că jocul a început. Țipă ca o apucată și bate din palme. Adam o urmează. Râde atât de tare, încât îi e greu să se țină pe picioare și cade în fund, de mai multe ori. O strigă, dar Louise nu răspunde.

— Louise? Unde ești? Atenție, Louise, venim, o să te găsim!

Louise nu spune nimic. Nu iese din ascunzătoarea ei, nici măcar atunci când ei urlă, când plâng, când devin disperați. Pândind din umbră, ea spionează panica lui Adam, apatic, scuturat de hohote de plâns. El nu înțelege. Strigă „Louise", înghițind ultima silabă, cu mucii curgându-i pe buze și obrajii învinețiți de furie. Și Milei ajunge să-i fie frică. Pentru o clipă, începe să creadă că Louise a plecat de-adevăratelea, că i-a abandonat în acest apartament peste care se va lăsa noaptea, că ei sunt singuri și că ea nu se va mai întoarce.

Angoasa e insuportabilă și Mila o imploră pe bonă.

— Louise, nu e amuzant. Unde ești?

Copila se enervează, bate din picioare. Louise așteaptă. Ea îi privește așa cum studiezi agonia peștelui prins de curând, cu branhiile în sânge și corpul scuturat de convulsii. Peștele care se zbate pe fundul bărcii, care caută aer cu gura epuizată, peștele care nu are nicio șansă să scape cu viață.

Apoi Mila a început să descopere ascunzătorile. A înțeles că trebuia să tragă de uși, să ridice perdelele, să se aplece ca să se uite sub somieră. Dar Louise este atât de micuță încât găsește mereu noi vizuini unde să se refugieze. Se strecoară în coșul cu rufe murdare, sub biroul lui Paul sau în fundul vreunui sertar și trage peste ea o pătură. I s-a întâmplat să se ascundă în cabina de duș în întunericul băii. Atunci Mila caută în van. Hohotește de plâns și Louise împietrește. Disperarea copilului nu o face să cedeze.

Într-o zi, Mila nu mai plânge. Louise cade în propria ei capcană. Mila tace, se învârte în jurul ascunzătorii și se preface

că nu o descoperă pe bonă. Se așază pe coșul cu rufe murdare și Louise simte că se sufocă.

— Facem pace? murmură copilul.

Dar Louise nu vrea să abdice. Rămâne tăcută, cu genunchii lipiți de bărbie. Picioarele fetiței lovesc ușor în coșul din trestie.

— Louise, știu că ești acolo, spune ea râzând.

Dintr-odată, Louise se ridică, cu o bruschețe care o surprinde pe Mila și care o aruncă la podea. Capul i se lovește de plăcile de faianță de la duș. Confuză, copila nu mai plânge, în fața unei Louise triumfătoare, resuscitate, Louise care o privește de la înălțimea victoriei sale, și teroarea ei se preschimbă într-o bucurie isterică. Adam aleargă până în baie și se alătură dansului la care se dedau cele două fete, care chicotesc atât de tare, încât aproape că se sufocă.

STÉPHANIE

La vârsta de opt ani, Stéphanie știa deja să schimbe un scutec și să pregătească un biberon. Avea gesturi sigure și-și trecea mâna, fără să tremure, pe sub ceafa fragilă a nou-născuților atunci când îi ridica din pătuțurile lor cu bare. Știa că trebuia să-i culci pe spate și să nu-i scuturi niciodată. Le făcea baie, cu mâna ferm agățată de umărul micuțului. Țipetele, gemetele nou-născuților, râsetele, plânsetele lor i-au legănat amintirile de copil singur la părinți. Ceilalți se bucurau de dragostea pe care le-o purta ea bebelușilor. Găseau că avea o fibră maternă excepțională și un simț al devotamentului rar întâlnit la o fetiță atât de mică.

Când Stéphanie era copil, mama ei, Louise, avea grijă de bebeluși acasă la ea. Sau, mai bine-zis, acasă la Jacques, așa cum acesta se încăpățâna să sublinieze. Dimineața, mamele își aduceau micuții. Ea își amintește de aceste femei, grăbite și triste, care rămâneau cu urechea lipită de ușă. Louise o învățase să le asculte pașii speriați pe culoarul clădirii. Unele dintre ele își reluau serviciul foarte repede după naștere și depuneau în brațele lui Louise sugari minusculi. Îi mai încredințau totodată, în pungi opace, și laptele pe care și-l mulseseră în timpul nopții și pe care Louise îl punea în frigider. Stéphanie își amintește de acele mici recipiente așezate pe etajeră, pe care erau înscrise prenumele copiilor. Într-o noapte, se dăduse jos din pat și deschisese vasul cu numele de Jules, un sugar roșu la față ale cărui unghii ascuțite îi zgâriaseră obrazul. Îl băuse dintr-o răsuflare. N-a uitat niciodată acel gust de pepene stricat, acel gust acru care-i rămăsese în gură mai multe zile.

Sâmbătă seara, i se întâmpla s-o însoțească pe mama ei ca să facă babysitting în apartamente care i se păreau imense. Femei frumoase și importante treceau pe coridor și lăsau pe obrazul copiilor lor o urmă de ruj. Bărbaților nu le plăcea să

aştepte în camera de zi, stânjeniţi de prezenţa lui Louise şi a lui Stéphanie. Se agitau neliniştiţi zâmbind prosteşte. Le făceau observaţie soţiilor lor, după care le ţineau hainele să se îmbrace. Înainte să plece, femeile se ghemuiau pe vine, ţinându-şi echilibrul pe tocurile subţiri şi ştergeau lacrimile de pe obrajii fiilor lor. „Nu plânge, iubire. Louise o să-ţi spună o poveste şi-o să te ţină în braţe. Nu-i aşa, Louise?“ Louise încuviinţa. De-abia reuşea să-i ţină pe copiii care se zbăteau, care urlau cerând-o pe mama lor. Uneori, Stéphanie îi ura. Îi era groază de felul în care o loveau pe Louise, de felul în care îi vorbeau ca nişte mici tirani.

În timp ce Louise îi culca pe cei mici, Stéphanie cotrobăia prin sertare, se uita în cutiile aşezate pe măsuţe. Scotea albumele foto ascunse sub mesele joase. Louise făcea curat peste tot. Spăla vasele, ştergea cu buretele blatul din bucătărie. Punea la loc hainele pe care doamna le aruncase pe pat înainte să plece, ezitând asupra ţinutei pe care s-o poarte.

— Nu eşti obligată să speli vasele, îi tot spunea Stéphanie, hai să te aşezi lângă mine.

Dar Louise adora să facă lucrurile astea. Adora să observe chipul uimit al părinţilor care, întorcându-se acasă, constatau că beneficiaseră şi de o femeie de serviciu gratuită, în plus faţă de babysitter.

Familia Rouvier, pentru care Louise a lucrat timp de mai mulţi ani, le-a luat cu ei la casa lor de la ţară. Louise lucra, iar Stéphanie era în vacanţă. Dar nu se afla acolo, asemenea micilor stăpâni ai casei, ca să stea la soare şi să se îndoape cu fructe. Ea nu era acolo ca să nu respecte regulile, să stea trează până târziu şi să înveţe să meargă cu bicicleta. Dacă se afla acolo, e pentru că nimeni nu ştia ce să facă în privinţa ei. Mama ei îi spunea să fie cuminte. Să se joace în tăcere. Să nu lase impresia că se simţea foarte bine.

— Degeaba spun ei că e într-un fel şi vacanţa noastră, dacă tu te distrezi prea bine, n-o să le convină.

La masă, se aşeza alături de mama ei, departe de gazde şi de invitaţii lor. Îşi aminteşte că oamenii vorbeau, vorbeau întruna. Ea şi mama ei plecau ochii şi înghiţeau mâncarea în linişte.

Familia Rouvier suporta cu greu prezenţa fetiţei. Îi deranja, era aproape ca o senzaţie fizică. Simţeau o antipatie ruşinoasă faţă de această copilă brunetă, în costumul ei de baie decolorat, această floare de seră, cu chipul inexpresiv. Când se aşeza în salon, alături de micul Hector şi de Tancrède, ca să se uite la televizor, părinţii nu se puteau abţine să nu fie contrariaţi. Ajungeau întotdeauna să-i ceară un serviciu — „Stéphanie, fii drăguţă, du-te să-mi aduci ochelarii din antreu“ — sau să-i spună că mama ei o aştepta în bucătărie. Din fericire, Louise îi interzicea fiicei ei să se apropie de piscină, chiar şi fără a fi nevoie ca soţii Rouvier să intervină.

În seara de dinaintea plecării, Hector şi Tancrède au invitat nişte copii din vecini să se joace cu trambulina lor nouă-nouţă. Stéphanie, care era doar cu puţin mai mare decât băieţii, făcea nişte figuri în aer impresionante. Salturi periculoase, sărituri care îi făceau pe ceilalţi copii să scoată sunete de entuziasm. Doamna Rouvier i-a cerut până la urmă lui Stéphanie să se dea jos, ca să-i lase pe micuţi să se joace. S-a apropiat de soţul ei şi, cu o voce plină de compasiune, i-a spus:

— Poate că n-ar trebui să-i propunem să mai vină şi altă dată. Cred că e prea greu pentru ea. Probabil că suferă la vederea tuturor lucrurilor la care ea nu are dreptul.

Soţul ei a zâmbit, uşurat.

Myriam a așteptat seara aceasta toată săptămâna. Deschide ușa apartamentului. Geanta lui Louise se află pe un fotoliu din camera de zi. Aude voci de copil cântând. Un șoricel verde și bărci pe apă, ceva ce se învârte și ceva ce plutește. Înaintează în vârful picioarelor. Louise stă pe jos în genunchi, aplecată deasupra căzii. Mila înmoaie în apă corpul păpușii ei cu părul roșu și Adam bate din palme îngânând. Cu delicatețe, Louise ia mănunchiuri de spumă pe care le așază pe capetele copiilor. Ei râd de pălăriile astea care zboară atunci când bona suflă.

În metroul care o aducea acasă, Myriam era nerăbdătoare ca o îndrăgostită. Nu și-a văzut copiii toată săptămâna și, în seara asta, și-a promis să li se dedice în întregime. Împreună, se vor strecura în patul cel mare. O să-i gâdile, o să-i sărute, îi va ține strâns la pieptul ei până ce ei o să amețească. Până ce o să se zbată.

Ascunsă în spatele ușii de la baie, ea îi privește și trage adânc aer în piept. Simte o nevoie disperată să inspire mirosul pielii lor, să le acopere mânuțele de sărutări, să le audă vocile ascuțite spunând-i „mămico". Dintr-odată, se simte sentimentală. Iată la ce a dat naștere faptul de a fi mamă. Asta o face puțin prostuță uneori. Vede ceva excepțional în lucrurile banale. Se emoționează din nimic.

Săptămâna asta, s-a întors acasă târziu în fiecare seară. Copiii dormeau deja și, după plecarea lui Louise, i s-a întâmplat să se întindă lângă Mila, în pătuțul ei, și să respire mirosul delicios al părului fiicei sale, un miros chimic de bomboane cu căpșune. În seara asta, o să le dea voie să facă lucruri care de obicei sunt interzise. Vor mânca sub pătură sandvișuri cu unt sărat și ciocolată. Se vor uita la un film de desene animate și vor adormi târziu, lipiți unii de alții. Pe timpul nopții, va primi

lovituri de picior în față și va dormi prost, pentru că-și va face griji ca nu cumva Adam să cadă din pat.

Copiii ies din apă și aleargă să se arunce, goi, în brațele mamei lor. Louise se apucă să deretice prin baie. Șterge cada cu un burete și Myriam îi spune:

— Nu e nevoie, nu vă deranjați. E deja târziu. Puteți să mergeți acasă. Probabil că ați avut o zi grea.

Louise se face că nu o aude și, ghemuită, continuă să frece marginile căzii și să pună la loc jucăriile pe care copiii le-au împrăștiat.

Louise împăturește prosoapele. Golește mașina de spălat și face paturile copiilor. Pune buretele la locul lui într-un sertar din bucătărie și scoate o oală cu mâncare pe care o pune pe foc. Dezarmată, Myriam o privește cum se agită. Încearcă s-o facă să înțeleagă.

— Mă ocup eu, stați liniștită.

Încearcă să-i ia vasul din mâini, dar Louise ține mânerul strâns în pumn. Cu blândețe, o dă la o parte pe Myriam.

— Odihniți-vă, spune ea. Cred că sunteți tare obosită. Bucurați-vă de copii, o să le pregătesc eu masa. Nici n-o să mă vedeți.

Și e adevărat. Pe măsură ce săptămânile trec, Louise excelează din ce în ce mai mult în a deveni în același timp invizibilă și indispensabilă. Myriam nu o mai sună ca s-o anunțe că întârzie și Mila nu mai întreabă când se întoarce mama. Louise e aici, ținând în picioare, cu eforturi mari, acest edificiu fragil. Myriam acceptă să fie dădăcită. În fiecare zi, îi cedează alte sarcini unei Louise recunoscătoare. Bona este asemenea acelor siluete care, la teatru, mișcă pe întuneric decorul de pe scenă. Ele ridică un divan, împing cu o mână o coloană din carton, un panou dintr-un perete. Louise se agită în culise, discretă și puternică. Ea este cea care ține firele transparente fără de care magia nu

poate să se întâmple. Ea este Vishnu, divinitatea care hrăneşte, geloasă şi protectoare. Ea este lupoaica de la a cărei mamelă vin ei să se adape, sursa infailibilă a fericirii lor familiale.

O privesc şi nu o văd. E o prezenţă intimă, dar niciodată familiară. Soseşte din ce în ce mai devreme, pleacă din ce în ce mai târziu. Într-o dimineaţă, ieşind de la duş, Myriam se trezeşte, goală, faţă în faţă cu bona care nici măcar nu clipeşte. „Ce-i pasă ei de corpul meu?" se linişteşte Myriam singură. „Ea nu are genul ăsta de pudoare."

Louise încurajează cuplul să iasă în oraş. „Trebuie să profitaţi de tinereţea voastră", repetă ea mecanic. Myriam îi ascultă sfaturile. Consideră că Louise ştie ce spune şi e bine-intenţionată. Într-o seară, Paul şi Myriam se duc la o petrecere, acasă la un muzician pe care Paul l-a cunoscut de curând. Chermeza are loc într-un apartament de la mansardă, din arondismentul VI. Camera de zi e minusculă, tavanul jos şi oamenii înghesuiţi unii într-alţii. O atmosferă foarte jucăuşă domneşte în această debara în care, curând, toată lumea începe să danseze. Soţia muzicianului, o blondă înaltă care şi-a dat cu un ruj de culoare fucsia, rulează jointuri şi varsă shoturi de vodcă în pahare îngheţate. Myriam vorbeşte cu oameni pe care nu-i cunoaşte, dar cu care râde, nestăvilit. Petrece o oră în bucătărie, aşezată pe blatul de lucru. La ora trei dimineaţa, invitaţii se plâng că le e foame şi frumoasa blondă pregăteşte o omletă cu ciuperci pe care ei o mănâncă aplecaţi deasupra aragazului, în clinchet de furculiţe.

Când se întorc acasă, spre patru dimineaţa, Louise a aţipit pe canapea, cu picioarele strânse la piept şi mâinile împreunate. Paul întinde delicat o pătură peste ea.

— Să n-o trezim. Are un aer aşa de liniştit.

Şi Louise începe să doarmă acolo, o dată sau de două ori pe săptămână. E ceva ce nu e niciodată spus limpede, nu vorbesc despre asta, dar Louise îşi construieşte răbdătoare cuibul în mijlocul apartamentului.

Paul se îngrijorează uneori din cauza acestor orare care se prelungesc.

— N-aș vrea să ne acuze într-o zi că o exploatăm.

Myriam îi promite să readucă lucrurile sub control. Ea, care e atât de rigidă, atât de dreaptă, își reproșează că nu a făcut asta mai devreme. Este în același timp stânjenită și încântată că Louise ia asupra ei astfel de sarcini menajere și că duce la îndeplinire lucruri pe care ea nu i le-a cerut niciodată. Myriam se scuză întruna. Când se întoarce acasă târziu, spune:

— Vă rog să mă iertați că am abuzat de bunătatea dumneavoastră.

Și Louise îi răspunde întotdeauna:

— Dar de asta sunt aici. Nu vă faceți griji.

Myriam îi face adesea cadouri. Cercei pe care îi cumpără dintr-un magazin cu lucruri ieftine, la ieșirea de la metrou. O prăjitură cu portocale, singura poftă pe care i-o cunoaște lui Louise. Îi dă haine pe care nu le mai poartă, ea, care a crezut atâta timp că gestul ăsta are ceva umilitor. Myriam face totul ca să n-o rănească pe Louise, că să nu-i provoace invidia sau mâhnirea. Când face cumpărături, pentru ea sau pentru copii, ascunde hainele noi într-un sac vechi de pânză și nu le despachetează decât după ce pleacă Louise. Paul o felicită că dă dovadă de atâta delicatețe.

În anturajul lui Paul și Myriam, toată lumea ajunge s-o cunoască pe Louise. Unii dintre ei au întâlnit-o prin cartier sau în apartament. Alții au auzit doar vorbindu-se despre faptele de vitejie și izbânzile acestei bone ireale, care pracă a ieșit din paginile unei cărți pentru copii.

„Dineurile lui Louise" devin o tradiție, o întâlnire așteptată de toți prietenii lui Myriam și ai lui Paul. Louise cunoaște gusturile fiecăruia. Știe că Emma își ascunde anorexia în spatele unei savante ideologii vegetariene. Că Patrick, fratele lui Paul, este amator de carne și de ciuperci. Dineurile au loc în general vinerea. Louise gătește toată după-amiaza în timp ce copiii se joacă la picioarele ei. Face ordine în apartament, aranjează un buchet de flori și pregătește o masă frumoasă. A traversat întregul Paris ca să cumpere câțiva metri de material din care a cusut o față de masă. Când masa e pusă, când sosul a scăzut și vinul a fost turnat în carafă, ea se strecoară afară din apartament. I se întâmplă să se întâlnească cu unii dintre invitați, pe hol sau aproape de gura de metrou. Răspunde timid felicitărilor și zâmbetelor lor cu subînțeles, făcute cu o mână pe stomac și lingându-se pe buze.

Într-o seară, Paul insistă ca ea să rămână.

— Nu e o zi ca oricare alta. Avem atâtea lucruri de sărbătorit!

Pascal i-a încredințat lui Myriam un caz foarte important, pe care ea are mari șanse să-l câștige datorită unei apărări ingenioase și tenace. Și Paul e bucuros. În urmă cu o săptămână, era la studioul de înregistrări, pregătindu-se să lucreze la propriile piese, când un cântăreț cunoscut a intrat în cabină. Au vorbit ore în șir, despre gusturile lor comune, despre aranjamentele muzicale pe care și le imaginau, despre materialul incredibil pe

care-l puteau face împreună și cântărețul i-a propus în cele din urmă lui Paul să-i producă următorul disc.

— Există astfel de ani, în care totul ne surâde. Trebuie să știm să profităm de ei, declară Paul. O ia pe Louise pe după umeri și o privește zâmbind. Fie că vreți, fie că nu, în seara asta rămâneți la cină alături de noi.

Louise se refugiază în camera copiilor. Rămâne mult timp întinsă pe pat lângă Mila. Îi mângâie tâmplele și părul. Privește, în lumina albastră a lămpii de lângă pat, chipul liniștit al lui Adam. Nu se poate hotărî să iasă. Aude ușa de la intrare deschizându-se și râsete pe culoar. O sticlă de șampanie destupată, un fotoliu mutat la perete. În baie, Louise își aranjează cocul și-și dă cu fard mov pe pleoape. Myriam, în schimb, nu se machiază niciodată. În seara asta, e îmbrăcată în blugi drepți și o cămașă a lui Paul, căreia i-a suflecat mânecile.

— Nu vă cunoașteți, nu-i așa? Pascal, ți-o prezint pe Louise a noastră. Știi că toată lumea ne invidiază pentru ea!

Myriam o ia pe Louise de după umeri. Ea zâmbește și se sustrage îmbrățișării, puțin stânjenită de familiaritatea gestului.

— Louise, vi-l prezint pe Pascal, șeful meu.

— Șeful tău? Încetează! Lucrăm împreună. Suntem colegi.

Pascal râde zgomotos în timp ce-i întinde mâna lui Louise.

Louise s-a așezat la marginea canapelei, ținând strâns între degetele lungi date cu ojă o cupă de șampanie. E nervoasă ca o străină, o exilată care nu înțelege limba vorbită în jurul ei. De o parte și de alta a mesei joase, schimbă cu ceilalți invitați zâmbete stânjenite și binevoitoare. Se toastează, pentru talentul lui Myriam, pentru cântărețul lui Paul, din melodiile căruia cineva chiar fredonează una. Vorbesc despre meseriile lor, despre terorism, despre piața imobiliară. Patrick povestește despre planurile sale de vacanță în Sri Lanka.

Emma, care s-a trezit așezată lângă Louise, îi vorbește despre copiii ei. Despre asta, Louise poate să vorbească. Emma are neliniști pe care i le expune unei Louise liniștitoare.

— Am văzut asta adesea, nu vă faceți griji, repetă bona.

Emma, care are atâtea angoase și pe care nimeni nu o ascultă, o invidiază pe Myriam pentru că poate conta pe această bonă cu chip de sfinx. Emma este o femeie blândă pe care o trădează doar mâinile întotdeauna încordate. E zâmbitoare, dar invidioasă. În același timp cochetă și oribil de complexată.

Emma locuiește în arondismentul XX, într-o zonă a cartierului în care clădirile ocupate de oamenii străzii sunt transformate în creșe ecologice. Trăiește într-o căsuță decorată cu un asemenea bun gust încât aproape că te simți nelalocul tău la ea acasă. Ai impresia că livingul ei, care geme de bibelouri și de perne, e menit să stârnească mai degrabă gelozia decât să te facă să te destinzi.

— Școala din cartier e o catastrofă. Copiii scuipă pe jos. Când treci prin fața școlii, îi auzi cum își spun unii altora „curvelor" sau „poponarilor". Să ne-nțelegem, eu nu zic că în școala lor privată nimeni nu spune cuvântul „târfă". Dar o spun altfel, nu credeți? Cel puțin, știu că nu trebuie să-l spună decât între ei. Știu că e ceva rău.

Emma a auzit chiar că la școala publică, cea de pe strada ei, părinții își aduc copiii în pijamale, cu mai mult de o jumătate de oră întârziere. Că o mamă care poartă văl a refuzat să dea mâna cu directorul.

— E trist că spun asta, dar Odin ar fi fost singurul alb din clasa lui. Știu că n-ar trebui să renunțăm, dar nu m-aș vedea reacționând bine în ziua în care s-ar întoarce acasă de la școală invocându-l pe Dumnezeu și vorbind araba.

Myriam îi zâmbește.

— Tu înțelegi ce vreau să spun, nu?

Se ridică râzând ca să treacă la masă. Paul o așază pe Emma lângă el. Louise se grăbește în bucătărie și e primită cu urale și strigăte de bravo când intră în salon, cu felul de mâncare gătit de ea în mâni.

— Uite că roșește, se amuză Paul, cu o voce prea ascuțită.

Timp de câteva minute, Louise e în centrul atenției tuturor. „Cum a făcut sosul ăsta?" Invitații îi laudă izbânzile și Paul începe să vorbească despre ea — „bona noastră" — așa cum vorbești despre copii și despre bătrâni, în prezența lor. Paul servește vinul și conversațiile se animă repede deasupra acestor *fructe ale pământului*. Vorbesc din ce în ce mai tare. Își sting țigările în farfurii și mucurile de țigară plutesc în resturile de sos. Nimeni nu a remarcat că Louise s-a retras în bucătăria pe care o curăță cu conștiinciozitate.

Myriam îi aruncă lui Paul o privire agasată. Se face că râde la glumele lui, dar o enervează atunci când e beat. Devine deochiat, greoi, își pierde simțul realității. Cum a băut prea mult, lansează invitații unor oameni odioși, face promisiuni pe care nu le poate ține. Spune minciuni. Dar nu pare să remarce agasarea soției lui. Desface încă o sticlă de vin și bate cu degetele în marginea mesei.

— Anul acesta, o să ne facem o plăcere și-o s-o luăm pe bonă cu noi în vacanță! Trebuie să te bucuri puțin de viață, nu?

Louise, cu un morman de farfurii în brațe, zâmbește.

A doua zi de dimineață, Paul se trezește în cămașa lui șifonată, cu buzele încă pătate de vin roșu. La duș, seara de dinainte îi revine în minte, în frânturi. Își amintește de propunerea lui și de privirea neagră a soției sale. Se simte ca un idiot, obosit dinainte. Iată o greșeală pe care va trebui s-o repare. Sau să pretindă că n-a zis nimic, să uite, să lase să treacă timpul. Știe că Myriam își va bate joc de el, de promisiunile lui de bețivan. Îi va reproșa inconsecvența lui financiară și lejeritatea cu care o

tratează pe Louise. „Din cauza ta, va fi dezamăgită, dar cum este o drăguță, nu va îndrăzni nici măcar să spună asta." Myriam o să-i îndese sub nas facturile, o să-l trezească la realitate. Va încheia prin: „Așa faci întotdeauna când bei".

Dar Myriam nu pare supărată. Întinsă pe canapea, cu Adam în brațe, îi aruncă un zâmbet de o blândețe uluitoare. Poartă o pijama bărbătească, prea mare pentru ea. Paul se așază lângă ea și toarce afundat în gâtul ei mirosind a parfumul de iarbă-neagră pe care îl iubește.

— E-adevărat ce-ai spus ieri? Crezi că putem s-o luăm cu noi pe Louise vara asta? întreabă ea. Îți dai seama!? Am avea și noi o dată o vacanță adevărată. Şi Louise va fi foarte mulțumită: în orice caz, ce altceva mai bun ar avea de făcut ?

E atât de cald, încât Louise a lăsat fereastra camerei de hotel întredeschisă. Țipetele beților și scrâșnetele frânelor mașinilor nu-i trezesc pe Adam și pe Mila care sforăie, cu gura deschisă și un picior afară din pat. Nu-și petrec decât o noapte la Atena și Louise împarte o cameră minusculă împreună cu copiii, ca să facă economie. Au râs toată seara. S-au culcat târziu. Adam era fericit, a dansat pe stradă, pe trotuarele din Atena, și niște bătrâni au bătut din palme, seduși de baletul său. Lui Louise nu i-a plăcut orașul prin care au mers toată după-amiaza, în ciuda soarelui incandescent și a văicărelilor celor mici. Nu se gândește decât la ziua de mâine, la călătoria lor către insulele ale căror mituri și legende Myriam le-a povestit copiilor.

Myriam nu se pricepe să spună povești. Are un fel puțin agasant de a articula cuvintele complicate și-și termină toate frazele cu câte un „Vezi?", „Înțelegi?" Dar Louise a ascultat, ca un copil studios, povestea lui Zeus și a zeiței războiului. Asemenea Milei, și ea o iubește pe Egeea care a dat mării albastrul ei, marea pe care va merge pentru prima dată cu un vas.

Dimineața, trebuie s-o tragă pe Mila jos din pat. Fetița doarme încă în timp ce bona o dezbracă. În taxiul care îi duce în portul Pireu, Louise încearcă să-și aducă aminte de zeii antici, dar nu-i mai vine nimic în minte. Nu mai știe. Ar fi trebuit să-și noteze în carnețelul ei cu floricele numele acestor eroi. După aceea, s-ar fi gândit imediat la ele, singură. La intrarea în port, s-a format un ambuteiaj enorm și polițiștii încearcă să dirijeze circulația. Deja este foarte cald și Adam, așezat pe genunchii lui Louise, e acoperit de sudoare. Imense pancarte luminoase indică cheiurile unde sunt ancorate vasele care pleacă spre insule, dar Paul nu înțelege nimic. Se enervează, se agită. Șoferul se întoarce din drum, ridică din umeri cu un aer resemnat. Nu vorbește

engleza. Paul îi plăteşte. Se dau jos din maşină şi aleargă spre debarcaderul lor, trăgând după ei geamantanele şi căruciorul lui Adam. Echipajul se pregăteşte să ridice puntea, dar vede familia, cu părul vâlvoi, pierdută, care îi face semne disperate. Au avut noroc.

Imediat ce s-au instalat pe vas, copiii adorm. Adam, în braţele mamei sale, şi Mila cu capul pe genunchii lui Paul. Louise vrea să vadă marea şi conturul insulelor. Urcă pe punte. Pe o bancă, o femeie stă întinsă pe spate. Poartă un costum de baie din două piese: un chilot minuscul şi o bandă, roz, care abia dacă-i acoperă sânii. Are părul blond-patinat şi foarte uscat, dar ceea ce o frapează pe Louise este pielea ei. O piele violacee, acoperită de pete mari, maronii. Pe alocuri, pe interiorul coapselor, pe obraji, la baza sânilor, epiderma ei este plină de băşici, precum carnea vie, ca şi cum ar fi arsă. E imobilă, asemenea unui corp jupuit al cărui cadavru ar fi oferit mulţimii drept spectacol.

Louise are rău de mare. Inspiră adânc. Închide ochii, apoi îi deschide, incapabilă să-şi stăpânească ameţeala. Nu poate să se mişte. S-a aşezat pe o bancă, cu spatele la punte, departe de bord. Ar vrea să privească marea, să-şi aducă aminte de momentul ăsta, de insulele astea cu malurile albe pe care turiştii le arată cu degetul. Ar vrea să-şi graveze în memorie profilul velierelor care au aruncat ancora şi siluetele subţiri care plonjează în apă. Ar vrea, dar stomacul ei se revoltă.

Soarele arde din ce în ce mai tare şi sunt numeroşi cei care, acum, o observă pe femeia întinsă pe bancă. Şi-a acoperit ochii şi vântul o împiedică, fără îndoială, să audă râsetele înfundate, comentariile, şoaptele. Louise nu-şi poate lua privirea de la acest corp slăbănog, lac de sudoare. De la această femeie consumată de soare, ca o bucată de carne aruncată pe jăratic.

Paul a închiriat două camere la o pensiune de familie fermecătoare, aflată pe înălțimile insulei, deasupra unei plaje pline de copii. Soarele apune și o lumină roz învăluie golful. Merg pe jos spre Apollonia, capitala. O iau pe străzile pe marginea cărora cresc cactuși și smochini. La capătul unei faleze, o mănăstire primește turiști în costum de baie. Louise este pătrunsă întru totul de frumusețea locurilor, de calmul străzilor înguste, de piațetele unde dorm pisici. Se așază pe un zid jos, cu picioarele atârnându-i în gol, și privește o femeie bătrână cum mătură curtea din fața casei ei.

Soarele s-a afundat în mare, dar nu s-a întunecat. Lumina a căpătat doar nuanțe pastel și încă se mai zăresc detaliile peisajului. Conturul unui clopot pe acoperișul unei biserici. Profilul acvilin al unui bust de piatră. Marea și țărmul stufos par să se destindă, să se cufunde într-o toropeală languroasă, să se ofere nopții, cu blândețe, lăsându-se dorite.

După ce i-a culcat pe copii, Louise nu poate să doarmă. Se instalează pe terasa din continuarea camerei ei, de unde poate să privească în voie golful rotunjit. Pe seară, a început să bată vântul, un vânt marin, în care ea ghicește gustul sării și al utopiilor. A adormit acolo, pe un șezlong, cu un șal pe post de pătură subțire. Zorile reci o trezesc și ea de-abia se abține să nu scoată un țipăt în fața spectacolului pe care ziua i-l oferă. O frumusețe pură, simplă, evidentă. O frumusețe la îndemâna tuturor inimilor.

Copiii se trezesc și ei, entuziasmați. Nu vorbesc decât despre mare. Adam vrea să se rostogolească în nisip. Mila vrea să vadă peștii. Imediat ce și-au terminat micul dejun, coboară pe plajă. Louise poartă o rochie largă portocalie, un fel de djellaba care o face pe Myriam să râdă. I-a dat-o doamna Rouvier, cu mulți ani în urmă, după ce i-a spus: „Oh, știți, am purtat-o mult".

Copiii sunt gata. I-a uns bine cu cremă solară și ei iau cu atac nisipul. Louise se așază rezemată de un zid jos de piatră. La umbra unui pin, cu genunchii îndoiți, observă sclipirea soarelui pe mare. N-a văzut niciodată ceva atât de frumos.

Myriam s-a întins pe burtă și citește un roman. Paul, care a alergat șapte kilometri înainte de micul dejun, moțăie. Louise face castele din nisip. Sculptează o țestoasă enormă pe care Adam o strică întruna și pe care ea o reconstruiește cu răbdare. Mila, copleșită de căldură, o trage de braț.

— Vino, Louise, vino în apă.

Bona se împotrivește. Îi spune să aștepte. Să rămână întinsă pe cearșaf.

— Ajuta-mă să termin țestoasa, vrei?

Îi arată copilului cochiliile pe care le-a strâns și pe care le așază cu delicatețe peste carapacea țestoasei sale gigant.

Pinul nu mai e suficient ca să le facă umbră și căldura e din ce în ce mai sufocantă. Louise e scăldată în sudoare și nu mai are motive să se opună fetiței care acum o imploră. Mila o ia de mână și Louise refuză să se ridice. O apucă pe fetiță de încheietura mâinii și o împinge atât de brutal, încât Mila cade. Louise țipă:

— Da' nu vrei să-mi dai drumul odată!

Paul deschide ochii. Myriam se duce repede la Mila, care plânge și pe care o consolează. Amândoi îi aruncă lui Louise priviri furioase și dezamăgite. Bona dă înapoi, rușinată. Se pregătesc să-i ceară explicații când ea șoptește foarte încet:

— Nu v-am spus, dar eu nu știu să înot.

Paul și Myriam rămân tăcuți. Îi fac semn Milei, care a început să chicotească, să tacă. Mila o ia peste picior:

— Louise e ca un bebe mic. Nu știe nici măcar să înoate.

Paul e stânjenit și stânjeneala lui îl enervează. E supărat pe Louise ca și-a tărât până aici sărăcia și vulnerabilitățile. Că le-a înveninat ziua cu fața ei de martiră. Îi duce pe copii să înoate și Myriam se cufundă iar cu nasul în cartea pe care o citește.

Dimineața este ruinată de melancolia lui Louise și, la masă, pe terasa micuței taverne, nimeni nu vorbește. Nici nu au terminat de mâncat când, brusc, Paul se ridică și-l ia pe Adam în brațe. Merge până la magazinul de pe plajă. Revine țopăind, din cauza nisipului care-i arde tălpile. Ține în mână un pachet pe care îl agită în fața lui Louise și a lui Myriam.

— Iată! spune el.

Cele două femei nu răspund nimic și Louise întinde supusă brațele atunci când Paul îi fixează aripioarele deasupra cotului.

— Sunteți așa de subțire încât vă vin bine până și niște aripioare pentru copii!

Toată săptămâna, Paul o ia pe Louise la înot. Se trezesc amândoi foarte devreme și, în timp ce Myriam și copiii rămân pe marginea micuței piscine de la pensiune, Louise și Paul coboară pe plaja încă pustie. De cum ajung pe nisipul ud, se țin de mână și merg mult timp prin apă către linia orizontului. Înaintează până ce picioarele li se desprind ușor de nisip și corpurile lor încep să plutească. În momentul ăsta, Louise simte invariabil o panică pe care este incapabilă s-o ascundă. Scoate un țipăt scurt care îi spune lui Paul că trebuie s-o strângă de mână mai tare.

La început, e jenat să atingă pielea lui Louise. Când o învață să facă pluta, îi pune o mâna sub ceafă și pe cealaltă sub fese. Un gând idiot, fugar, îi vine-n minte și râde în sinea lui: „Louise are fese". Louise are un corp care tremură sub mâinile lui Paul. Un corp pe carenici nu-l văzuse și nici măcar nu-l bănuise, el care o așezase pe Louise în lumea copiilor sau în cea a angajaților. El care, fără îndoială, nici nu o vedea. Cu toate astea, Louise nu este neplăcută privirii. Abandonată palmelor lui Paul, bona seamănă cu o păpușă. Câteva șuvițe blonde îi ies de sub casca de baie pe care i-a cumpărat-o Myriam. Bronzul său ușor îi scoate în evidență pistruii minusculi de pe obraji și de pe nas. Pentru prima dată, Paul remarcă un ușor puf blond pe chipul ei, precum cel care acoperă puișorii nou-născuți. Dar există în ea ceva pudic și copilăresc, o rezervă, care-l împiedică pe Paul să nutrească pentru ea un sentiment atât de franc precum dorința.

Louise își privește picioarele, care se afundă în nisip și pe care apa vine să le lingă. Pe vas, Myriam le-a povestit că Sifnos își datora prosperitatea trecută minelor de aur și argint din subsolul său. Și Louise se convinge că paietele pe care le întrezărește în apă, sub stânci, sunt străluciri ale acestor metale prețioase. Apa răcoroasă îi acoperă coapsele. Acum sexul ei este scufundat în

apă. Marea e calmă, translucidă. Niciun val nu vine s-o surprindă pe Louise și să-i stropească pieptul. Câțiva bebeluși sunt așezați pe marginea apei, sub privirea senină a părinților lor. Când apa îi ajunge la talie, Louise nu mai poate să respire. Privește cerul strălucitor, ireal. Pipăie, pe brațele ei slabe, aripioarele colorate în galben și albastru pe care sunt desenate o langustă și un triton. Îl fixează pe Paul cu privirea, rugătoare.

— Nu e niciun pericol, îi promite Paul. Atâta timp cât atingeți jos cu piciorul, nu e niciun pericol.

Dar Louise pare pietrificată. Simte că va cădea. Că va fi înghițită de adâncuri, cu capul prins sub apă, cu picioarele bătând în gol, până la epuizare.

Își aduce aminte că, în copilărie, unul dintre colegii ei de clasă căzuse într-un iaz de la ieșirea din satul lor. Era o mică întindere de apă mâloasă al cărei miros, vara, o îngrețoșa. Copiii veneau să se joace acolo, în pofida interdicției părinților lor, în ciuda țânțarilor pe care apa stătută îi atrăgea. Acolo, cufundată în albastrul Mării Egee, Louise se gândește din nou la acea apă neagră și puturoasă și la copilul găsit cu fața îngropată în noroi. În fața ei, Mila dă din picioare. Ea plutește.

Sunt beți și urcă scările de piatră care duc la terasa alăturată camerei copiilor. Râd, și Louise se agață uneori de brațul lui Paul ca să urce o treaptă mai înaltă decât celelalte. Își recapătă suflul, așezată sub arbustul de bougainvillea stacojiu și privește, dedesubt, plaja unde cupluri tinere dansează și beau cocteiluri. Barul organizează o petrecere pe nisip. *„Full moon party"*. Paul îi traduce. O petrecere pentru luna, plină și roșie, a cărei frumusețe au comentat-o toată seara. Ea nu mai văzuse niciodată așa o lună, atât de frumoasă că merită să fie luată de pe cer. O lună care nu este rece și gri, precum lunile din copilăria ei.

De la înălțimea terasei restaurantului, au contemplat golful Sifnos și apusul de soare de culoarea lavei. Paul i-a arătat norii decupați precum dantela. Turiștii au făcut poze și când Louise a vrut să se ridice și ea, întinzând telefonul ei mobil, Paul a atins-o cu delicatețe pe braț ca s-o facă să se așeze la loc.

— N-o să iasă bine. Mai bine păstrați imaginea asta în minte.

Pentru prima dată, cinează toți trei împreună. Proprietara pensiunii s-a oferit să aibă grijă de copii. Sunt de aceeași vârstă cu ai ei și sunt de nedespărțit de la începutul sejurului. Myriam și Paul au fost luați prin surprindere. Louise, bineînțeles, a refuzat inițial. A spus că nu putea să-i lase singuri, că trebuia să-i culce. Că era datoria ei.

— Au înotat toată ziua, o să adoarmă imediat, a spus proprietara, într-o franceză stricată.

Atunci s-au dus pe jos la restaurant, puțin stângaci, în tăcere. La masă, au băut cu toții mai mult decât de obicei. Myriam și Paul se temeau de cina asta. Ce puteau să-și spună? Ce aveau să-și povestească? S-au convins că era ceva ce trebuia făcut, că Louise ar fi fost satisfăcută.

— Ca să simtă că-i prețuim munca, înțelegi?

Așa că vorbesc despre copii, despre peisaj, despre baia de azi-dimineață, despre progresele pe care Mila le face la înot. Fac conversație. Louise ar vrea să povestească. Să povestească ceva, orice, o poveste personală, dar nu îndrăznește. Inspiră adânc, se apleacă cu fața înainte ca să spună ceva și dă înapoi, mută. Beau și tăcerea devine liniștită, languroasă.

Paul, care s-a așezat lângă ea, o înconjoară atunci cu brațul pe după umeri. Ouzo-ul îl face jovial. Îi strânge umărul cu mâna lui mare, îi zâmbește ca unui vechi prieten, ca unui tovarăș dintotdeauna. Ea privește fix, încântată, chipul bărbatului. Pielea lui bronzată, dinții lui mari și albi, părul pe care vântul și sarea l-au decolorat. O scutură puțin cum faci cu un prieten timid sau care e supărat, cu cineva pe care dorești să-l faci să se destindă sau să-și revină. Dacă ar îndrăzni, ea și-ar așeza mâna peste mâna lui Paul și ar strânge-o între degetele ei subțiri. Dar nu îndrăznește.

E fascinată de dezinvoltura lui. El glumește cu chelnerul care le-a adus un digestiv din partea casei. În câteva zile, a învățat destule cuvinte în greacă ca să-i facă să râdă pe comercianți sau ca să obțină o reducere. Oamenii îl recunosc. Pe plajă, cu el vor să se joace ceilalți copii și el le face pe plac râzând. Îi cară în spate, se aruncă în apă cu ei. Are un apetit incredibil. Pe Myriam asta pare s-o agaseze, dar lui Louise i se pare emoționantă această plăcere pofticioasă care îl îndeamnă să comande tot meniul.

— Luăm și asta. Ca să vedem cum e, nu?

Ia cu degetele bucățele de carne, de ardei sau de brânză pe care le înghite cu o bucurie inocentă.

Odată ce s-au întors pe terasa hotelului, chicotesc toți trei pe înfundate și Louise își duce un deget la buze. Nu trebuie să-i trezească pe cei mici. Această străfulgerare de responsabilitate le apare dintr-odată ridicolă. Se joacă de-a copiii, ei, pe care motivele legate de copii i-au ținut toată ziua concentrați asupra aceluiași obiectiv. În seara asta, o ușurință neobișnuită suflă

peste ei. Beția îi eliberează de temerile acumulate, de tensiunile pe care progeniturile lor le insinuează între ei, între soț și soție, între mamă și bonă.

Louise știe cât de trecător este acest moment. Vede limpede că Paul privește cu poftă umărul soției sale. În rochia ei albastru-deschis, pielea lui Myriam pare și mai bronzată. Încep să danseze, se leagănă de pe un picior pe celălalt. Sunt stângaci, aproape stânjeniți, și Myriam chicotește ca și cum ar fi trecut mult timp de când nu mai fusese ținută astfel de mijloc. Ca și cum s-ar simți ridicolă să fie dorită astfel. Își lasă obrazul pe umărul soțului ei. Louise știe că ei se vor opri, că-și vor lua la revedere, că se vor preface că le e somn. Ar vrea să-i rețină, să se agațe de ei, să zgârie cu unghiile ei pardoseala de piatră. Ar vrea să-i pună sub un clopot, ca pe doi dansatori imobili și surâzători, lipiți pe cadrul unei cutii muzicale. Își spune că ar putea să-i privească ore în șir fără să se plictisească vreo clipă. Că s-ar mulțumi să-i privească cum trăiesc, să acționeze din umbră pentru ca totul să fie perfect, pentru ca mecanismul să nu se oprească niciodată. În clipa de față are convingerea fermă, convingerea arzătoare și dureroasă că fericirea ei le aparține lor. Că ea le aparține lor și ei îi aparțin ei.

Paul chicotește. A șoptit ceva, cu buzele lipite de ceafa soției lui. Ceva ce Louise nu a auzit. O ține strâns de mână pe Myriam și, ca doi copii cuminți, îi urează împreună noapte bună. Ea îi privește cum urcă scara de piatră care duce în camera lor. Conturul albastru al corpurilor lor devine neclar, se estompează, ușa se trântește. Perdelele sunt trase. Louise se afundă într-o reverie obscenă. Aude, fără să vrea, opunându-se, în pofida ei înseși. Aude sunetele ca de pisică ale lui Myriam, gemetele ei de păpușă. Aude foșnetul cearșafurilor și tăblia patului care se lovește de perete.

Louise deschide ochii. Adam e pe punctul să înceapă să plângă.

ROSE GRINBERG

Doamna Grinberg va descrie de cel puțin o sută de ori acest scurt drum cu liftul. Cinci etaje după o mică așteptare la parter. Un drum de mai puțin de două minute care a devenit momentul cel mai semnificativ al existenței sale. Momentul fatidic. Ar fi putut, nu încetează ea să-și repete, să schimbe cursul lucrurilor. Dacă ar fi fost mai atentă la respirația lui Louise. Dacă nu ar fi închis ferestrele și nu ar fi tras storurile pentru siestă. O să plângă povestind despre asta la telefon și fiicele ei nu vor reuși s-o liniștească. Polițiștii se vor enerva că-și dă atâta importanță și lacrimile ei se vor dubla atunci când ei vor spune sec:

— Oricum, n-ați fi putut face nimic.

Va povesti totul jurnaliștilor care vor urmări procesul. Va vorbi despre asta cu avocatul acuzatei, pe care o va considera cu nasul pe sus și neîngrijită și va repeta asta în sala de judecată, când o vor chema să depună mărturie.

Louise, va spune ea de fiecare dată, nu era ca de obicei. Ea, atât de surâzătoare, atât de amabilă, rămăsese imobilă în fața ușii vitrate. Adam, așezat pe o treaptă, scotea țipete ascuțite și Mila sărea dezechilibrându-l pe fratele ei. Louise nu se mișca. Doar buza de jos îi tremura ușor. Își ținea mâinile lipite și ochii în pământ. Ca niciodată, zgomotul copiilor nu părea să ajungă la ea. Ea, atât de preocupată de ce ar fi spus vecinii și de purtarea cuviincioasă, nu le-a spus nimic copiilor. Părea să nu-i audă.

Doamna Grinberg o aprecia foarte mult pe Louise. O privea chiar cu admirație pe această femeie elegantă care avea o grijă posesivă față de copii. Mila, fetița, avea întotdeauna părul pieptănat în cozi strâns împletite sau într-un coc legat cu o fundiță. Adam părea s-o adore pe Louise.

— Acum, că a făcut asta, poate că n-ar trebui să spun așa ceva. Dar la momentul acela îmi ziceam că erau norocoși.

Liftul a ajuns la parter și Louise l-a apucat pe Adam de guler. L-a târât în cabina liftului și Mila a urmat-o fredonând. Doamna Grinberg a ezitat să urce cu ei. Timp de câteva secunde s-a întrebat dacă nu avea să se prefacă că se întoarce în hol ca să se uite în cutia ei de scrisori. Chipul palid al lui Louise o făcea să nu se simtă în largul ei. Se temea că cele cinci etaje i se vor părea interminabile. Dar Louise i-a ținut ușa vecinei sale, care s-a lipit de peretele liftului, cu sacoșa de cumpărături între picioare.

— Părea beată?

Doamna Grinberg este formală. Louise părea normală. Nu ar fi putut s-o lase să se urce în lift împreună cu copiii dacă fie măcar și pentru o secundă s-ar fi gândit că... Avocata cu părul slinos a râs de ea. A amintit curții că Rose suferea de amețeli și că avea probleme cu vederea. Fosta profesoară de muzică, care urma să împlinească în curând șaizeci și cinci de ani, nu mai vedea mare lucru. De altfel, ea trăiește în întuneric, cârtița. Lumina crudă îi provoacă migrene teribile. Din cauza asta a tras Rose storurile. Din cauza asta nu a auzit nimic.

Avocata asta aproape că a insultat-o în mijlocul tribunalului. Simțea că plesnește de dorința de-a o face să tacă, de a-i sparge mutra. Nu-i era rușine? Nu avea, deci, nicio urmă de decență? Din primele zile ale procesului, avocata a vorbit despre Myriam ca despre o „mamă absentă", ca despre o „angajatoare abuzivă". A descris-o ca pe o femeie orbită de ambiție, egoistă și indiferentă, într-atât încât a împins-o pe biata Louise la capătul puterilor. Un jurnalist, prezent în sala de judecată, i-a explicat doamnei Grinberg că era inutil să se enerveze și că asta nu era

altceva decât o tactică de apărare. Dar lui Rose lucrul ăsta i s-a apărut ceva dezgustător, orice s-ar zice.

Nimeni nu vorbește despre asta în clădire, dar doamna Grinberg știe că toată lumea se gândește la asta. Că noaptea, la fiecare etaj, ochii rămân deschiși în întuneric. Că inimile se inflamează și că lacrimile curg. Ea știe cum se întorc și se contorsionează corpurile fără somn. Cuplul de la etajul al treilea s-a mutat. Familia Massé, bineînțeles, nu s-a mai întors. Rose a rămas, în ciuda fantomelor și a amintirii încăpățânate a acelui țipăt.

În ziua aceea, după siestă, a deschis storurile. Și atunci l-a auzit. Majoritatea oamenilor trăiesc fără să fi auzit vreodată asemenea țipete. Sunt țipete pe care le auzi în război, în tranșee, în alte lumi, pe alte continente. Nu sunt țipete de pe-aici. A durat cel puțin zece minute, țipătul ăla, scos aproape dintr-o singură suflare, fără respirație și fără cuvinte. Acel țipăt care răgușea, care se umplea de sânge, de mucus, de furie.

— Un doctor, e tot ceea ce a reușit ea să articuleze. Nu a sunat după ajutor, nu a spus „ajutor", dar a repetat, în rarele momente în care își recăpăta conștiența: „un doctor".

Cu o lună înainte de dramă, doamna Grinberg o întâlnise pe Louise pe stradă. Bona avea un aer preocupat și, până la urmă, îi vorbise despre problemele ei cu banii. Despre proprietara care o hărțuia, despre datoriile pe care le acumulase, despre contul ei din bancă, mereu pe roșu. Vorbise așa cum un balon se golește de aer, din ce în ce mai repede.

Doamna Grinberg se făcuse că nu înțelegea. Își lăsase bărbia în jos și spusese:

— Sunt vremuri grele pentru toată lumea.

Și apoi Louise o luase de braț.

— Eu nu cerşesc. Pot să muncesc, seara sau dimineaţa devreme. Când dorm copiii. Pot să fac curat, să calc, orice doriţi dumneavoastră.

Dacă nu ar fi strâns-o atât de tare de încheietura mâinii, dacă nu şi-ar fi înfipt ochii negri în ai săi, ca o injurie sau o ameninţare, poate că Rose Grinberg ar fi acceptat. Şi, orice ar spune poliţiştii, ar fi schimbat totul.

Avionul a avut mare întârziere şi ei aterizează la Paris la începutul serii. Louise îşi ia la revedere de la copii în mod solemn, îi sărută îndelung, îi ţine strâns în braţe.

— Pe luni, da, pe luni. Sunaţi-mă dacă aveţi nevoie de ceva, de orice, le spune ea lui Myriam şi lui Paul care se năpustesc în lift, ca să ajungă în parcarea aeroportului.

Louise o ia pe jos către RER. Vagonul e pustiu. Se aşază la geam şi blestemă peisajul, peroanele unde îşi pierd vremea găşti de tineri, imobilele cu tencuiala scorojită, balcoanele, chipul ostil al agenţilor de pază. Închide ochii şi invocă amintiri ale plajelor greceşti, ale apusurilor de soare, ale cinelor cu faţa spre mare. Invocă aceste amintiri precum misticii recurg la miracole. Când deschide uşile de la garsoniera ei, mâinile încep să-i tremure. Îi vine să sfâşie husa canapelei, să dea cu pumnul în geam. O magmă fără formă, o durere îi ard măruntaiele şi îi e greu să se abţină să nu urle.

Sâmbătă, rămâne în pat până la ora zece. Culcată pe canapea, cu mâinile încrucişate pe piept, Louise priveşte praful care s-a strâns pe lustra verde. Ea n-ar fi ales niciodată ceva atât de urât. A închiriat apartamentul gata mobilat şi nu a schimbat nimic din decoraţiuni. Trebuia să găsească o locuinţă după moartea lui Jacques, soţul ei, şi după evacuarea ei din casă. După săptămâni de cutreierat, îi trebuia un cuib. Garsoniera asta, la Créteil, a găsit-o datorită unei infirmiere de la spitalul Henry-Mondor, care o îndrăgise. Tânăra femeie a asigurat-o că proprietarul cerea o garanţie modestă şi că accepta plata cu bani gheaţă.

Louise se ridică în picioare. Împinge un scaun, îl aşază chiar sub lustră şi aduce o cârpă de praf. Începe să lustruiască lampa şi se ţine de ea cu atâta forţă, încât aproape c-o smulge

din tavan. Stă pe vârfuri și scutură praful care-i cade în păr, în rotocoale mari și gri. Până la ora unsprezece, a făcut curat peste tot. A spălat din nou geamurile, pe dinăuntru și pe dinafară, și a șters chiar și storurile cu un burete cu săpun. Pantofii ei sunt aliniați de-a lungul peretelui, strălucitori și ridicoli.

Poate că o s-o sune. Știe că sâmbăta iau uneori masa de prânz la restaurant. Mila i-a povestit despre asta. Se duc la o braserie unde fetița are voie să comande tot ce vrea și unde Adam gustă din vârful unei linguriţe un pic de maioneză sau de lămâie, sub privirea înduioșată a părinților lui. Lui Louise i-ar plăcea asta. Într-o braserie plină ochi, înconjurată de zgomotul farfuriilor care se lovesc și de urletele chelnerilor, i-ar fi mai puțin frică de tăcere. S-ar așeza între Mila și fratele ei și ar rearanja șervetul mare și alb pe genunchii fetiței. I-ar da să mănânce lui Adam, linguriță cu linguriță. I-ar asculta pe Paul și pe Myriam vorbind, totul s-ar derula prea repede, ea s-ar simți bine.

Și-a pus rochia albastră, cea care îi ajunge până aproape de glezne și care se încheie în față cu un șir de perlișoare albastre. Ar vrea să fie gata, în cazul că ei ar avea nevoie de ea. În caz că ar trebui să se întâlnească undeva, în mare grabă, pe ei care au uitat fără îndoială cât de departe locuiește ea și cât timp îi trebuie, în fiecare zi, ca să se întoarcă la ei acasă. Așezată în bucătăria ei, bate cu vârful unghiilor în masa din placaj.

Ora prânzului trece. Norii au alunecat prin fața geamurilor curate, cerul s-a întunecat. Vântul a bătut foarte tare printre platani și începe să plouă. Louise se agită. Nu o sună.

E prea târziu acum ca să iasă. Ar putea să se ducă să cumpere pâine sau să ia un pic de aer. Ar putea doar să se plimbe. Dar ea n-are ce să caute pe străzile acestea goale. Singura cafenea din cartier este un bârlog al beţivilor și, deși e abia ora trei, se întâmplă ca bărbații să înceapă să se bată, împingându-se unii pe alții în grilajul parcului pustiu. Ar fi trebuit să se hotărască înainte, să se repeadă în metrou, să umble fără țintă prin Paris,

în mijlocul oamenilor care își fac cumpărăturile pentru reînceperea școlii. S-ar fi pierdut prin mulțime și ar fi trecut prin fața marilor magazine în pas cu alte femei, frumoase și grăbite. Ar fi zăbovit în apropiere de biserica Madeleine, atingându-se de mesele mici sau de oamenii care beau o cafea. Le-ar fi spus „pardon" celor care dau peste ea.

În ochii ei, Parisul este o vitrină uriașă. Îi place mai ales să se plimbe prin cartierul Operei, să coboare pe Rue Royale și s-o ia pe Rue Saint-Honore. Merge încet, îi observă pe trecători și vitrinele. Vrea totul. Cizmele din piele de antilopă, jachetele din piele întoarsă, gențile din piele de piton, rochiile-plic, neglijeurile brodate cu dantelă. Vrea cămășile de mătase, cardiganele roz din cașmir, ciorapii fără bazon, vestoanele de ofițer. Își imaginează atunci o viață în care ar avea mijloacele ca să aibă tot. În care i-ar arăta cu degetul unei vânzătoare mieroase articolele care i-ar plăcea.

Soseşte duminica, prelungind plictiseala și neliniștea. O duminică întunecoasă și gravă în mijlocul canapelei-pat. A adormit în rochia ei albastră al cărei material sintetic, îngrozitor de șifonat, a făcut-o să transpire. De mai multe ori în timpul nopții, a deschis ochii, fără să știe dacă trecuse o oră sau o lună. Dacă dormea acasă la Myriam și la Paul sau lângă Jacques, în casa de la Bobigny. Închidea ochii și se cufunda din nou într-un somn brutal și delirant.

Louise detestă weekendurile, fără doar și poate. Când trăiau încă împreună, Stéphanie se plângea că nu făcea nimic duminica, că nu avea dreptul la activitățile pe care Louise le organiza pentru ceilalți copii. Imediat ce a putut, a fugit de-acasă. Vinerea, ieșea toată noaptea cu adolescenți din cartier. Se întorcea acasă dimineața, albă la față, cu ochii roșii și încercănați. Înfometată. Traversa mica sufragerie, cu capul plecat, și se arunca asupra frigiderului. Mânca, rezemată de ușa frigiderului, fără să se așeze măcar, înfundându-și degetele în cutiile pe care Louise

le pregătise pentru mesele de prânz ale lui Jacques. Odată, își vopsise părul în roșu. Își pusese un cercel în nas. Căpătase obiceiul să dispară weekenduri întregi. Și-apoi, într-o zi, nu s-a mai întors. Nu o mai reținea nimic în casa de la Bobigny. Nici liceul pe care-l abandonase de mult. Nici Louise.

Bineînțeles, mama ei i-a declarat dispariția. „La vârsta asta, e ceva obișnuit să fugă de-acasă. Așteptați puțin și o să se întoarcă." Nu i-au spus nimic mai mult. Ea nu a căutat-o. Mai târziu, a aflat de la niște vecini că Stéphanie era în Sud, că era îndrăgostită. Că se muta des dintr-un loc în altul. Vecinilor nu le-a venit să creadă că Louise nu cere amănunte, că nu pune întrebări, că nu-i face să repete puținele informații pe care le aveau.

Stéphanie dispăruse. Toată viața ei avusese impresia că deranja. Prezența ei îl deranja pe Jacques, râsetele ei îi trezeau pe copiii de care avea grijă Louise. Coapsele ei groase, trupul ei greoi se izbeau de perete, pe culoarul îngust, pentru a-i lăsa pe ceilalți să treacă. Se temea să nu blocheze calea, să nu dea peste ea, să nu ocupe un scaun pe care l-ar vrea altcineva. Când vorbea, se exprima cu dificultate. Râdea și râsul ei era jignitor, oricât de inocent ar fi fost. Ajunsese să-și dezvolte un talent pentru a deveni invizibilă și în mod logic, fără vâlvă, fără să prevină, ca și cum ar fi fost în mod evident destinată acestui lucru, dispăruse.

Luni dimineața, Louise pleacă de acasă în zori. Merge către stația RER, schimbă linia la Auber, așteaptă pe peron, urcă pe Rue Lafayette, după care o ia pe Rue D'Hauteville. Louise este un soldat. Înaintează, cu orice preț, ca un animal sălbatic, ca un câine căruia niște copii răi i-au rupt lăbuțele.

Septembrie este cald și luminos. Miercurea, după școală, Louise perturbă dispoziția casnică a copiilor și-i duce să se joace în parc sau să observe peștii la acvariu. S-au plimbat cu barca pe lacul din pădurea Boulogne și Louise i-a povestit Milei că algele care pluteau la suprafață erau de fapt părul unei vrăjitoare decăzute și răzbunătoare. La sfârșitul lunii, vremea e atât de blândă, încât Louise, veselă, se hotărăște să-i ducă la Jardin d'Acclimatation[4].

În fața stației de metrou, un magrebian în vârstă se oferă s-o ajute pe Louise să coboare scările. Ea îi mulțumește și ridică singură în brațe căruciorul în care Adam stă încă așezat. Bătrânul o urmează. O întreabă ce vârstă au copiii ei. Ea dă să-i spună că nu sunt ai ei. Dar el s-a aplecat deja la înălțimea lor.

— Ce frumoși sunt!

Metroul este preferatul copiilor. Dacă Louise nu i-ar opri, ar alerga pe peron, s-ar arunca în vagon călcându-i pe călători pe picioare, toate astea pentru ca să se așeze la fereastră, cu limba scoasă și ochii mari. Se ridică în picioare și Adam o imită pe sora lui care se agață de bara de metal și se preface că e conducătorul trenului.

În parc, bona aleargă împreună cu ei. Ei râd, ea îi răsfață, le cumpără înghețată și baloane. Le face poze, întinși pe un covor de frunze uscate, de un galben-aprins sau un roșu-sângeriu. Mila întreabă de ce unii copaci au căpătat această nuanță aurie, luminoasă, în timp ce alții, aceeași specie, plantați alături sau în fața lor, par să putrezească, trecând direct de la culoarea verde la un maro-închis. Louise nu știe să explice.

— O s-o întrebăm pe mama ta, zice ea.

---

4 Parc de distracții din Paris, situat în partea de nord a Bois de Boulogne. (*N.t.*)

În carusele, ei urlă de spaimă și de bucurie. Louise ameţeşte şi-l ţine pe Adam strâns pe genunchii ei când trenul se afundă în tunelurile întunecate și coboară pantele în mare viteză. Pe cer un balon își ia zborul, Mickey a devenit o navă spațială.

Se așază confortabil pe iarbă pentru picnic și Mila râde de Louise, căreia îi e frică de păunii mari, aflați la câțiva metri de ei. Bona a adus o pătură veche de lână pe care Myriam o făcuse sul și o băgase sub patul din dormitor și pe care Louise a curățat-o și a peticit-o. Adorm toți trei pe iarbă. Louise se trezeşte, cu Adam lipit de ea. Îi e frig, copiii au tras probabil toată pătura. Se întoarce și nu o vede pe Mila. O strigă. Începe să țipe. Oamenii întorc capul. O întreabă:

— E totul în regulă, doamnă? Aveți nevoie de ajutor?

Ea nu răspunde.

— Mila, Mila! urlă ea, alergând cu Adam în brațe. Face înconjurul caruselelor, aleargă în fața standului de tir. Îi dau lacrimile, îi vine să-i scuture pe trecători, să-i împingă pe necunoscuții care se înghesuie într-acolo, ținându-i strâns de mână pe copiii lor. Se întoarce către ţarcul cu animale. Îi temură maxilarul atât de tare încât nu mai poate nici măcar s-o strige pe fetiță. O doare capul îngrozitor şi simte că genunchii încep să i se înmoaie. Într-o clipită, o să cadă pe jos, incapabilă să facă vreun gest, mută, total epuizată.

După care o zăreşte, la capătul unei alei. Mila mănâncă înghețată pe o bancă și o femeie stă aplecată deasupra ei. Louise se năpusteşte la copil.

— Mila! Dar ești complet nebună! Ce te-a apucat să pleci așa?

Necunoscuta, o femeie în jur de șaizeci de ani, o strânge pe fetiță lângă ea.

— E scandalos. Ce făceați? Cum a putut să rămână singură? Aș putea foarte bine să-i cer micuței numărul de telefon al părinților. Nu sunt sigură că ei ar aprecia asta.

Dar Mila se eliberează din îmbrățișarea necunoscutei. O împinge și îi aruncă o privire răutăcioasă, înainte de a se arunca la picioarele lui Louise. Bona se apleacă și o ridică de jos. Louise o sărută pe gâtul înghețat și o mângâie pe păr. Privește chipul palid al copilului și se scuză pentru neglijența ei.

— Micuța mea, îngeraşul meu, pisoiașul meu.

O dezmiardă, o acoperă de sărutări, o ține strâns lipită la pieptul ei.

Văzând-o pe fetiță cuibărindu-se în brațele micuței doamne blonde, bătrâna se calmează. Nu mai știe ce să spună. Se uită la ele dând din cap cu un aer de reproș. Spera, fără îndoială, să provoace un scandal. Asta ar fi distrat-o. Ar fi avut ceva de povestit dacă bona s-ar fi înfuriat, dacă ar fi trebuit să-i sune pe părinți, dacă ar fi fost proferate amenințări care apoi ar fi fost puse și în practică. Necunoscuta se ridică în cele din urmă de pe banca asta și pleacă spunând:

— Bun, data viitoare să aveți grijă.

Louise privește cum se îndepărtează bătrâna care întoarce capul de două sau de trei ori. Îi zâmbește, recunoscătoare. Pe măsură ce silueta gârbovită se îndepărtează, Louise o strânge pe Mila în brațe din ce în ce mai tare. Îi strivește torsul fetiței care o imploră:

— Încetează, Louise, mă sufoci!

Copila încearcă să se elibereze din această îmbrățișare, se zbate, lovește cu picioarele, dar bona o ține strâns. Își lipește buzele de urechea Milei și îi spune, cu o voce calmă și înghețată:

— Să nu mai pleci niciodată de lângă mine, auzi? Vrei să te fure cineva? Un domn rău? Data viitoare asta o să se întâmple. Degeaba o să țipi și-o să plângi, n-o să vină nimeni. Și știi ce-o să-ți facă? Nu? Nu știi? O să te ia cu el, o să te ascundă undeva, o să te țină doar pentru el și n-o să-ți mai vezi niciodată părinții.

Louise se pregătește să-i dea drumul copilei când simte o durere atroce în umăr. Urlă și încearcă s-o împingă pe fetiță, care

o mușcă până la sânge. Dinții Milei se înfig în carnea ei, o sfâșie, rămânând agățată de brațul lui Louise ca un animal turbat.

În seara aceea, ea nu-i spune lui Myriam povestea fugii și nici pe aceea a muşcăturii. Mila, la rândul ei, rămâne tăcută fără ca bona s-o fi prevenit sau amenințat. În momentul de față, Louise și Mila au fiecare o supărare una împotriva celeilalte. Nu s-au simțit niciodată atât de unite ca acum prin acest secret.

JACQUES

Lui Jacques îi plăcea la nebunie să-i spună să tacă din gură. Nu suporta vocea ei, care îl călca pe nervi.

— Tu să taci, da?

În mașină, ea nu putea să nu pălăvrăgească. Îi era frică de drum și vorbitul încontinuu o liniștea. Se lansa în monologuri insipide, de-abia trăgându-și suflul între două fraze. Trăncănea, înșirând numele străzilor, etalându-și amintirile pe care le avea din locurile acelea.

Își dădea bine seama că soțul ei fierbea. Știa că pentru ca s-o facă să tacă dădea el radioul mai tare. Că pentru a o umili cobora el geamul și începea să fumeze fredonând. Furia soțului ei îi provoca teama, dar trebuia să recunoască și că asta o entuziasma uneori. Se bucura să-i mănânce ficații, să-l aducă într-o stare de furie astfel încât era capabil să tragă pe dreapta, s-o apuce de gât și s-o amenințe în șoaptă că o s-o facă să tacă pentru totdeauna.

Jacques era greoi, gălăgios. Îmbătrânind, a devenit acru și vanitos. Seara, când se întorcea acasă de la serviciu, îi înșira timp de cel puțin o oră reproșurile lui la adresa unuia sau altuia. Dacă te luai după el, toată lumea încerca să-l fure, să-l manipuleze, să tragă foloase de pe urma lui. După ce a fost concediat prima oară, l-a dat în judecată pe angajatorul lui. Procedura l-a costat timp, enorm de mulți bani, dar victoria finală i-a adus un așa sentiment de putere, încât a prins gustul litigiilor și al tribunalelor. Mai târziu, a crezut c-o să facă avere cerând banii de asigurare după un banal accident de mașină. Apoi s-a luat la harță cu vecinii de la etajul unu, cu primăria, cu asociația de locatari. Zilele lui erau ocupate în întregime de redactarea unor scrisori ilizibile și amenințătoare. Lua la puricat site-urile de consiliere juridică de pe internet, în căutarea celui mai mic articol de lege care ar fi putut să-l avantajeze. Jacques era coleric

și de o rea-credință fără limite. Invidia succesul altora, le nega orice merit. I se întâmpla până și să-și petreacă după-amiaza la Tribunalul de Comerț, pentru a se ghiftui cu necazurile altora. Se bucura de ruinările subite, de loviturile sorții.

— Eu nu sunt ca tine, îi spunea el mândru lui Louise. Eu nu am un suflet de cârpă, ca să adun căcatul și voma mucoșilor. În ziua de astăzi, numai negresele mai fac munca asta.

Găsea că soția lui era excesiv de docilă. Și dacă asta îl excita, noaptea, în patul conjugal, tot asta îl și exaspera în restul timpului. Îi dădea întruna sfaturi lui Louise, pe care ea se făcea că le ascultă.

— Ar trebui să le spui să-ți dea banii pentru asta, așa zic.

— N-ar trebui să accepți să muncești niciun minut în plus fără să fii plătită.

— Ia ia-ți tu un concediu medical, că doar ce-o să facă?

Jacques era prea ocupat ca să-și caute un serviciu. Șicanele lui îi ocupau tot timpul. Stătea mai mult pe-acasă, întinzându-și dosarele pe masa joasă, cu televizorul mereu pornit. La vremea aceea, prezența copiilor i-a devenit insuportabilă și i-a pus în vedere lui Louise să se ducă să lucreze în casele angajatorilor ei. Accesele de tuse ale copiilor, scâncetele lor, până și râsetele îl iritau. Louise, mai ales, îl scârbea. Preocupările ei jalnice, care se învârteau toate în jurul copiilor, îl înfuriau la culme.

— Tu și treburile tale de femeie de casă, repeta el.

Credea că poveștile astea nu trebuiau repovestite. Ele trebuiau trăite departe de lume, noi n-ar trebui să știm nimic despre poveștile astea cu bebeluși sau cu moșnegi. Ele sunt niște momente rele din viață, niște epoci ale servituții și ale repetării acelorași gesturi. Niște epoci în care corpul, monstruos, fără pudoare, mecanică rece și mirositoare, cotropește tot. Corpuri care cer iubire și de băut.

— A fi om e ceva dezgustător.

La vremea aceea, a cumpărat în rate un calculator, un televizor nou și un fotoliu electric care făcea masaj și al cărui spătar putea fi lăsat pe spate pentru siestă. Petrecea ore în șir în fața ecranului albastru al calculatorului, al cărui suflu astmatic umplea încăperea. Așezat în noul lui fotoliu, în fața televizorului său nou-nouț, el apăsa frenetic pe butoanele telecomenzii, ca un puști imbecilizat de prea multe jucării.

Era cu siguranță într-o sâmbătă, din moment ce luau prânzul împreună. Jacques se plângea, ca de obicei, dar mai puțin vehement. Sub masă, Louise a așezat un lighean plin cu apă rece ca gheața în care Jacques și-a pus picioarele. Louise încă mai vede, în coșmarurile ei, picioarele vinețiii ale lui Jacques, gleznele lui de diabetic, umflate și bolnave, pe care îi cerea întruna să i le maseze. De câteva zile, Louise remarcase tenul lui ca de ceară și ochii stinși. Observase cât de greu îi era să termine o frază fără să-și tragă răsuflarea. Ea a gătit un osso-buco. La a treia înghițitură, atunci când se pregătea să zică ceva, Jacques a vomat totul în farfurie. A vomat în jet, ca nou-născuții, și Louise a știut că era ceva grav. Că nu va trece. S-a ridicat și, văzând chipul dezorientat al lui Jacques, a spus:

— Nu e grav. Nu-i nimic.

A vorbit fără întrerupere, acuzându-se că pusese prea mult vin în sosul care era acid, înșirând teorii stupide despre arsurile la stomac. Vorbea și vorbea, dând sfaturi, acuzându-se, apoi cerându-și iertare. Logoreea ei tremurătoare și dezlânată nu făcea decât să sporească neliniștea care pusese stăpânire pe Jacques, aceea de a te afla în corpul tău ca în partea de sus a unei scări, unde ai ratat o treaptă și te vezi prăvălindu-te, cu capul înainte, cu spatele zdrobit, cu carnea sângerândă. Dacă ea ar fi tăcut, el poate că ar fi plâns, ar fi cerut ajutor sau poate chiar un pic de tandrețe. Dar, în timp ce punea farfuria la loc, despăturea șervetul, curățța podeaua, ea a vorbit fără încetare.

Jacques a murit trei luni mai târziu. S-a uscat ca un fruct uitat la soare. Ningea în ziua înmormântării lui și lumina era aproape albastră. Louise s-a trezit dintr-odată singură.

Ea a plecat capul în fața notarului care i-a explicat, spășit, că Jacques nu lăsase decât datorii. Ea i-a fixat cu privirea gușa pe care gulerul cămășii o strivea și s-a prefăcut că acceptă situația. De pe urma lui Jacques, nu a moștenit decât litigii ratate, procese pe rol, facturi de plătit. Banca i-a dat termen o lună ca să plece din căsuța de la Bobigny care urma să fie pusă sub sechestru. Louise a strâns singură lucrurile în cutii de carton. A aranjat cu grijă cele câteva obiecte pe care Stéphanie le lăsase în urmă. Nu știa ce ar fi putut face cu teancurile de documente pe care Jacques le strânsese. S-a gândit să le dea foc, în grădina micuță, și și-a spus că limbile flăcărilor, cu puțin noroc, ar putea să ajungă să lingă pereții casei, ai străzii, chiar ai întregului cartier. Astfel, toată acea parte a vieții ei s-ar fi risipit ca un fum. Nu ar fi simți nicio supărare. Ar fi rămas acolo, discretă și imobilă, ca să se uite cum flăcările îi devorează amintirile, lungile ei marșuri pe străzile pustii și întunecate, duminicile ei de necaz între Jacques și Stéphanie.

Dar Louise și-a ridicat valiza, a încuiat ușa de două ori și a plecat, abandonând în holul căsuței cutiile cu amintiri, hainele fiicei ei, combinațiile soțului.

În noaptea aceea, a dormit într-o cameră de hotel pe care a plătit-o în avans pentru o săptămână. Își făcea sendvișuri pe care le mânca în fața televizorului. Sugea biscuiți cu smochine pe care îi lăsa să i se topească pe limbă. Singurătatea s-a dovedit a fi o breșă imensă în care Louise s-a privit scufundându-se. Singurătatea, care i se lipea de carne, de haine, a început să-i modeleze trăsăturile și i-a dat gesturi de bătrânică. Singurătatea îi sărea în față în amurg, când se lasă noaptea și când zgomotele răzbat din casele în care trăiesc mai mulți oameni la un loc. Lumina scade și rumoarea sosește; râsetele și gâfâielile, până și oftaturile de plictiseală.

În camera asta, pe o stradă din cartierul chinezesc, a pierdut noţiunea timpului. Era rătăcită, absentă. Lumea întreagă o uitase. Dormea ore în şir şi se trezea cu ochii umflaţi şi cu dureri de cap, în ciuda frigului care domnea în încăpere. Nu ieşea decât în caz de extremă necesitate, când foamea devenea prea stringentă. Mergea pe stradă ca într-un decor de cinema din care ar fi fost absentă, spectatoare invizibilă a mişcării oamenilor. Toată lumea părea să aibă unde să se ducă.

Singurătatea acţiona ca un drog de care ea nu era sigură că voia să se lipsească. Louise rătăcea pe străzi buimacă, cu ochii într-atât de deschişi încât aproape o dureau. În singurătatea ei, a început să vadă oamenii. Să-i vadă cu adevărat. Existenţa celorlalţi devenea palpabilă, vibrantă, mai reală ca niciodată. Observa până în cele mai mici detalii gesturile cuplurilor aşezate la terase. Privirile piezişe ale bătrânilor abandonaţi. Fandoselile studentelor care se făceau că-şi recitesc cursurile, aşezate pe spătarul unei bănci. În pieţe, la ieşirea dintr-o staţie de metrou, ea recunoştea strania paradă a celor care se grăbesc. Aştepta împreună cu ei sosirea partenerului de întâlnire. În fiecare zi, întâlnea tovarăşi întru nebunie, vorbitori solitari, demenţi, vagabonzi.

Pe atunci, oraşul era populat de nebuni.

Iarna se instalează, zilele seamănă unele cu altele. Noiembrie e ploios și înghețat. Afară, trotuarele sunt acoperite de polei. E imposibil să ieși din casă. Louise încearcă să le distragă atenția copiilor. Inventează jocuri, cântă. Construiește împreună cu ei o casă din carton. Dar ziua pare interminabilă. Adam are febră și a gemut fără încetare. Louise îl ține în brațe, îl leagănă aproape o oră, până ce copilul adoarme. Mila, care se tot învârte prin sufragerie, devine și ea agitată.

— Vino aici, îi spune Louise.

Mila se apropie și bona scoate din geanta ei micuța trusă albă la care fetița a visat atât de des. Milei i se pare că Louise este cea mai frumoasă femeie. Seamănă cu stewardesa aceea, blondă și foarte dichisită, care-i oferise bomboane în timpul unui zbor către Nisa. Chiar dacă Louise se agită toată ziua, spală vasele și fuge de la școală acasă, e mereu perfectă. Părul ei este strâns cu grijă la spate. Rimelul neagru, cu care își dă în cel puțin trei straturi groase, îi face o privire de păpușă uimită. Și-apoi, mai sunt și mâinile ei, moi și care miros a flori. Mâinile ei, de pe care oja nu se cojește niciodată.

Uneori, Louise își reface unghiile în fața Milei și micuța inspiră, cu ochii închiși, mirosul de dizolvant și cel de ojă ieftină pe care bona o întinde cu un gest iute, fără să depășească vreodată conturul. Fascinată, copila o privește agitându-și mâinile în aer și suflând peste degete.

Dacă Mila acceptă sărutările lui Louise, e pentru a simți mirosul de talc de pe obrajii ei, pentru a vedea de mai aproape paietele care-i strălucesc pe pleoape. Îi place să se uite cu atenție când ea își dă cu ruj pe buze. Cu o mână, Louise ține în fața ei o oglindă, mereu imaculată, și își alungește buzele într-o grimasă ciudată pe care Mila o reproduce apoi în baie.

Louise scotocește prin trusa ei. Ia mâinile fetiței și îi unge palmele cu cremă de trandafiri pe care o scoate dintr-un borcănaș minuscul.

— Miroase frumos, nu?

Sub ochii uimiți ai copilului, întinde ojă pe unghiile ei mici. O ojă roz și vulgară, care miroase foarte tare a acetonă. Pentru Mila, mirosul acesta este cel al feminității.

— Scoate-ți șosetele, vrei?

Și pe degetele durdulii de la picioare, de-abia ieșite din pruncie, ea întinde oja. Louise varsă conținutul trusei pe masă. Un praf portocaliu și un miros de talc se răspândesc în aer. Pe Mila o apucă un râs vesel. Louise îi dă acum copilului cu ruj pe buze, cu fard de pleoape albastru și, pe pomeți, cu o pastă portocalie. O pune să stea cu capul în jos și îi tapează părul, prea drept și prea fin, până ce îi face din el o coamă.

Râd atât de mult încât nu-l aud pe Paul care închide ușa și intră în camera de zi. Mila zâmbește, cu gura deschisă, cu brațele întinse.

— Uite, tati, uite ce-a făcut Louise!

Paul se uită fix la ea. Îl apucă greața, pe el, care era atât de fericit să se întoarcă mai devreme acasă, atât de mulțumit să-și vadă copiii. Are impresia că a surprins un spectacol sordid sau bolnav. Fiica lui, micuța lui, seamănă cu un travestit, cu o cântăreață de cabaret demodată, terminată, stricată. Nu-și poate crede ochilor. E furios, și-a ieșit din fire. O detestă pe Louise pentru că l-a obligat să asiste la un asemenea spectacol. Mila, îngerul lui, libelula lui albastră, e la fel de urâtă ca un animal de bâlci, la fel de ridicolă precum un câine pe care o doamnă în vârstă isterică l-ar fi îmbrăcat ca să-l scoată la plimbare.

— Da' ce mai e și asta? Ce v-a apucat? urlă Paul.

O apucă pe Mila de braț și o suie pe un taburet în baie. Îi șterge machiajul de pe față, iar micuța urlă:

— Mă doare!

Plânge în hohote şi rujul nu face decât să se întindă, mai lipicios, mai vâscos, pe pielea diafană a copilului. El are impresia că o desfigurează din ce în ce mai mult, că o murdăreşte şi furia lui creşte.

— Louise, vă previn, nu vreau să mai văd niciodată aşa ceva! Lucrurile de genul ăsta mă oripilează. Nu am de gând ca fiica mea să înveţe astfel de obiceiuri vulgare. E mult prea mică pentru a fi deghizată în... Înţelegeţi ce vreau să spun.

Louise a rămas în picioare, în uşa de la baie, cu Adam în braţe. În ciuda ţipetelor tatălui lui, în ciuda agitaţiei, bebeluşul nu plânge. Îl fixează pe Paul cu o privire dură, neîncrezătoare, ca şi cum i-ar da de înţeles că şi-a ales tabăra, aceea a lui Louise. Bona îl ascultă pe Paul. Nu-şi pleacă privirea, nu-şi cere scuze.

Stéphanie ar putea să fie moartă. Louise se gândeşte uneori la asta. Ar fi putut s-o împiedice să trăiască. S-o sufoce din pântec. Nimeni nu şi-ar fi dat seama. Nu ar mai fi avut chef să-i reproşeze lucrul ăsta. Dacă ar fi suprimat-o, poate că societatea i-ar fi fost astăzi chiar recunoscătoare. Ar fi făcut dovadă de civism, de luciditate.

Louise avea douăzeci şi cinci de ani şi s-a trezit într-o dimineaţă cu sânii grei şi dureroşi. O tristeţe nouă se insinuase între ea şi lume. Îşi dădea bine seama că ceva era în neregulă. Lucra pe atunci la domnul Franck, un pictor care locuia cu mama lui, într-un *hôtel particulier* din arondismentul XIV. Louise nu înţelegea mare lucru din picturile domnului Franck. În camera de zi, pe pereţii holului şi ai dormitoarelor, ea se oprea în faţa imenselor portrete de femei desfigurate, cu corpurile anchilozate de dureri sau paralizate de extaz, cărora pictorul le datora notorietatea. Louise n-ar fi putut să spună dacă i se păreau frumoase sau nu, dar îi plăceau.

Geneviève, mama domnului Franck, îşi fracturase şoldul coborând din tren, nu mai putea să meargă şi atunci pe peron îşi pierduse cunoştinţa. Trăia întinsă în pat, goală în cea mai mare parte a timpului, într-o cameră luminoasă de la parter. Era atât de greu s-o îmbraci, se zbătea cu aşa o ferocitate, încât se mulţumeau s-o întindă pe un scutec desfăcut, cu sânii şi sexul în văzul tuturor. Spectacolul acestui corp în paraginã era înspăimântător.

Domnul Franck începuse prin a angaja infirmiere calificate şi foarte scumpe. Dar acestea se plângeau de capriciile bătrânei. O îndopau cu medicamente. Fiul le găsea pe aceste femei reci şi brutale. Visa pentru mama lui la o prietenă, o doică, o femeie tandră care i-ar fi ascultat delirurile fără să-şi dea ochii peste cap,

fără să ofteze. Louise era tânără, desigur, dar îl impresionase prin forța ei fizică. În prima zi, ea intrase în cameră și reușise, de una singură, să ridice corpul greu ca o lespede. O spălase, vorbind fără încetare și, de data asta, Geneviève nu țipase.

Louise dormea cu bătrâna. Ea o spăla. Ea o asculta delirând noaptea. Asemenea sugarilor, Geneviève se temea de asfințit. Luminile care se micșorau, umbrele, tăcerile o făceau să urle de frică. Avea spaime crepusculare. O implora pe mama ei, moartă de patruzeci de ani, să vină la ea. Louise, care dormea lângă patul ca de spital, încerca s-o facă să se liniștească. Bătrâna îi scuipa insulte, o făcea curvă, cățea, bastardă. Uneori, încerca s-o lovească.

Apoi Louise a început să doarmă mai profund ca niciodată. Țipetele lui Geneviève nu o mai deranjau. Curând, nu a mai fost în stare s-o întoarcă pe bătrână pe partea cealaltă sau s-o instaleze în scaunul ei cu rotile. Brațele ei erau ca atrofiate, spatele o durea îngrozitor de tare. Într-o după-amiază, când se întunecase deja și Geneviève mormăia rugăciuni sfâșietoare, Louise a urcat în atelierul domnului Franck pentru a-i explica situația. Pe pictor l-a apucat o furie la care Louise nu se așteptase. A închis ușa violent și s-a apropiat de ea, fixându-și ochii gri în ochii ei. Pentru o clipă, ea a crezut că avea să-i facă rău. El a început să râdă.

— Louise, când cineva e ca dumneavoastră, celibatară, și când abia își câștigă viața, nu face copii. Ca să vă spun exact ceea ce simt, găsesc că sunteți complet iresponsabilă. Veniți aici cu ochii dumneavoastră rotunzi și cu zâmbetul neghiob, ca să mă anunțați chestia asta. Și ce ați vrea, mai exact? Să desfacem o sticlă de șampanie?

Mergea de colo colo ca un leu în cușcă prin încăperea spațioasă, în mijlocul pânzelor neterminate, cu mâinile la spate.

— Credeți că asta este o veste bună? Nu mai aveți, așadar, nicio urmă de rațiune? Să vă spun așa: aveți noroc că ați dat peste

un angajator ca mine, care încearcă să vă ajute să vă îmbunătățiți situația. Știu oameni care v-ar fi dat afară, și încă mult mai repede de-atât. V-o încredințez pe mama, persoana care contează cel mai mult pentru mine pe lumea asta, și îmi dau seama că dumneavoastră sunteți total descreierată, incapabilă de bun-simț. Puțin îmi pasă de ceea ce faceți în serile dumneavoastră libere. Moravurile dumneavoastră ușoare nu mă privesc. Dar viața nu este o sărbătoare. Ce v-ați face dumneavoastră cu un nou-născut?

De fapt, domnului Franck îi păsa de ceea ce făcea Louise sâmbătă seara. A început să-i pună întrebări, din ce în ce mai insistente. Îi venea s-o zgâlțâie, să-i dea palme ca să mărturisească. Ca să-i povestească ce făcea când nu era acolo, sub ochii lui, la căpătâiul lui Geneviève. Voia să știe din ce dezmierdări se plămădise acest copil, în ce pat se abandonase Louise plăcerii, depravării, râsului. O întreba întruna cine era tatăl, ce hram purta, unde-l întâlnise și ce avea el de gând să facă. Dar Louise răspundea invariabil la întrebările lui spunând:

— Nu e nimeni.

Domnul Franck s-a însărcinat să se ocupe de tot. A spus că o s-o ducă el însuși la doctor și că o s-o aștepte în timpul intervenției. I-a promis până și că, odată ce totul se va fi terminat, o să-i dea să semneze un contract ca la carte, c-o să-i vireze bani într-un cont pe numele ei și c-o să aibă dreptul la concedii plătite.

În ziua operației, Louise nu s-a trezit și a ratat programarea. Stéphanie s-a impus săpând în ea, lățind-o, sfâșiindu-i tinerețea. A încolțit ca o ciupercă pe un lemn umed. Louise nu s-a mai întors la domnul Franck. Nu a revăzut-o niciodată pe bătrână.

Închisă în apartamentul familiei Massé, ea are uneori impresia ca înnebunește. De câteva zile, i-au apărut pete roșii pe obraji și la încheieturile mâinilor. Louise se vede obligată să-și țină mâinile și fața sub apă rece ca gheața ca să calmeze senzația

de arsură ce o consumă. În timpul acestor lungi zile de iarnă, un sentiment de imensă singurătate o înăbuşă. Pradă panicii, ea iese din apartament, închide uşa în urma ei, înfruntă frigul şi-i duce pe copii în părculeţ.

Scuarurile, în după-amiezile de iarnă. Burniţa mătură frunzele moarte. Pietrişul îngheţat se lipeşte de genunchii micuţilor. Pe bănci, pe aleile discrete, îi întâlneşti pe cei pe care lumea nu-i mai vrea. Aceştia fug de apartamentele strâmte, de încăperile triste, de fotoliile uzate de inactivitate şi de plictiseală. Preferă să tremure de frig afară la aer, cu spatele chircit şi braţele încrucişate la piept. La ora patru după-amiaza, zilele leneşe par interminabile. Se întâmplă în mijlocul după-amiezii să-ţi dai seama de timpul irosit, să-ţi faci griji pentru seara care vine. La ora asta, îţi este ruşine că nu foloseşti la nimic.

Scuarurile, în după-amiezile de iarnă, sunt bântuite de vagabonzi, de cerşetori, de şomeri şi de bătrâni, de bolnavi, de pribegi, de cei şubrezi. Cei care nu muncesc, cei care nu produc nimic. Cei care nu fac bani. Primăvara, firește, revin îndrăgostiţii, cuplurile clandestine îşi găsesc un locşor sub tei, în alcovurile înflorite, alături de turiştii care fotografiază statuile. Iarna, lucrurile stau altfel.

În jurul toboganului îngheţat, se află bonele şi armata lor de copii. Înfofoliţi în geci pufoase care îi împiedică să se mişte liber, copilaşii aleargă ca nişte păpuşi japoneze corpolente, cu nasul curgând şi degetele vineţii. Suflă aburi albi şi se minunează de ei. În cărucioare, bebeluşii strâns înfăşaţi îi privesc pe fraţii lor mai mari. Poate că unii dintre ei simt melancolie sau nerăbdare. Fără îndoială că de-abia aşteaptă să se încălzească, căţărându-se pe porticul de lemn. Tropăie la gândul de a scăpa de sub supravegherea femeilor care îi ajung din urmă şi îi prind cu o mână sigură sau brutală, blândă sau agasată. Femei îmbrăcate în caftane africane în frigul glacial.

Mai sunt și mamele, desigur, mamele cu privirea pierdută. Precum cea pe care o naștere recentă o reține la marginea lumii și care, pe banca asta, își simte greutatea pântecului încă flasc. Ea își poartă corpul său făcut din durere și secreții, corpul care miroase a lapte acrit și a sânge. Carnea asta pe care o târăște după ea și căreia nu-i oferă nici îngrijire, nici odihnă. Mai sunt și mamele surâzătoare, radioase, mamele atât de rare pe care toți copiii le sorb din ochi. Cele care nu și-au luat la revedere în dimineața asta, care nu i-au lăsat în brațele alteia. Cele pe care o zi de concediu excepțional le-a adus aici și care profită cu un entuziasm straniu, ciudat de această banală zi de iarnă în parc.

Sunt și vreo câțiva bărbați, dar mai aproape de băncile din scuar, mai aproape de groapa cu nisip, mai aproape de copilași, femeile formează un zid compact, o apărare de neînvins. Nu te încrezi în bărbații care se amestecă printre ele, în cei care se interesează de lumea asta de casnice. Îi gonești pe cei care le zâmbesc copiilor, care le privesc obrajii dolofani și picioruşele. Bunicile deplâng lucrul asta:

— Cu toți pedofilii din ziua de astăzi... Pe vremea mea, nu exista așa ceva.

Louise nu o slăbește din ochi pe Mila. Fetița aleargă, de la tobogan la leagăne. Nu se oprește niciodată, ca să n-o ia frigul. Are mănușile ude și și le șterge frecându-le de paltonul ei roz. Adam doarme în căruciorul lui. Louise l-a înfășurat într-o pătură și îi mângâie încetișor pielea de pe ceafă, între pulover și căciulița de lână. Un soare glacial, de o strălucire metalică, o face să strângă din ochi.

— Vrei?

O tânără s-a așezat lângă ea, cu picioarele îndepărtate. Îi întinde o cutiuță în care se lipesc una de alta prăjituri cu miere. Louise o privește. Nu are mai mult de douăzeci și cinci de ani și zâmbește într-un fel puțin vulgar. Părul ei lung și negru e murdar și nepieptănat, dar se vede că ar putea fi drăguță. Atrăgătoare,

în orice caz. Are rotunjimi senzuale, un pic de burtă și coapse groase. Își mestecă prăjitura cu gura deschisă și-și suge zgomotos degetele pline de miere.

— Nu, mulțumesc, răspunde Louise și refuză prăjitura cu un semn al mâinii.

— La noi, le oferim întotdeauna de mâncare necunoscuților. Numai aici am văzut oameni care mănâncă singuri-singurei.

Un băiețel în jur de patru ani se apropie de tânăra femeie și ea îi umple gura cu o prăjitură. Băiețelul râde.

— E bun pentru tine, îi spune ea. E un secret, de acord? Nu-i spunem nimic mamei tale.

Băiețelul se numește Alphonse și Milei îi place să se joace cu el. Louise vine în părculeț în fiecare zi și-n fiecare zi ea refuză produsele de patiserie pline de unt pe care i le oferă Wafa. Îi interzice Milei să le mănânce, dar Wafa nu se formalizează. Tânăra femeie este foarte vorbăreață, iar pe bancă, cu fesele lipite de Louise, îi povestește viața ei. Vorbește mai ales despre bărbați.

Wafa te face să te gândești la o specie de felină mare, nu foarte subtilă, dar extrem de descurcăreață. Nu are încă acte și lucrul ăsta nu pare s-o neliniștească. A ajuns în Franța datorită unui domn în vârstă pe care îl cadorisea cu masaje într-un hotel sordid din Casablanca. Bărbatul s-a atașat de mâinile ei, atât de blânde, apoi de gura și de fesele ei și, în cele din urmă, de tot acest corp pe care ea i l-a oferit, urmându-și astfel instinctul și sfaturile mamei ei. Babalâcul a luat-o cu el la Paris, unde trăia într-un apartament mizerabil și unde primea bani de la stat.

— I-a fost frică să nu rămân gravidă și copiii lui l-au bătut la cap să mă dea afară. Dar bătrânul ar cam fi vrut să rămân.

În fața lui Louise și a tăcerii ei, Wafa vorbește ca și cum s-ar confesa unui preot sau poliției. Îi povestește detaliile unei vieți care nu va fi niciodată consemnată. După plecarea de la bătrân, a fost culeasă de pe drumuri de o femeie care a înscris-o pe site-urile de întâlniri pentru tinere femei musulmane fără acte.

Într-o seară, un bărbat i-a dat întâlnire într-un McDonald's de la periferie. Individul i-a spus că e frumoasă. I-a făcut avansuri. A încercat chiar să o violeze. Ea a reușit să-l calmeze. Au început să vorbească despre bani. Youssef a acceptat s-o ia de nevastă pentru douăzeci de mii de euro.

— Nu e scump pentru acte franțuzești, a explicat el.

Ea și-a găsit de lucru, un noroc chior, la un cuplu franco-american. Se poartă destul de bine cu ea, chiar dacă sunt foarte exigenți. I-au închiriat o cameră de bonă la o sută de metri distanță de locuința lor.

— Ei îmi plătesc chiria, în schimb, nu pot să-i refuz niciodată. Pe puștiul ăsta îl ador, spune ea, sorbindu-l pe Alphonse din ochi.

Louise și Wafa tac. Un vânt înghețat mătură parcul și ele știu că va trebui să plece în curând.

— Sărmanul micuț. Uită-te la el, de-abia poate să se miște de cât de gros l-am îmbrăcat. Dacă răcește, o să mă omoare maică-sa.

Wafei îi e frică, uneori, că o să îmbătrânească în unul dintre parcurile astea. Că o să-și simtă genunchii trosnind pe aceste vechi bănci înghețate, că n-o să mai aibă nici măcar puterea să ridice un copil. Alphonse o să crească. N-o să mai calce niciodată într-un părculeț, într-o după-amiază de iarnă. O să se ducă într-un loc cu soare. O să plece în vacanță. Poate că într-o zi, o să doarmă chiar într-una dintre camerele de la Grand Hotel, unde ea le făcea masaj bărbaților. El, cel pe care ea l-a crescut, va fi servit de una dintre surorile sau de unul dintre verii ei, pe terasa pavată cu dale galbene și albastre.

— Vezi, totul se inversează și totul se dă peste cap. Copilăria lui și bătrânețea mea. Tinerețea mea și viața lui de bărbat. Destinul este vicios ca o reptilă, face întotdeauna în așa fel încât să ne împingă pe partea greșită a drumului.

Ploaia a început să cadă. Trebuie să se întoarcă acasă.

Pentru Paul și Myriam, iarna zboară în mare viteză. În timpul acestor câteva săptămâni, cei doi se văd rar. Se întâlnesc în pat, unul alăturându-i-se celuilalt în somn. Își încolăcesc picioarele în așternuturi, se sărută unul pe altul pe gât și râd fiecare auzindu-l pe celălalt mormăind ca un animal al cărui somn a fost tulburat. Își dau telefon în timpul zilei, își lasă mesaje. Myriam scrie bilețele de dragoste pe care le lipește pe oglinda de la baie. Paul îi trimite, în plină noapte, filmulețe din timpul repetițiilor.

Viața a devenit o succesiune de sarcini, de angajamente de dus la îndeplinire, de întâlniri de neratat. Myriam și Paul sunt copleșiți. Le place să repete asta, ca și cum această epuizare ar fi semnul premergător al reușitei. Viața lor dă pe dinafară, de-abia au timp pentru somn, deloc pentru contemplare. Aleargă dintr-un loc în altul, își schimbă pantofii în taxiuri, ies la un pahar cu persoane importante pentru carierele lor. Împreună, ei devin patronii unei întreprinderi care funcționează, care are obiective clare, încasări și obligații.

Peste tot prin casă se găsesc listele pe care Myriam le scrie, pe câte un șervețel de hârtie, un post-it sau pe ultima pagină a unei cărți. Își petrece timpul căutându-le. Se teme să le arunce, ca și cum ar risca astfel să-și piardă șirul sarcinilor de îndeplinit. A păstrat și unele foarte vechi și le recitește cu și mai multă nostalgie atunci când nu mai știe, uneori, despre ce e vorba în aceste notițe obscure.

— *Farmacie*
— *De spus Milei povestea lui Niels*
— *Rezervări pentru Grecia*
— *De sunat înapoi M.*
— *De recitit toate notițele mele*

— De întors să văd vitrina aceea. Să cumpăr rochia?
— De recitit Maupassant
— Să-i fac o surpriză?

Paul e fericit. Pentru prima dată, viața pe care o trăiește îi pare la înălțimea apetitului lui, a energiei lui dezlănțuite, a bucuriei lui de a trăi. El, băiatul care a crescut în aer liber, poate în sfârșit să-și întindă aripile. În câteva luni, cariera lui a cunoscut o veritabilă turnură și, pentru prima dată în viață, face exact ceea ce-i place. Nu-și mai petrece zilele în slujba altora, supus și tăcut, în fața unui producător isteric, a unor cântăreți puerili. Uitate sunt zilele în care aștepta formații care nu anunță că vor întârzia șase ore. Uitate sesiunile de înregistrări cu cântăreți de muzică ușoară care vor să revină în scenă sau cu cei care au nevoie de litri de alcool și de zeci de linii de cocaină înainte să lege două note. Paul își petrece nopțile în studioul de înregistrări, ahtiat după muzică, după idei noi, după râsete nebune. Nu lasă nimic la voia întâmplării, corectează ore în șir sunetul unei tobe, aranjamentul unei baterii.

— E Louise cu ei! îi repetă el soției lui, când ea se neliniștește de absențele lor.

Când Myriam a rămas însărcinată, a fost nebun de fericire, dar le-a spus prietenilor lui că nu voia ca viața lui să se schimbe. Myriam și-a spus că el avea dreptate și l-a privit pe bărbatul ei, atât de sportiv, atât de frumos, de independent, cu și mai multă admirație. El i-a promis că avea să aibă grijă ca viața lor să rămână luminoasă, ca ea să continue să le rezerve surprize.

— O să călătorim și-o să-l luam pe cel mic cu noi în spinare. Tu o să devii o mare avocată, eu o să fiu producătorul unor artiști adulați și nimic n-o să se schimbe.

Au jucat jocul, s-au zbătut.

În lunile care au urmat după nașterea Milei, viața a devenit o comedie puțin patetică. Myriam își ascundea cearcănele și

melancolia. Îi era teamă să recunoască faptul că îi era tot timpul somn. La vremea aceea, Paul a început s-o întrebe:

— La ce te gândești?

Și, de fiecare dată, ei îi venea să plângă. Își invitau prietenii la ei acasă și Myriam trebuia să se abțină să nu-i dea afară, să nu răstoarne masa, să nu se închidă în camera ei și să încuie ușa. Prietenii râdeau, ridicau paharele, Paul le umplea din nou. Discutau aprins și lui Myriam îi era teamă pentru somnul fiicei ei. Ar fi urlat de oboseală.

La nașterea lu Adam, a fost și mai rău. În seara în care s-au întors de la maternitate, Myriam a adormit în cameră, cu leagănul transparent alături. Paul nu putea să doarmă. I se părea că un miros ciudat pusese stăpânire pe apartament. Același miros ca în magazinele de animale de pe chei, unde o ducea uneori pe Mila la sfârșit de săptămână. Un miros de secreții și spațiu închis, de urină uscată într-o litieră. Mirosul ăsta îl scârbea. S-a ridicat, a dus gunoiul. A deschis fereastra, după care și-a dat seama că Mila aruncase în vasul de toaletă tot ce găsise și că acum wc-ul dădea pe afară și răspândea prin apartament acel vânt stricat.

Cam tot pe atunci, Paul s-a simțit prins în capcană, copleșit de obligații. A pălit, el căruia toată lumea îi admira nonșalanța, râsul puternic, încrederea în viitor. El, marele lungan blond după care fetele întorceau capul fără ca el să le observe. A încetat să mai aibă idei nebunești, să mai propună weekenduri la munte și ieșiri cu mașina ca să meargă să mănânce stridii pe plajă. Și-a temperat elanul. În lunile care au urmat nașterii lui Adam, a început să evite să stea pe-acasă. Inventa întâlniri și bea bere după bere, singur, pe ascuns, într-un cartier departe de casă. Amicii lui deveniseră și ei părinți și majoritatea părăsiseră Parisul ca să se mute într-o suburbie, în provincie sau într-o țară caldă din sudul Europei. Timp de câteva luni, Paul a devenit pueril, iresponsabil, ridicol. A avut secrete și dorințe de evadare. De

altfel, nu era îngăduitor nici cu el însuși. Își dădea bine seama de cât de banală era atitudinea lui. Tot ceea ce voia era să nu se întoarcă acasă, să fie liber, să trăiască din nou, el care trăise atât de puțin și care își dădea seama de asta prea târziu. Veșmintele unui tată i se păreau în același timp și prea mari, și prea triste.

Dar acum, faptul era deja împlinit, nu putea să spună că nu mai voia asta. Copiii existau, iubiți, adorați, niciodată puși sub semnul întrebării, dar îndoiala se insinuase peste tot. Copiii, mirosul lor, gesturile lor, dorința lor pentru el, toate astea îl emoționau într-atât încât nu ar fi putut să le descrie. Avea chef uneori să fie de vârsta lor, să se pună la mintea lor, să se topească în copilărie. Ceva murise și nu era numai tinerețea sau lipsa lui de griji. Nu mai era inutil. Cineva avea nevoie de el și trebuia să se obișnuiască cu asta. Devenind tată, a dobândit principii și certitudini, ceva ce își jurase să nu aibă niciodată. Generozitatea lui a devenit relativă. Entuziasmul lui s-a răcit. Universul i s-a restrâns.

Louise e cu ei acum și Paul a reînceput să-i dea întâlniri soției lui. Într-o după-amiază, i-a trimis un mesaj. „Place des Petits-Pères."[5] Ea nu i-a răspuns și lui i s-a părut minunată tăcerea ei. Ca o politețe, o tăcere de îndrăgostită. Paul a ajuns în piață cu inima tremurândă, puțin mai devreme și puțin neliniștit. „O să vină, bineînțeles c-o să vină." Ea a venit și s-au plimbat pe chei, așa cum făceau înainte.

El știe cât de necesară le este Louise, dar nu o mai suportă. Cu fizicul ei de păpușă, cu fața care cere palme, ea îl irită, îl enervează.

— E-așa de perfectă și de delicată, încât uneori m-apucă greața, i-a mărturisit el într-o zi lui Myriam.

---

5 În traducere, „Piața Tăticilor".

Are oroare de silueta ei de fetiță, de felul ei de a diseca fiecare gest al copiilor. Îi disprețuiește teoriile sumbre despre educație și metodele ei demodate. Își bate joc de pozele pe care ea a început să li le trimită pe mobil, de zece ori pe zi, în care copiii își ridică zâmbitori farfuria goală, însoțite de comentariul ei: „Am mâncat tot".

De la incidentul cu machiajul, îi vorbește cât mai puțin posibil. În seara aceea, și-a pus în gând s-o concedieze. A sunat-o pe Myriam ca să discute cu ea despre asta. Ea era la birou, nu avea timp. Atunci el a așteptat ca ea să vină acasă și, când soția lui a deschis ușa de la intrare, către ora unsprezece, el i-a povestit scena, felul în care Louise îl privise, tăcerea ei de gheață, trufia ei.

Myriam l-a convins să gândească rațional. A minimizat toată povestea. I-a reproșat că fusese prea dur, că se arătase ofensator. În orice caz, cele două se coalizează întotdeauna împotriva lui, ca două ursoaice. Când e vorba de copii, îl tratează uneori cu o superioritate care îi zbârlește părul. Ele profită de complicitatea lor de mame. Îl infantilizează.

Sylvie, mama lui Paul, a râs de ei.

— Faceți pe marii patroni cu guvernanta voastră. Nu credeți că exagerați?

Paul s-a supărat. Părinții lui l-au crescut în spiritul disprețului față de bani și de putere și al respectului puțin afectat față de cel mai slab decât tine. El a lucrat întotdeauna cu dezinvoltură cu oameni față de care se simțea egal. Și-a tutuit întotdeauna șeful. Nu a dat niciodată ordine. Dar Louise a făcut din el un patron. Se aude dându-i soției sale sfaturi demne de dispreț.

— Nu-i face prea multe concesii, altfel ea n-o să înceteze niciodată să ceară mai mult, îi spune el cu brațul întins, plimbându-și mâna cealaltă peste el, de la încheietură până la umăr.

În cadă, Myriam se joacă împreună cu fiul ei. Îl ține între coapsele ei, îl strânge în brațe și-l dezmiardă într-atât încât Adam începe să se zbată și să plângă. Ea nu se poate abține să nu acopere de sărutări corpul acesta durduliu, trupul perfect de îngeraș. Îl privește și se lasă cuprinsă de un acces acut de iubire maternă. Își spune că, în curând, nu va mai îndrazni să rămână așa, goală, lângă el. Că asta nu se va mai cuveni. Și apoi, mai repede decât ar crede ea, ea va fi bătrână și el, acest copil vesel și răsfățat, va fi devenit bărbat.

Când l-a dezbrăcat, a remarcat două urme ciudate, pe brațul și pe spatele lui, la înălțimea umărului. Două cicatrice roșii și aproape șterse, dar pe care se ghicesc încă semnele a ceea ce ar putea fi urme de dinți. Acoperă rana cu sărutări tandre. Își ține fiul lipit de ea. Îi cere iertare și îl consolează abia acum pentru această supărare care a avut loc în absența ei. A doua zi de dimineață, Myriam vorbește cu Louise despre asta. Bona tocmai a intrat în casă. Nici măcar nu a avut timp să-și dea jos haina că deja Myriam întinde spre ea brațul mic și dezgolit al lui Adam. Louise nu pare surprinsă.

Ea ridică din sprâncene, își agață haina în cuier și întreabă:

— Paul a dus-o pe Mila la școală?

— Da, tocmai au plecat. Louise, ați văzut? E o urmă de mușcătură, nu?

— Da, știu. I-am dat cu puțină cremă peste, ca să se cicatrizeze. Mila l-a mușcat.

— Sunteți sigură? Erați acolo? Ați văzut-o?

— Bineînțeles că eram acolo. Se jucau amândoi în camera de zi în timp ce eu pregăteam cina. Și-atunci l-am auzit pe Adam urlând. Plângea în hohote, sărăcuțul, și la început n-am înțeles de ce. Mila îl mușcase prin haine, de aia n-am văzut imediat.

— Nu înțeleg, răspunde Myriam, sărutând creștetul chelios al lui Adam. Am întrebat-o de mai multe ori dacă ea a făcut asta. I-am spus până și că n-o s-o pedepsesc. Ea mi-a jurat că nu știa ce era cu mușcătura.

Louise oftează. Își lasă capul în jos. Pare să ezite.

— Promisesem că n-o să spun nimic și gândul de a încălca o promisiune făcută unui copil mă deranjează mult.

Își scoate vesta neagră, își descheie nasturii de la rochie și-și dezvelește umărul. Myriam se apleacă și nu-și poate reține o exclamație de surpriză și de dezgust. Se uită fix la urma cafenie care acoperă umărul lui Louise. Cicatricea e veche, dar se vede clar urma dințișorilor care s-au înfipt în carne, care au sfâșiat-o.

— Mila v-a făcut asta?

— Uitați, i-am promis Milei să nu spun nimic. Vă rog să nu vorbiți cu ea despre asta. Dacă legătura de încredere dintre noi s-ar rupe, mă gândesc că ea ar fi și mai tulburată, nu credeți?

— Ah.

— E puțin geloasă pe fratele ei, e ceva normal. Lăsați că mă ocup eu de asta, da? O să fie totul bine, o să vedeți.

— Da. Poate. Dar zău, nu-nțeleg.

— N-ar trebui să încercați să înțelegeți totul. Copiii sunt ca adulții. Nu e nimic de înțeles la ei.

Cum s-a întunecat la față Louise când Myriam a anunțat-o că urma să se ducă la munte pentru o săptămână la părinții lui Paul! Myriam se gândește din nou la asta și se cutremură. Privirea neagră a lui Louise era străbătută de o furtună. În seara aceea, bona a plecat fără să-și ia la revedere de la copii. Ca o fantomă, monstruos de discretă, ea a trântit ușa, iar Mila și Adam au spus:

— Mamă, Louise a dispărut.

Câteva zile mai târziu, la ora plecării, Sylvie a venit să-i ia. Era o surpriză pentru care Louise nu fusese pregătită. Bunica, veselă, boemă, a intrat în apartament strigând. Și-a aruncat geanta pe jos și s-a rostogolit prin pat împreună cu cei mici, promițându-le o săptămână de distracții, de jocuri și de dulciuri la discreție. Myriam râdea de bufoneriile soacrei sale, până când a întors capul. Acolo, în picioare, în bucătărie, Louise îi privea. Bona avea o paloare cadaverică, ochii ei încercuiți de cearcăne păreau înfundați în orbite. Parcă bombănea ceva. Myriam s-a îndreptat spre ea, dar Louise se așezase deja pe vine ca să închidă o valiză. Mai târziu, Myriam și-a spus că sigur se-nșelase.

Myriam încearcă să se îmbărbăteze. Nu are niciun motiv să se simtă vinovată. Nu-i datorează nimic bonei. Totuși, fără să-și poată explica asta, are impresia că-i smulge pe copii de lângă Louise, că-i refuză acesteia ceva. Că o pedepsește.

Poate că lui Louise nu i-a căzut bine faptul că a fost înștiințată atât de târziu și că nu a putut să-și organizeze vacanța. Sau poate că e pur și simplu contrariată, deoarece copiii petrec timp cu Sylvie, pentru care ea simte o dușmănie profundă. Când Myriam se plânge de soacra ei, bona are tendința să se lase dusă de val. Îi ține partea lui Myriam cu o ardoare excesivă, acuzând-o pe Sylvie că e nebună, isterică și că are o influență proastă asupra copiilor. O incită pe patroana ei să nu se lase influențată,

ba mai rău, s-o țină departe pe bunică de săracii micuți. În momentele acelea, Myriam se simte în același timp și susținută, și puțin stânjenită.

În mașină, atunci când se pregătește să pornească, Paul își scoate ceasul pe care îl poartă la încheietura mâinii stângi.

— Poți să-l pui la tine-n geantă, te rog? o roagă el pe Myriam.

Și-a putut permite acest ceas în urmă cu două luni datorită contractului semnat cu artistul lui celebru. Este un Rolex la mâna a doua de care un prieten i-a făcut rost pentru o sumă foarte rezonabilă. Paul a ezitat mult înainte să-l cumpere. Și-l dorea cu ardoare, îl considera perfect, dar îi era puțin rușine de acest fetiș, de această dorință futilă.

Prima dată când l-a purtat, i s-a părut magnific și enorm în același timp. Greoi, strident. Nu contenea să tragă de mâneca hainei ca să-l acopere. Dar, foarte repede, s-a obișnuit cu această greutate de la extremitatea brațului său stâng. La urma urmei, această bijuterie, unica pe care o posedase vreodată, era mai degrabă discretă. Și, în plus, avea tot dreptul să-și facă o plăcere. Nu-l furase de la nimeni.

— De ce-ți scoți ceasul? îl întreabă Myriam, care știe cât de mut ține la el. Nu mai merge?

— Ba da, merge foarte bine. Dar o știi pe mama. N-ar înțelege. Și n-am chef să-mi petrec seara certându-mă pe tema asta.

Ajung la căderea serii în casa rece, în care jumătate din încăperi sunt încă în lucru. Tavanul bucătăriei stă să cadă, iar în baie fire electrice atârnă neizolate. Myriam detestă locul ăsta. Se teme pentru copiii ei. Îi urmărește în fiecare colț al casei, cu ochii panicați și mâinile întinse, gata să-i prindă daca vor cădea. Stă la pândă. Le întrerupe jocurile.

— Mila, vino să-ţi mai pui un pulover. Adam respiră greu, nu vi se pare?

Într-o dimineaţă, se trezeşte pătrunsă de frig. Suflă peste mâinile îngheţate ale lui Adam. Îşi face griji pentru paloarea din obrajii Milei şi o obligă să-şi ţină căciuliţa pe cap în casă. Sylvie preferă să nu spună nimic. Ar vrea să le redea copiilor sălbăticia şi fantezia care le sunt interzise. Nu există reguli cu ea. Ea nu-i copleşeşte cu cadouri frivole, asemenea părinţilor care încearcă să-şi compenseze absenţele. Nu e atentă la cuvintele pe care le rosteşte şi îşi atrage fără întrerupere mustrările lui Paul şi ale lui Myriam.

Ca s-o enerveze pe nora ei, le spune „păsăricile mele căzute din cuib". Îi place să-i compătimească pentru că trăiesc în oraş şi pentru că îndură lipsa de civilizaţie şi poluarea. Ar vrea să lărgească orizontul acestor copii meniţi să devină oameni corecţi, servili şi autoritari în acelaşi timp. Nişte fătălăi.

Sylvie strânge din dinţi şi rabdă. Se abţine, atât cât poate, să deschidă subiectul educaţiei copiilor. Cu câteva luni înainte, o ceartă violentă le-a învrăjbit pe cele două femei. Genul de ceartă pe care timpul nu e de-ajuns ca s-o facă uitată şi ale cărei cuvinte, mult timp după aceea, continuă să răsune în ele de fiecare dată când se întâlnesc. Toată lumea băuse. Mult prea mult. Myriam, sentimentală, a căutat la Sylvie o ureche înţelegătoare. S-a plâns că nu-şi vede niciodată copiii, că suferă din cauza acestei existenţe frenetice în care nimeni nu-i dă nimic de-a gata. Dar Sylvie nu a consolat-o. Nu a luat-o pe Myriam pe după umeri. Din contră, s-a dezlănţuit într-un atac în toată regula împotriva nurorii sale. Armele ei, după câte se părea, erau bine ascuţite, gata să fie folosite atunci când s-ar fi ivit ocazia. Sylvie i-a reproşat că-şi dedică prea mult timp meseriei, ea care lucrase totuşi pe timpul întregii copilării a lui Paul şi care se lăudase tot timpul cu independenţa ei. A făcut-o iresponsabilă, egoistă. A

socotit pe degete numărul de călătorii în interes de serviciu pe care Myriam le făcuse chiar şi atunci când Adam era bolnav, iar Paul termina înregistrarea unui album. Era vina ei, spunea ea, dacă aceşti copii erau insuportabili, tiranici, capricioşi. Vina ei şi a lui Louise, această bonă de prost gust, acest surogat de mamă, pe care Myriam se baza din comoditate, din laşitate. Myriam începuse să plângă. Paul, stupefiat, nu spunea nimic şi Sylvie îşi ridica braţele, repetând:

— Şi mai şi boceşti acum! Uitaţi-vă la ea. Plânge şi ar trebui s-o consolăm noi pentru că nu este capabilă să-nţeleagă adevărul.

De fiecare dată când Myriam o vede pe Sylvie, amintirea acelei seri o apasă. A avut sentimentul, în seara aceea, de a fi fost atacată, aruncată la pământ şi ciuruită de lovituri de pumnal. Myriam zăcea, cu măruntaiele expuse, în faţa soţului său. Nu a avut forţa să se apere împotriva acuzaţiilor pe care le ştia parţial adevărate, dar pe care le considera inerente condiţiei ei, precum şi a multor altor femei. Nicio secundă nu a încăput vreo urmă de indulgenţă, nici vreuna de tandreţe. Nici măcar un sfat nu a fost împărtăşit de o mamă altei mame, de o femeie altei femei.

În timpul micului dejun, Myriam stă cu ochii aţintiţi pe telefon. Încearcă disperată să-şi citească e-mailurile, dar conexiunea la internet este prea lentă şi ea e atât de furioasă, încât ar putea să dea cu telefonul mobil de perete. Isterică, îl ameninţă pe Paul că se întoarce la Paris. Sylvie ridică din sprâncene, vizibil deranjată. Ea visa la un alt gen de femeie pentru fiul ei, mai blândă, mai sportivă, mai boemă. O fată care ar fi iubit natura, drumeţiile pe munte şi care nu s-ar fi plâns de lipsa de confort a acestei case fermecătoare.

Mult timp, Sylvie a tot bătut câmpii pe aceleaşi teme, spunând mereu aceleaşi poveşti din tinereţea ei, despre angajamentele ei din trecut, despre tovarăşii ei revoluţionari. Odată cu vârsta, a învăţat să se tempereze. A înţeles mai ales că nimănui

nu-i pasă de teoriile ei vagi despre această lume de venali, această lume de idioți terminați care se hrănesc cu lumina ecranelor și carne procesată. La vârsta lor, ea nu visa decât să facă o revoluție.

— Eram cam naivi totuși, sugerează, Dominique, soțul ei, care se întristează s-o vadă nefericită.

— Naivi poate, dar nu eram așa de proști.

Ea știe că soțul ei nu înțelege nimic din idealurile pe care le nutrește ea și că toți își bat joc. El o ascultă politicos cum își destăinuie decepțiile și angoasele. Ea se lamentează că vede ce a devenit fiul ei — „Era un băiețel atât de liber, îți amintești?" —, un bărbat care trăiește sub jugul soției sale, sclavă a apetitului pentru bani și a vanității ei. Ea a crezut mult timp într-o revoluție făcută de cele două sexe și din care s-ar fi născut o lume foarte diferită de cea în care cresc nepoții ei. O lume în care ar fi avut cu toții timp să trăiască.

— Draga mea, ești naivă. Femeile, îi spune Dominique, sunt niște capitaliste ca toți ceilalți.

Myriam merge prin bucătărie ca un leu în cușcă, agățată de telefonul ei. Ca să destindă atmosfera, Dominique le propune să facă o plimbare. Myriam, îmbunată, îi acoperă pe copii, cu trei rânduri de pulovere, de fulare și de mănuși. Odată ce-au ieșit, ce-au pus piciorul în zăpadă, cei mici aleargă, minunându-se. Sylvie a adus două sănii vechi care au fost ale lui Paul și ale fratelui său, Patrick, pe vremea când erau copii. Myriam face un efort ca să nu se neliniștească și îi privește pe cei mici coborând o pantă, în timp ce-și ține răsuflarea. „O să-și rupă gâtul", se gândește ea și simte că ar vrea să plângă. „Louise, ea m-ar înțelege", își repetă ea fără încetare.

Paul se entuziasmează, o încurajează pe Mila care îi face semne energice și care îi spune:

— Uite, tati. Uite cum știu să mă dau cu sania!

Mănâncă de prânz într-o cabană fermecătoare, unde în șemineu trosnește focul. Se așază la o masă mai retrasă, lângă

un geam prin care un soare strălucitor vine să lingă obrajii roz ai copiilor. Mila e vorbăreață și adulții râd de maimuțărelile fetiței. Cel puțin, de data asta, Adam are poftă de mâncare.

În seara aceea, Myriam și Paul îi duc pe copii, epuizați, în camera lor. Mila și Adam sunt liniștiți, cu membrele ostenite și inima plină de descoperiri și bucurie. Părinții întârzie lângă ei. Paul stă pe jos și Myriam pe marginea patului fiicei ei. Ea aranjează cu blândețe păturile, o mângâie pe păr. Pentru prima dată de mult timp, părinții încep să cânte împreună un cântec de leagăn ale cărui cuvinte le învățaseră pe de rost la nașterea Milei și pe care aveau obiceiul să i-l cânte, în duet, pe când era bebeluș. Pleoapele copiilor s-au închis, dar ei încă mai cântă pentru plăcerea de a le acompania visele. Pentru a nu pleca de lângă ei.

Paul nu îndrăznește să-i spună soției lui, dar, în noaptea aceea, se simte ușurat. De când a ajuns aici, o greutate pare să i se fi ridicat de pe piept. Pe jumătate adormit, înțepenit de frig, se gândește la întoarcerea la Paris. Își imaginează apartamentul ca pe un acvariu invadat de alge în putrefacție, o groapă în care aerul nu ar mai circula, în care animale cu blana jupuită s-ar învârti în cerc, protestând înnebunite.

La întoarcere, aceste idei negre sunt repede date uitării. În camera de zi, Louise a așezat un buchet de dalii. Cina este gata, așternuturile miros a detergent. După o săptămână în paturi înghețate, mâncând pe masa din bucătărie mese în dezordine, ei își regăsesc cu bucurie confortul familial. Imposibil, se gândesc ei, să ne lipsim de ea. Reacționează ca niște copii răsfățați, ca niște pisici domesticite.

La câteva ore după plecarea lui Paul și a lui Myriam, Louise se întoarce și o ia în sus pe Rue d'Hauteville. Intră în apartamentul soților Massé și redeschide storurile pe care Myriam le-a închis. Schimbă toate așternuturile, golește sertarele și curăță etajerele. Scutură vechiul covor berber de care Myriam refuză să se despartă, dă cu aspiratorul.

Odată ce și-a îndeplinit sarcina, se așază pe canapea și dormitează. Nu iese din casă toată săptămâna și rămâne de dimineața și până seara în camera de zi, cu televizorul aprins. Nu se culcă niciodată în patul lui Paul și al lui Myriam. Trăiește pe canapea. Ca să nu cheltuiască nimic, mănâncă ce se găsește în frigider și intră puțin în rezervele din cămară, despre care Myriam nu are, fără îndoială, habar.

Emisiunile culinare se succed celor informative, jocurilor, reality show-urilor, unui talk-show care-o face să râdă. Adoarme la emisiunea *Anchete criminale*. Într-o seară, urmărește cazul unui bărbat găsit mort în locuința lui, la ieșirea dintr-un orășel de munte. Storurile erau lăsate de luni întregi, cutia de scrisori dădea pe dinafară, și totuși nimeni nu s-a întrebat ce se întâmplase cu proprietarul acelei locuințe. Abia cu ocazia unei evacuări a cartierului, au ajuns pompierii să deschidă ușa și să descopere cadavrul. Corpul era aproape mumificat, din cauza frigului din încăpere și a aerului închis. În mai multe rânduri, vocea din fundal insistă asupra faptului că data decesului nu a putut fi stabilită decât datorită iaurturilor care se găseau în frigider și a căror dată de expirare trecuse de mai multe luni.

Într-o după-amiază, Louise se trezește tresărind. A dormit un somn atât de greu, din acelea din care te trezești trist, dezorientat, cu măruntaiele pline de lacrimi. Un somn atât de

profund, atât de negru, încât te-ai văzut murind și ești scăldat într-o transpirație înghețată, paradoxal de epuizat. Se agită, se ridică în pat, își dă palme peste față. O doare capul atât de tare încât îi e greu să deschidă ochii. Aproape c-ai putea să auzi zgomotul inimii care-i bate cu putere. Își caută pantofii. Alunecă pe parchet, plânge de furie. E în întârziere. Copiii o s-o aștepte, o să sune de la școală, grădinița o s-o anunțe pe Myriam de absența ei. Cum a putut să adoarmă? Cum a putut să fie atât de lipsită de prevedere? Trebuie să iasă, să alerge, dar nu-și găsește cheile apartamentului. Caută peste tot și le zărește în cele din urmă pe șemineu. E deja pe scară, ușa imobilului se trântește în urma ei. Afară, are impresia că toată lumea o privește și gonește pe stradă, cu respirația tăiată, de nebună. Își pune mâna pe burtă, un punct dintr-o parte o doare îngrozitor, dar nu încetinește pasul.

Nu e nimeni care să te ajute să traversezi strada. De obicei, e tot timpul cineva, într-o vestă fosforescentă și cu o pancartă mică în mână. Fie acel tânăr fără dinți pe care ea îl bănuiește că a ieșit din închisoare, fie negresa aceea înaltă care știe prenumele copiilor. Nu e nimeni nici în fața școlii. Louise e singură, ca o neghioabă. Un gust amar o pișcă pe limbă, îi vine să vomite. Copiii nu sunt acolo. Merge acum cu capul plecat, în lacrimi. Copiii sunt în vacanță. Ea e singură, a uitat. Își dă o palmă peste frunte, panicată.

Wafa o sună de mai multe ori pe zi, „doar așa, ca să vorbim". Într-o seară, îi propune să treacă pe la Louise. Și patronii ei au plecat în vacanță și, de data asta, e liberă să facă ce vrea. Louise se întreabă ce găsește Wafa la ea. Îi e greu să creadă că cineva poate să-și dorească prezența ei cu atâta ardoare. Dar coșmarul din ziua precedentă încă o mai bântuie și acceptă.

Îi dă întâlnire prietenei ei la parterul imobilului soților Massé. În holul de la intrare, Wafa vorbește tare despre surpriza pe care o ascunde acolo, în sacoșa aceea mare de plastic, împletită. Louise îi face semn să tacă. Îi e frică să nu le audă cineva.

Solemnă, ea urcă etajele și descuie ușa apartamentului. Camera de zi îi pare îngrozitor de tristă și își acoperă ochii cu palmele. Îi vine să se întoarcă din drum, s-o împingă pe Wafa pe scări, să revină în fața televizorului care își scuipă piureul liniștitor de imagini. Dar Wafa și-a pus sacoșa de plastic pe blatul din bucătărie și scoate din ea pliculețe cu mirodenii, un pui și una dintre cutiile ei de sticlă în care ascunde prăjituri cu miere.

— O să-ți gătesc ceva, vrei?

Pentru prima dată în viața ei, Louise se așază pe canapea și se uită cum cineva îi face de mâncare. Nici măcar în copilărie, ea nu-și amintește să fi văzut pe cineva făcând asta, doar pentru ea, doar ca să-i facă ei plăcere. Când era mică, mânca resturile din farfuriile celorlalți. Dimineața îi dădeau o supă călduță, o supă reîncălzită zi după zi, până la ultima picătură. Trebuia s-o mănânce pe toată, în ciuda grăsimii închegate pe marginea farfuriei, în ciuda acelui gust de roșii acre, de os ros.

Wafa toarnă câte o vodcă pentru fiecare, în care a pus suc de mere foarte rece.

— Îmi place alcoolul când este îndulcit, spune ea ciocnindu-și paharul de cel al lui Louise.

Wafa a rămas în picioare. Ridică bibelourile, privește rafturile bibliotecii. O fotografie îi atrage atenția.

— Tu ești aici? Ești frumoasă în rochia asta portocalie.

În poză, Louise zâmbește, cu părul lăsat liber. E așezată pe un parapet și ține un copil pe fiecare braț. Myriam a insistat să pună această fotografie în camera de zi, pe una dintre etajere. „Faceți parte din familie", i-a spus ea bonei.

Louise își amintește foarte bine momentul în care Paul a făcut această fotografie. Myriam intrase într-un magazin cu obiecte din ceramică și îi era greu să se hotărască. Pe străduța comercială îngustă, Louise avea grijă de copii.

Mila se urcase în picioare pe parapet. Încerca să prindă o pisică gri. În momentul acela, Paul a spus:

— Louise, copii, ia uitați-vă la mine! Lumina e foarte frumoasă.

Mila s-a așezat lângă Louise și Paul a strigat:

— Și-acum zâmbiți!

— Anul ăsta, povestește Louise, o să mergem din nou în Grecia. Acolo, în Sifnos, adaugă ea, arătând fotografia cu vârful unghiei sale lăcuite.

Nu au vorbit încă despre asta, dar Louise e sigură că vor merge din nou pe insula lor, vor înota în apele transparente și vor cina în port, la lumina pâlpâindă a lumânărilor. Myriam face liste, îi explică ea Wafei, care s-a așezat pe jos, la picioarele prietenei sale. Liste care rămân împrăștiate prin camera de zi și până și în așternuturile din patul lor și pe care ea a scris că vor pleca din nou în curând. Se vor duce să se plimbe prin golfulețe. Vor prinde crabi, arici și castraveți-de-mare, pe care Louise îi va privi strângându-se pe fundul unei găleți. Ea o să înoate, din ce în ce mai departe, și anul ăsta Adam o s-o însoțească.

Și-apoi, sfârșitul sejurului o să se apropie. În ajunul plecării, vor merge fără îndoială la acel restaurant care îi plăcuse atât de mult lui Myriam și unde patroana îi lăsase pe copii să aleagă peștii încă vii din vitrină. Acolo, vor bea puțin vin și Louise le va anunța decizia ei de a nu se mai întoarce.

— Mâine, nu o să mă urc în avion. O să rămân să trăiesc aici.

Bineînțeles, vor fi surprinși. Nu o vor lua în serios. Vor începe să râdă, pentru că vor fi băut prea mult sau pentru că nu se vor simți în largul lor. Și-apoi, confruntați cu hotărârea bonei, se vor neliniști. Vor încerca să discute cu ea.

— Dar totuși, Louise, n-are niciun sens. Nu puteți să rămâneți aici. Din ce-o să trăiți?

Și atunci, va fi rândul lui Louise să râdă.

— Bineînțeles, m-am gândit la iarnă.

Atunci insula își schimbă, fără îndoială, chipul. Stânca asta uscată, tufișurile astea de măghiran și de ciulini probabil că par

ostile în lumina de noiembrie. Probabil că e întuneric, acolo sus, atunci când cad primele averse. Dar ea nu renunță, nimeni nu o va convinge să facă drumul înapoi. Va schimba insula, poate, dar nu se va întoarce.

— Sau poate că nu voi spune nimic. Voi dispărea dintr-odată, pur și simplu, spune ea, pocnind din degete.

Wafa o ascultă pe Louise vorbind despre planul ei. Își imaginează fără efort acele orizonturi albastre, acele străduțe pietruite, acele băi matinale în mare. Simte o teribilă nostalgie. Povestirea lui Louise îi trezește amintiri, mirosul înțepător al Atlanticului seara pe faleza înaltă, răsăriturile de soare la care asista întreaga familie în timpul Ramadanului. Dar Louise începe brusc să râdă și sfărâmă visul în care Wafa se rătăcise. Râde, ca o fetiță timidă care-și ascunde dinții în spatele degetelor și îi întinde mâna prietenei ei care vine să se așeze lângă ea, pe canapea. Își ridică paharele și ciocnesc. Seamănă acum cu două fetișcane, două colege de școală pe care o glumă sau un secret împărtășit le-a făcut complice. Două copile, pierdute într-un decor de adulți.

Wafa are instincte de mamă sau de soră. Ea se gândește să-i aducă un pahar cu apă, să facă o cafea, să-i dea ceva de mâncare. Louise își întinde picioarele și le încrucișează pe masă. Wafa privește talpa murdară a pantofului lui Louise, de lângă paharul ei, și-și spune că prietena ei trebuie să fie beată ca să se comporte astfel. A admirat întotdeauna manierele lui Louise, gesturile ei tacticoase și politicoase, care ar putea s-o facă să treacă drept o burgheză adevărată. Wafa își pune picioarele goale pe marginea mesei. Și, pe un ton insinuant, o întreabă:

— Poate că vei întâlni pe cineva pe insula ta? Un grec frumos, care se va îndrăgosti de tine.

— Ah, nu, îi răspunde Louise. Dacă mă duc acolo, e ca să nu mai am grijă de nimeni. Ca să dorm când vreau, să mănânc ce am chef.

La început, fusese stabilit să nu se facă nimic pentru căsătoria Wafei. S-ar fi mulțumit să meargă la primărie, să semneze documentele și Wafa să-i vireze în fiecare lună lui Youssef ceea ce-i datora, până la obținerea actelor ei franceze. Dar viitorul mire și-a schimbat în cele din urmă părerea și a convins-o pe mama lui, care nu avea pretenții mai mari, că era mai decent să invite câțiva prieteni.

— Totuși, e nunta mea. Și apoi, nu se știe niciodată, poate că asta îi va liniști pe cei de la Imigrări.

Într-o vineri dimineață, își dau întâlnire în fața primăriei din Noisy-le-Sec. Louise, care este martor pentru prima dată, poartă bluza ei albastru-deschis cu guler rotund și o pereche de cercei. Semnează în josul unei hârtii pe care i-o întinde primarul și căsătoria are un aer aproape veridic. Uralele, strigătele de „Trăiască mirii!", aplauzele par chiar sincere.

Mica trupă merge până la restaurant, „Gazela din Agadir", de care se ocupă un prieten al Wafei și unde ea a fost câteodată chelneriță. Louise observă oamenii, în picioare, care gesticulează, care râd, bătându-se zgomotos cu palma pe umăr. În fața restaurantului, frații lui Youssef au parcat o berlină neagră de care au agățat zeci de panglici din plastic auriu.

Patronul restaurantului a pus muzică. Nu-și face griji pentru vecini, dimpotrivă, se gândește că astfel se va face cunoscut, că, trecând pe stradă, oamenii vor privi prin geam mesele aranjate, că vor invidia veselia comesenilor. Louise observă femeile cărora le remarcă mai ales fețele late, mâinile groase, șoldurile impunătoare evidențiate de centuri prea strâmte. Ele vorbesc tare, râd, se strigă una pe alta dintr-un capăt al sălii în celălalt. O înconjoară pe Wafa, pe care au așezat-o la masa principală și care, după câte înțelege Louise, n-are dreptul să se miște de acolo.

Louise a fost așezată la o masă din fundul sălii, departe de geamul care dă spre stradă. Lângă un bărbat pe care Wafa i l-a prezentat în dimineața asta.

— Ți-am vorbit despre Hervé. A făcut lucrările din camera mea de bonă. Lucrează nu departe de cartier.

Wafa a așezat-o special lângă el. Este genul de bărbat pe care ea îl merită. Individul pe care nu-l vrea nimeni, dar pe care Louise îl primește, așa cum primește hainele vechi, revistele deja citite din care lipsesc pagini și chiar și napolitanele începute de copii.

Hervé nu-i place lui Louise. Privirile insistente ale Wafei o stânjenesc. Detestă această senzație de a fi spionată, de a fi prinsă în capcană. Și-apoi, bărbatul este atât de banal. Are atât de puține lucruri care să-ți placă. Întâi și-ntâi, e de-abia cu puțin mai înalt decât Louise. Picioare musculoase, dar scurte și șolduri înguste. Aproape că n-are gât. Când vorbește, își bagă uneori capul între umeri ca o țestoasă timidă. Louise nu conteneşte să se uite la mâinile lui, așezate pe masă, mâini de muncitor, mâini de sărac, de fumător. A observat că lui îi lipsesc câțiva dinți. Nu e distins. Miroase a castraveți și a vin. Primul lucru la care se gândeşte este că i-ar fi rușine să li-l prezinte lui Myriam şi lui Paul. Ei ar fi dezamăgiți. E sigură că ei ar socoti că acest bărbat nu este suficient de bun pentru ea.

În schimb, Hervé se uită fix la Louise cu apetitul unui moșneag pentru o fată tânără care s-ar fi arătat câtuși de puțin interesată. El o găsește atât de elegantă, atât de delicată. Îi examinează finețea gâtului, finețea cerceilor. Îi observă mâinile pe care ea și le-a pus pe genunchi și pe care și le strânge, mâinile ei mici și albe cu unghii roz, mâinile ei care par să nu fi suferit, să nu fi trudit. Louise îl duce cu gândul la acele păpuși de porțelan pe care le-a văzut așezate pe etajere, în apartamentele bătrânelor unde i s-a întâmplat să facă un serviciu sau o lucrare. La fel ca acele jucării, trăsăturile lui Louise sunt aproape fixe, ea are

uneori atitudini rigide absolut fermecătoare. Un fel de a privi în gol care îi dă lui Hervé cheful de a o face din nou atentă la el.

Îi vorbește despre meseria lui. Șofer curier, dar nu cu normă întreagă. Face și mici servicii, reparații sau ajută la mutat. Trei zile pe săptămână, e gardian în parcarea unei bănci de pe bulevardul Hausmann.

— Asta îmi lasă timp să citesc, spune el. Romane polițiste, dar nu numai.

Ea nu știe ce să-i răspundă când el o întreabă ce citește.

— Muzică, atunci? Îți place muzica?

El e nebun după muzică și face, cu degetele lui mici și vinețiii, gestul de a ciupi coardele unei chitare. Vorbește despre vremurile de dinainte, de demult, despre perioada în care asculta muzică pe bandă rulantă și în care cântăreții erau idolii lui. Avea părul lung, îl venera pe Jimmy Hendrix.

— O să-ți arăt o poză, îi spune el.

Louise își dă seama că ea n-a ascultat niciodată muzică. Nu i-a plăcut niciodată. Ea nu cunoaște decât numărătorile, cântecelele cu rime ușoare care se transmit din mamă în fiică. Într-o seară, Myriam a surprins-o fredonând o melodie împreună cu copiii. I-a spus că are o voce foarte frumoasă.

— E păcat, ați fi putut să cântați.

Louise nu a remarcat că majoritatea invitaților nu beau alcool. În mijlocul meselor sunt așezate câte o sticlă de apă minerală și o carafă mare cu apă plată. Hervé a ascuns o sticlă de vin pe jos, la dreapta lui, și o servește pe Louise de fiecare dată când paharul ei e gol. Ea bea încetișor. Se obișnuiește în cele din urmă cu muzica asurzitoare, cu urletele publicului, cu discursurile neinteligibile ale tinerilor băieți care-și lipesc buzele de microfon. Zâmbește chiar, observând-o pe Wafa, și uită că toate astea nu sunt altceva decât o mascaradă, o păcăleală, o mistificare.

Bea, și neplăcerea de a trăi, timiditatea de a respira, toată această osteneală se topește în paharele pe care le soarbe, din

vârful buzelor. Banalitatea restaurantului, aceea a lui Hervé, totul ia o întorsătură nouă. Hervé are o voce blândă și știe să tacă. O privește și zâmbește, cu ochii aplecați deasupra mesei. Când nu are nimic de zis, nu zice nimic. Ochii lui mici fără gene, părul lui rar, pielea lui violacee, manierele lui nu-i mai displac atât de mult lui Louise.

Acceptă ca Hervé s-o însoțească și merg împreună până la gura de metrou. Îi spune la revedere și coboară treptele fără să se uite în urmă. Pe drumul de întoarcere, Hervé se gândește la ea. Ea îl bântuie precum refrenul sâcâitor al unui cântec în engleză, pe el, care nu înțelege nimic din cântecele astea și care, în ciuda anilor ce trec, continuă să stâlcească refrenele lui preferate.

Ca în fiecare dimineață, la șapte și jumătate, Louise deschide ușa apartamentului. Paul și Myriam sunt în picioare în camera de zi. Par să o fi așteptat. Myriam are chipul unui animal înfometat care s-a învârtit în jurul cozii în cușca sa toată noaptea. Paul deschide televizorul și, ca niciodată, le dă voie copiilor să se uite la desene animate înainte să meargă la școală.

— Voi stați aici. Nu vă mișcați! le ordonă el micuților care se uită fix, hipnotizați, cu gura deschisă, la o trupă de iepuri isterici.

Adulții se închid în bucătărie. Paul îi cere lui Louise să se așeze.

— Vă fac o cafea? îi propune bona.

— Nu, nu e nevoie, mulțumesc, răspunde Paul sec.

În spatele lui, Myriam continuă să stea cu ochii în pământ. Și-a dus mâna la buze.

— Louise, am primit o scrisoare care ne-a pus în încurcătură. Trebuie să vă mărturisesc ca suntem foarte contrariați de ceea ce am aflat. Sunt lucruri pe care nu le putem tolera.

A vorbit fără să-și tragă sufletul, cu privirea fixată asupra plicului pe care-l ține în mâini.

Louise încetează să respire. Nici măcar nu-și mai simte limba și trebuie să-și muște buza ca să nu plângă. Ar vrea să se comporte asemenea copiilor, să-și astupe urechile, să țipe, să se tăvălească pe jos, orice, numai să nu aibă această conversație. Încearcă să identifice scrisoarea pe care Paul o ține între degete, dar nu vede nimic, nici adresa, nici conținutul.

Dintr-odată, se convinge că scrisoarea vine de la doamna Grinberg. Scorpia bătrână a spionat-o fără îndoială în absența lui Paul și a lui Myriam și acum vine cu pâra. A scris o scrisoare de denunț și-și scuipă calomniile pentru a mai scăpa de

singurătate. A povestit, desigur, că Louise și-a petrecut vacanța aici. Că a primit-o pe Wafa. Mai mult ca sigur, nici măcar nu a semnat scrisoarea, ca să sporească misterul și răutatea. Și apoi a inventat fără îndoială lucruri, și-a așternut pe hârtie fantasmele ei de femeie bătrână, delirurile ei senile și lubrice. Louise n-o să suporte asta. Nu, ea nu va suporta privirea lui Miriam, privirea plină de dezgust a patroanei ei care va crede că ea a dormit în patul lor, că și-a bătut joc de ei.

Louise a înțepenit. Degetele îi sunt crispate de ură și își ascunde mâinile sub genunchi pentru a-și masca tremuratul. Chipul și gâtul ei sunt livide. Își trece mâinile prin păr într-un gest de furie. Paul, care aștepta o reacție, continuă.

— Scrisoarea este de la Administrația Financiară, Louise. Ne cer să vă oprim din salariu suma pe care le-o datorați — de mai multe luni, se pare. Nu ați răspuns niciodată la niciuna dintre înștiințările de plată!

Paul ar putea să jure că a văzut ușurare în privirea bonei.

— Îmi dau bine seama că procedeul este foarte umilitor pentru dumneavoastră, dar nici pentru noi nu este deloc agreabil, imaginați-vă.

Paul îi întinde scrisoarea lui Louise, care rămâne nemișcată.

— Poftim!

Louise ia plicul și scoate din el hârtia, cu palmele transpirate, tremurând. Vederea îi e încețoșată, se face că citește, dar nu înțelege nimic.

— Dacă s-a ajuns aici, e în ultimă instanță, înțelegeți? Nu puteți să fiți atât de neglijentă, explică Myriam.

— Îmi pare foarte rău, spune ea. Îmi pare foarte rău, Myriam. O să rezolv asta, vă promit!

— Pot să vă ajut dacă aveți nevoie. Ar trebui să-mi aduceți toate documentele, ca să putem găsi o soluție.

Louise își freacă obrazul, cu palma deschisă și privirea pierdută. Știe că ar trebui să spună ceva. Ar vrea s-o ia pe Myriam în

brațe, s-o strângă, să ceară ajutor. Ar vrea să-i spună că e singură, atât de singură și că s-au întâmplat atâtea lucruri, atâtea lucruri pe care ea nu a putut să le povestească, dar pe care ei, ei ar vrea să i le spună. E confuză, tremură. Nu știe cum să se poarte.

Louise face o impresie bună. Insistă că e o neînțelegere. Invocă o poveste legată de schimbarea adresei. Dă vina pe Jacques, soțul ei, care era atât de puțin prevăzător și atât de secretos. Neagă, împotriva realității, împotriva evidenței. Discursul ei este atât de confuz și de patetic, încât Paul își dă ochii peste cap.

— Bine, bine. Sunt treburile dumneavoastră, așa că rezolvați-le. Nu vreau să mai primesc niciodată genul ăsta de corespondență.

Scrisorile au urmărit-o de la casa lui Jacques până la garsoniera ei și, în cele din urmă, până aici, pe domeniul ei, în această casă care nu stă în picioare decât datorită ei. Au trimis aici facturile neplătite pentru tratamentul lui Jacques, impozitul pe locuință majorat și alte datorii neplătite de mult despre care Louise nu are idee de unde sunt. A crezut, cu naivitate, că, în fața tăcerii ei, vor renunța până la urmă. Că trebuia să facă pe moarta, ea care oricum nu reprezintă nimic, nu are nimic. Ce diferență ar însemna lucrul asta pentru ei? Astfel încât să fie nevoie s-o vâneze?

Scrisorile — ea știe unde sunt. Un morman de plicuri pe care nu le-a aruncat, care sunt puse pe contorul electric. Ar vrea să le dea foc. Oricum, nu înțelege nimic din frazele astea interminabile, din graficele care se întind pe pagini întregi, din coloanele astea de cifre a căror sumă totală nu încetează să crească. Exact ca atunci când o ajuta pe Stéphanie să-și facă temele. Îi dădea dictări. Încerca s-o ajute să rezolve probleme de matematică. Fiica ei își bătea joc de ea, râzând:

— Ce știi tu despre toate astea oricum? Ești zero.

În seara aceea, după ce i-a îmbrăcat pe copii în pijamale, Louise întârzie în camera lor. Myriam o așteaptă la intrare, dreaptă.

— Puteți să plecați de-acum. Ne vedem mâine.

Louise ar vrea atât de mult să rămână. Să doarmă acolo, la picioarele patului Milei. Nu ar face zgomot, nu ar deranja pe nimeni. Louise nu vrea să se întoarcă în garsoniera ei. În fiecare seară, ajunge acasă din ce în ce mai târziu și merge pe stradă, cu ochii plecați și eșarfa ridicată până la bărbie. Îi e teamă să nu se întâlnească cu proprietarul, un individ bătrân cu părul roșu și cu ochii injectați. Un zgârcit care nu a avut încredere în ea decât pentru că „a-i închiria unei albe în acest cartier e ceva aproape de nesperat". Probabil că regretă asta acum.

În RER, strânge din dinți ca să nu plângă. O ploaie înghețată, insidioasă îi îmbibă haina și părul. Picături grele cad de la streșini, îi alunecă pe gât, îi dau frisoane. Ajunsă la colțul străzii ei, se simte observată, deși strada e pustie. Se întoarce, dar nu e nimeni acolo. Apoi, în penumbră, între două mașini, zărește un bărbat, lăsat pe vine. Îi vede coapsele goale, mâinile enorme așezate pe genunchi. Într-o mână ține un ziar. Se uită la ea. Nu pare nici ostil, nici jenat. Ea se dă înapoi, cuprinsă de o greață atroce. Îi vine să urle, să cheme pe cineva. Un bărbat se cacă pe strada ei, sub nasul ei. Un bărbat care pare să nu mai aibă rușine și care probabil că are obiceiul să-și facă nevoile fără pudoare și fără demnitate.

Louise aleargă până la ușa imobilului ei și urcă scările tremurând. Face ordine peste tot. Schimbă așternuturile. Ar vrea să se spele, să stea mult timp sub un jet de apă caldă pentru a se încălzi, dar în urmă cu câteva zile dușul s-a șubrezit și acum este inutilizabil. Sub cadă, lemnul putrezit a cedat și dușul aproape că s-a prăbușit. De atunci, ea se spală în chiuvetă, cu o mănușă. S-a spălat pe cap acum trei zile, așezată pe scaunul din placaj.

Întinsă în pat, nu reușește să doarmă. Nu încetează să se gândească la acel bărbat din umbră. Nu se poate împiedica să nu-și imagineze că, în curând, și ea va fi în situația lui. Că se va trezi în stradă. Că va fi obligată să părăsească până și acest apartament infect și că se va căca pe stradă, ca un animal.

A doua zi de dimineață, Louise nu reușește să se dea jos din pat. Toată noaptea a avut febră, atât de mare încât i-au clănțănit dinții. Gâtul îi este umflat, plin de afte. Până și saliva îi pare imposibil de înghițit. E de-abia șapte și jumătate când telefonul începe să sune. Nu răspunde. Cu toate astea, vede numele lui Myriam afișându-se pe ecran. Deschide ochii, întinde brațele către telefon și închide. Își înfundă fața în pernă.

Telefonul sună din nou.

De data asta, Myriam lasă un mesaj.

— Bună ziua, Louise, sper că sunteți bine. Acum e aproape ora opt. Mila e bolnavă de ieri-seară, are febră. Am o speță foarte importantă, v-am spus că voi pleda astăzi. Sper că totul e bine, că nu s-a întâmplat nimic. Sunați-mă imediat ce primiți acest mesaj. Vă așteptăm.

Louise aruncă telefonul la picioarele ei. Se înfășoară în pătură. Încearcă să uite că îi e sete și că simte o nevoie atroce să urineze.

Nu vrea să se miște de aici.

Și-a împins patul la perete, ca să profite de căldura slabă a caloriferului. Culcată astfel, are nasul aproape lipit de geam. Cu ochii întorși către copacii dezgoliți din stradă, nu mai găsește o soluție pentru nimic. Are strania certitudine că este inutil să se lupte. Că nu poate decât să se lase să plutească, să fie invadată, depășită, să rămână pasivă în fața circumstanțelor. În ajun, a adunat plicurile. Le-a deschis și le-a rupt unul câte unul. A aruncat bucățelele în chiuvetă și a deschis robinetul. Odată udate, bucățelele de hârtie s-au înmuiat și-au format o pastă mizerabilă pe care ea a privit-o dezintegrându-se sub firicelul de apă fierbinte. Telefonul sună, iar și iar. Louise și-a aruncat mobilul sub o pernă, dar soneria stridentă o împiedică să adoarmă la loc.

În apartament, Myriam se foiește de colo colo ca scoasă din minți, cu roba ei de avocat întinsă pe fotoliul în dungi.

— N-o să se întoarcă, îi spune ea lui Paul. N-ar fi prima dată că o bonă dispare de azi pe mâine. Am auzit o grămadă de astfel de povești.

Încearcă s-o sune din nou și în fața tăcerii lui Louise se simte complet dezarmată. Se ia de Paul. Îl acuză că a fost prea dur, că a tratat-o pe Louise ca pe o simplă angajată.

— Am umilit-o, conchide ea.

Paul încearcă să discute cu soția lui. Poate că Louise are o problemă, fără îndoială că s-a întâmplat ceva. N-ar fi îndrăznit niciodată să-i lase așa, fără explicații. Ea, care este atât de atașată de copii, nu putea să plece fără să-și ia la revedere.

— În loc să construiești scenarii delirante, ar trebui să-i cauți adresa. Uită-te în contractul ei. Dacă nu răspunde într-o oră, mă duc la ea.

Myriam s-a lăsat pe vine și e pe punctul să înceapă să scotocească prin sertare când sună telefonul. Cu o voce de-abia perceptibilă, Louise își cere scuze. E așa de bolnavă încât nu a putut să se dea jos din pat. A adormit la loc de dimineață și nu și-a auzit telefonul. Cel puțin de zece ori, ea repetă: „Îmi pare foarte rău". Myriam e luată prin surprindere de această explicație atât de simplă. Îi e puțin rușine că nu s-a gândit la asta, la o banală problemă de sănătate. Ca și cum Louise ar fi infailibilă, ca și cum corpul ei n-ar putea să cunoască oboseala sau boala.

— Înțeleg, răspunde Myriam. Odihniți-vă, o să găsim o soluție.

Paul și Myriam îi sună pe prietenii lor, pe colegi, pe cei din familie. În cele din urmă, cineva le dă numărul de telefon al unei studente „care poate să-i scoată din impas" și care, din fericire, acceptă să vină imediat. Tânăra, o blondă drăguță de douăzeci de ani, nu-i inspiră încredere lui Myriam. Când intră în apartament, ea își scoate încet botinele cu toc. Myriam observă

că are un tatuaj oribil pe gât. La auzul sfaturilor lui Myriam, ea răspunde „da“ fără să pară că a înțeles ceva, ca și cum ar vrea să scape de această patroană nervoasă și insistentă. Cu Mila, care dormitează pe canapea, se arată exagerat de complice. Mimează neliniștea maternă, ea care nici măcar n-a ieșit bine din copilărie.

Abia seara, atunci când se întoarce acasă, e momentul în care Myriam se simte cel mai copleșită. Apartamentul e într-o dezordine infernală. Sunt jucării peste tot în camera de zi. Vasele murdare au fost aruncate în chiuvetă. Niște piuré de morcovi s-a uscat pe măsuță. Tânăra se ridică, ușurată asemenea unui prizonier care a fost eliberat din menghina celulei sale. Își pune bancnotele în buzunar și aleargă spre ușă, cu mobilul în mână. Mai târziu, Myriam descoperă pe balcon vreo zece mucuri de țigări rulate și pe comoda albastră, în camera copiilor, o înghețată de ciocolată care s-a topit, deteriorând vopseaua mobilei.

Timp de trei zile, Louise are coşmaruri. Se adânceşte nu într-un somn, ci într-o letargie perversă, în care ideile ei devin neclare, în care indispoziţia ei creşte. Noaptea, e năpădită de un urlet interior care îi sfâşie măruntaiele. Cu cămaşa lipită de corp, scrâşnind din dinţi, se afundă în salteaua canapelei-pat. Are impresia că faţa ei este ţinută sub tocul unei cizme, că gura îi e plină de pământ. Coapsele îi zvâcnesc precum coada unui mormoloc. Este total epuizată. Se trezeşte ca să bea apă şi ca să se ducă la toaletă şi se întoarce în firida ei.

Iese din somn aşa cum urci la suprafaţă de la adâncime, atunci când te-ai scufundat prea adânc, când oxigenul lipseşte, când apa nu mai este decât o magmă neagră şi cleioasă şi când te rogi să mai ai suficient aer şi suficientă forţă ca să ajungi la suprafaţă şi să respiri lacom.

În carneţelul ei cu coperta înflorată, ea şi-a notat termenul pe care-l folosise un doctor de la spitalul Henri-Mondor. „Melancolie delirantă". Lui Louise i se păruse frumos şi în tristeţea ei apăruse brusc o tuşă de poezie, o evadare. Şi-a notat termenul cu scrisul său ciudat, făcut din majuscule strâmbe şi apăsate. Pe paginile acestui carneţel, cuvintele seamănă cu construcţiile din lemn ale lui Adam, care se clatină şi care sunt construite pentru unica plăcere de a le vedea surpându-se.

Pentru prima dată, se gândeşte la bătrâneţe. La corpul care începe să deraieze, la gesturile care dor până-n măduva oaselor. La cheltuielile medicale care devin din ce în ce mai mari. Şi-apoi la angoasa unei bătrâneţi morbide, la pat, bolnavă, în apartamentul cu geamuri murdare. A devenit o obsesie. Urăşte locul ăsta. Mirosul de mucegai care vine din cabina de duş o obsedează. Îl simte chiar şi în gură. Toate garniturile, toate interstiţiile s-au umplut de muşchi verzui şi degeaba le

răzuiește ea cu furie, mușchiul renaște peste noapte, mai dens ca niciodată.

O ură urcă în ea. O ură care vine să-i dea peste cap elanurile servile și optimismul copilăresc. O ură care răvășește tot. E cufundată într-un vis trist și confuz. Bântuită de senzația că a văzut prea multe, c-a auzit prea multe din intimitatea altora, o intimitate la care ea nu a avut niciodată dreptul. Ea nu a avut niciodată o cameră a ei.

După două nopți de chin, se simte gata să-și reia serviciul. A slăbit și chipul ei de fetiță, palid și supt, s-a alungit ca după un șoc. Se coafează, se machiază. Se calmează datorită fardului mov pe care și-l întinde pe pleoape.

La ora șapte și jumătate, deschide ușa apartamentului din Rue d'Hauteville. Mila, în pijamaua ei albastră, aleargă către bonă. Îi sare în brațe. Spune:

— Louise, tu ești! Te-ai întors!

În brațele mamei sale, Adam se zbate. A auzit vocea lui Louise, i-a recunoscut mirosul de talc și sunetul ușor al pasului ei pe parchet. Împinge cu mâinile lui mici pieptul mamei care, surâzătoare, își oferă copilul tandreței lui Louise.

În frigiderul lui Myriam sunt tot felul de cutii. Cutii foarte mici, puse unele peste altele. Mai sunt și boluri, acoperite cu folie de aluminiu. Pe etajerele de plastic, se pot vedea bucățele de lămâie, un capăt de castravete învechit, un sfert dintr-o ceapă al cărei miros năpădește bucătăria imediat ce deschizi ușa frigiderului. O bucată de brânză, din care n-a mai rămas decât crusta. În cutii, Myriam găsește câteva boabe de mazăre care și-au pierdut rotunjimea și verdele strălucitor. Trei pateuri. O lingură de fiertură. Niște fâșii de carne de curcan care n-ar putea hrăni o vrăbiuță, dar pe care Louise le-a aranjat totuși cu grijă.

Pentru Paul și Myriam, ăsta este un subiect de glume. Capriciul acesta al lui Louise, fobia asta de a nu arunca mâncarea îi face să râdă la început. Bona răzuiește cutiile de conserve, îi pune pe copii să lingă borcănelele de iaurt. Angajatorii ei găsesc lucrul ăsta ridicol și emoționant. Paul își bate joc de Myriam atunci când ea coboară, în toiul nopții, ca să ducă gunoiul ce conține resturi neconsumate sau o jucărie a Milei pe care nu au curajul s-o repare.

— Ți-e frică să nu te certe Louise, recunoaște! o fugărește el pe casa scării râzând.

Se amuză s-o vadă pe Louise studiind cu mare atenție broșurile lăsate în cutia poștală de lanțurile de magazine din cartier, pe care ei au obiceiul să le arunce automat. Bona colecționează cupoane de reducere pe care i le prezintă cu mândrie lui Myriam, iar acesteia îi e rușine să lase să se vadă că lucrul ăsta i se pare idiot. De altfel, Myriam o dă pe Louise drept exemplu în fața soțului și a copiilor ei.

— Louise are dreptate. E aiurea să irosim mâncarea. Există copii care n-au ce să mănânce.

Dar, după câteva luni, mania asta devine un subiect de tensiuni. Myriam îi reproşează bonei obsesiile acesteia. Se plânge de rigiditatea, de paranoia ei.

— N-are decât să scormonească prin gunoi după ele, nu trebuie să-i dau eu socoteală, declară ea în faţa unui Paul convins că trebuie să iasă de sub puterea lui Louise. Myriam se arată fermă. Îi interzice lui Louise să le dea copiilor produse expirate.

— Da, chiar şi expirate de o zi. Gata, am încheiat discuţia.

Într-o seară, pe când Louise de-abia îşi revine după boală, Myriam ajunge acasă târziu. Apartamentul este cufundat în întuneric şi Louise aşteaptă în spatele uşii, cu haina pe ea şi geanta în mână. Nu zice decât la revedere şi intră repede în lift. Myriam e prea obosită ca să se gândească la asta sau ca să fie tulburată.

— Louise face pe supărata. Aşa, şi?

Ar putea să se arunce pe canapea şi să adoarmă, complet îmbrăcată, cu pantofii încă în picioare. În schimb, se îndreaptă spre bucătărie, să-şi toarne un pahar cu vin. Simte nevoia să se aşeze o clipă în camera de zi, să bea un pahar cu vin alb foarte rece, să se destindă fumând o ţigară. Dacă nu i-ar fi teamă să nu-i trezească pe copii, ar face chiar şi-o baie.

Intră în bucătărie şi aprinde lumina. Încăperea pare şi mai curată decât de obicei. În aer se simte un miros puternic de săpun. Uşa frigiderului a fost curăţată. Nimic nu zace în dezordine pe frontul de lucru. Hota nu are nicio urmă de grăsime, mânerele sertarelor au fost spălate cu buretele. Şi geamul, chiar în faţa ei, sclipeşte de curăţenie.

Myriam se pregăteşte să deschidă frigiderul când o vede. Acolo, în centrul măsuţei la care mănâncă cei mici împreună cu bona lor. O carcasă de pui este aşezată pe o farfurie. O carcasă lucioasă, pe care n-a mai rămas nici măcar o fibră, nici cea mai

mică urmă de carne. S-ar zice că a fost devorată de un vultur sau de-o insectă încăpățânată, minuțioasă. De o bestie, în orice caz.

Se uită fix la scheletul maroniu, la șira lui rotundă, la oasele lui ascuțite, la coloana vertebrală netedă și curată. Pulpele au fost smulse, dar aripile, strâmbe, sunt încă acolo cu articulațiile întinse, gata să fie rupte. Cartilagiul lucios, gălbui seamănă cu puroiul uscat. Prin găuri, între oasele mici, Myriam vede interiorul gol al toracelui negru și golit de sânge. Nu mai e carne, nu mai sunt organe, nu mai e nimic care să putrezească pe acest schelet și totuși, lui Myriam îi pare că e o carcasă, un cadavru dezgustător care continuă să se descompună sub ochii ei, acolo, în bucătăria ei.

N-are nicio îndoială, a aruncat puiul chiar în dimineața asta. Carnea nu mai era comestibilă, evita astfel să-i îmbolnăvească pe copii. Își aduce aminte foarte bine că a scuturat farfuria deasupra sacului de gunoi și că animalul a căzut, înconjurat de grăsime gelatinoasă. S-a prăbușit cu un zgomot surd pe fundul coșului și Myriam a spus „bleah". Dimineață devreme, mirosul ăsta a îngrețoșat-o.

Myriam se apropie de animalul pe care nu îndrăznește să-l atingă. Asta nu poate să fie o eroare, o neglijență a lui Louise. Și cu-atât mai puțin o glumă. Nu, carcasa miroase a detergent de vase cu migdale. Louise a spălat resturile puiului în multe ape, le-a șters și le-a așezat acolo, ca o răzbunare, ca un totem malefic.

Mai târziu, Mila i-a povestit totul mamei sale. Râdea, sărea, explicându-i cum îi învățase Louise să mănânce cu degetele. În picioare pe scaune, Adam și cu ea au răzuit carnea de pe oase. Carnea era uscată și Louise le-a dat voie să bea un pahar mare de Fanta în timp ce mâncau, ca să nu se sufoce. A fost foarte atentă să nu se strice scheletul și nu și-a luat ochii de la animal. Le-a spus că era un joc și că avea să-i răsplătească dacă respectau regulile cu mare atenție. Și la sfârșit, ca niciodată, au primit două dropsuri.

HECTOR ROUVIER

Au trecut zece ani, dar Hector Rouvier își amintește perfect mâinile lui Louise. E ceea ce atingea el cel mai adesea, mâinile ei. Aveau un miros de petale strivite și unghiile ei erau întotdeauna date cu ojă. Hector le strângea, le ținea la pieptul lui, le simțea pe ceafă atunci când se uita la un film la televizor. Mâinile lui Louise se scufundau în apa caldă și frecau corpul slăbuț al lui Hector. Ele făceau spumă de săpun în părul lui, alunecau la subrațul lui, îi spălau sexul, pântecul, fesele.

Întins în pat, cu fața înfundată în pernă, își ridica bluza pijamalei ca să-i dea de înțeles lui Louise că aștepta mângâierile ei. Cu vârful unghiilor, ele parcurgeau spatele copilului a cărui piele se înfiora, tresărea și el adormea, liniștit și puțin stânjenit, ghicind vag strania excitație în care degetele lui Louise îl cufundaseră.

Pe drumul către școală, Hector strângea foarte tare mâinile bonei sale. Cu cât creștea, cu atât mai mult i se lărgeau palmele și cu atât mai mult se temea să nu sfărâme oasele lui Louise, oasele ei de biscuit și de porțelan. Falangele bonei trosneau în palma copilului și uneori, Hector credea că el era cel care îi dădea mâna lui Louise și o ajuta să treacă strada.

Louise n-a fost niciodată dură, nu. Nu-și amintește s-o fi văzut înfuriindu-se. E sigur de asta, ea nu l-a lovit niciodată. A păstrat despre ea imagini vagi, neclare, în ciuda anilor petrecuți lângă ea. Chipul lui Louise îi pare îndepărtat, nu e sigur că ar recunoaște-o astăzi dacă ar întâlni-o din întâmplare pe stradă. Dar contactul obrazului ei, moale și plăcut, mirosul pudrei ei, cu care ea își dădea dimineața și seara, senzația ciorapilor ei bej pe fața lui de copil, felul ei ciudat de a-l săruta, atingându-l uneori și cu dinții, mușcându-l ușor ca pentru a-i arăta ferocitatea bruscă a iubirii ei, dorința ei de a-l poseda în întregime. De toate astea, da, își amintește.

Nu a uitat nici talentele ei de cofetar. Prăjiturile pe care ea le aducea în fața școlii și felul în care se bucura de lăcomia băieţelului. Gustul sosului de roșii făcut de ea, felul ei de a condimenta fripturile pe care de-abia le frigea, supa ei cremă de ciuperci sunt amintiri pe care el le evocă adesea. O mitologie legată de copilărie, de lumea de dinainte de mâncărurile semipreparate din fața ecranului calculatorului.

Își amintește, de asemenea, sau mai degrabă crede că-și amintește că ea avea o răbdare infinită cu el. Cu părinții lui, ceremonia de dinainte de culcare se încheia adesea rău. Anne Rouvier, mama lui, își pierdea răbdarea atunci când Hector plângea, o implora să lase ușa deschisă, cerea încă o poveste, un pahar cu apă, jura că văzuse un monstru, că îi era încă foame.

— Și mie, îi mărturisise Louise, mi-e frică să adorm.

Era indulgentă în legătură cu coșmarurile lui și era în stare să-i mângâie tâmplele ore în șir și să-i însoțească, cu degetele ei lungi care miroseau a trandafiri, drumul către somn. Își convinsese patroana să lase o veioză aprinsă în camera copilului.

— Nu e nevoie să-l supunem la o astfel de spaimă.

Da, plecarea ei a fost o ruptură. I-a lipsit, îngrozitor de tare, și a urât-o pe tânăra care a înlocuit-o, o studentă care venea să-l ia de la școală, care îi vorbea în engleză și care, după cum spunea mama lui, „îl stimula intelectual". I-a purtat pică lui Louise pentru că îl părăsise, pentru că nu și-a ținut promisiunile arzătoare pe care i le făcuse, pentru că a trădat jurămintele de dragoste eternă, după ce îi promisese că era singurul și că nimeni nu putea să-l înlocuiască. Într-o zi, ea n-a mai fost acolo și Hector n-a îndrăznit să pună întrebări. N-a știut s-o regrete pe această femeie care îl părăsise, deoarece, în ciuda celor opt ani ai lui, intuia că acea iubire era ridicolă, că aveau să-și bată joc de el și că cei care erau înduioșați se cam prefăceau.

Hector își lasă capul în jos. Tace. Mama lui este așezată pe un scaun, lângă el, și își pune mâna pe umărul lui. Îi spune:

— E bine, dragul meu.

Dar Anne e agitată. În fața polițiștilor, ea are privirea vinovată. Caută ceva ce ar putea mărturisi, o greșeală pe care ar fi comis-o cu mult timp în urmă și pentru care ei ar vrea s-o pedepsească. A fost întotdeauna așa, inocentă și paranoică. N-a trecut niciodată prin vreo vamă fără să transpire. Într-o zi, a suflat, trează și însărcinată, într-un test de alcoolemie, convinsă că va fi arestată.

Căpitanul, o femeie drăguță al cărei păr brun și des este prins în coadă de cal, se așază pe biroul ei, în fața lor. O întreabă pe Anne cum a intrat în contact cu Louise și motivele care au îndemnat-o s-o angajeze drept bona copiilor ei. Anne răspunde cu calm. Nu dorește decât un lucru, s-o mulțumească pe polițistă, să-i dea un indiciu și, mai ales, să știe de ce e acuzată Louise.

Louise i-a fost recomandată de o prietenă. Aceasta îi spusese numai lucruri bune despre ea. Și, de altfel, ea însăși a fost mereu mulțumită de bona sa.

— Hector, o să observați asta dumneavoastră înșivă, era foarte atașat de ea.

Doamna căpitan îi zâmbește adolescentului. Se întoarce în spatele biroului său, deschide un dosar și întreabă:

— Vă aduceți aminte de telefonul pe care vi l-a dat doamna Massé? Acum mai bine de un an, în ianuarie?

— Doamna Massé?

— Da, amintiți-vă. Louise vă dăduse drept referință și Myriam Massé voia să știe ce credeați despre ea.

— Așa este, îmi amintesc. I-am spus că Louise era o bonă excepțională.

Se află, de mai bine de două ore, în această încăpere rece, care nu le oferă nicio distracție. Biroul e foarte ordonat. Nicio

fotografie nu e lăsată la vedere. Nu sunt afișe lipite pe perete, niciun anunț cu persoane căutate. Doamna căpitan se oprește uneori în mijlocul câte unei fraze și iese din birou scuzându-se. Anne și fiul ei o văd prin geam cum răspunde la mobil, cum îi șoptește ceva la ureche unui coleg sau bea o cafea. Nu au chef să-și vorbească, nici măcar ca să-și distragă atenția. Așezați unul lângă altul, se evită, se fac că uită că nu sunt singuri. Se mulțumesc să respire apăsat, să se ridice pentru a se învârti în jurul scaunului. Hector își verifică telefonul mobil. Anne își ține în brațe geanta de piele neagră. Se plictisesc, dar sunt prea politicoși și prea temători ca să-i arate polițistei cel mai mic semn de enervare. Epuizați, supuși, așteaptă să fie eliberați.

Doamna căpitan scoate la imprimantă niște documente pe care li le întinde.

— Semnați aici și aici, vă rog!

Anne se apleacă deasupra foii și, fără să ridice ochii, întreabă, cu o voce neutră:

— Ce-a făcut Louise? Ce s-a întâmplat?

— Este acuzată că a omorât doi copii.

Doamna căpitan are cearcăne. Pungi vinețiii și umflate îi fac privirea și mai grea și, în mod ciudat, o fac și mai atrăgătoare.

Hector iese în stradă, în căldura de iunie. Fetele sunt frumoase și el are chef să crească, să fie liber, să fie bărbat. Cei optsprezece ani ai lui îl apasă, ar vrea să-i lase în urmă, așa cum a lăsat-o pe mama lui în fața ușii comisariatului, buimacă, înfrigurată. Își dă seama că nu surpriză sau stupefacție a simțit el mai întâi adineauri, de față cu polițista, ci un sentiment de ușurare imens și dureros. O bucurie intensă, chiar. Ca și cum ar fi știut întotdeauna că o amenințare planase asupra lui, o amenințare albă, sulfuroasă, inexprimabilă. O amenințare pe care doar el, cu ochii și cu inima lui de copil, era capabil s-o perceapă. Destinul a vrut ca nenorocirea să lovească în altă parte.

Doamna căpitan a părut să-l înțeleagă. Mai devreme, i-a privit cu atenție chipul impasibil și i-a zâmbit. Așa cum le zâmbești supraviețuitorilor.

Toată noaptea, Myriam se gândește la această carcasă așezată pe masa din bucătărie. De îndată ce închide ochii, își imaginează scheletul animalului, chiar acolo, lângă ea, în patul ei.

Și-a băut paharul cu vin dintr-o suflare, cu mâna pe măsuță, uitându-se la carcasă cu colțul ochiului. Îi era silă s-o atingă, să simtă contactul cu ea. Avea sentimentul ciudat că atunci s-ar fi putut întâmpla ceva, că animalul ar fi putut să prindă din nou viață și să-i sară în față, să se agațe de părul ei, s-o țintuiască la perete. A fumat o țigară la fereastra din camera de zi și s-a întors în bucătărie. Și-a pus o pereche de mănuși de plastic și a aruncat scheletul în coșul de gunoi. A mai aruncat și farfuria și cârpa care se afla lângă ea. A coborât în grabă sacii negri și a închis cu violență ușa imobilului în urma ei.

S-a băgat în pat. Inima îi bătea atât de tare în piept, încât îi era greu să respire. A încercat să doarmă și-apoi, când n-a mai rezistat, l-a sunat pe Paul și, în lacrimi, i-a spus toată povestea cu puiul. Lui i se pare că ea dramatizează. Râde de acest scenariu prost de film de groază.

— Doar n-o să cazi într-o astfel de stare pentru o poveste cu o pasăre?

Încearcă s-o facă să râdă, să se îndoiască de gravitatea situației. Myriam îi închide telefonul în nas. El încearcă să sune din nou, dar ea nu răspunde.

Insomnia îi este bântuită de gânduri acuzatoare, apoi de vinovăție. Începe prin a o pune la zid pe Louise. Își spune că e nebună. Poate chiar periculoasă. Că nutrește împotriva patronilor ei o ură sordidă, o poftă de răzbunare. Miriam își reproșează că nu a cântărit bine violența de care e în stare Louise. Observase

deja că bona putea să se înfurie pentru astfel de lucruri. Odată, Mila a pierdut o vestă la școală și Louise a făcut din asta obsesie. În fiecare zi, îi vorbea lui Myriam despre vesta aceea albastră. Își jurase s-o găsească, le hărțuise pe învățătoare, pe paznică și pe femeile de la cantină. Într-o luni dimineață, a găsit-o pe Myriam îmbrăcând-o pe Mila. Fetița purta vesta albastră.

— Ați găsit-o? a întrebat bona, cu privirea aprinsă.

— Nu, dar am cumpărat una la fel.

Pe Louise a apucat-o o furie incontrolabilă.

— Bine c-am căutat-o eu până la epuizare. Și ce vrea să însemne asta? Ne dispar lucruri, nu avem grijă de ele, dar nu-i nimic, pentru că mămica o să-i cumpere Milei o vestă nouă, nu?

Și-apoi, Myriam întoarce aceste acuzații împotriva ei înseși.

— Eu sunt de vină, își spune ea, pentru că am mers prea departe. Ăsta e felul ei de a-mi spune că sunt risipitoare, superficială, dezinteresată. Probabil că Louise a luat ca pe un afront faptul că eu am aruncat puiul, ea care are fără îndoială probleme cu banii. În loc s-o ajut, am umilit-o.

Se trezește, în zori, cu impresia că a dormit foarte puțin. Când se dă jos din pat, observă imediat că lumina e aprinsă în bucătărie. Iese din dormitor și o vede pe Louise, așezată în fața ferestrei micuțe care dă spre curtea interioară. Bona ține în mâini ceașca ei de ceai, cea pe care i-a cumpărat-o Myriam de ziua ei. Chipul ei plutește într-un nor de vapori. Louise seamănă cu o bătrânică, cu o fantomă care tremură în dimineața palidă. Părul, pielea ei s-au golit de orice urmă de culoare. Myriam are impresia că, în ultimul timp, Louise se îmbracă mereu la fel, cu bluza asta albastră, cu gulerul ăsta rotund, care îi provoacă sila într-o secundă. Ar vrea tare mult să nu trebuiască să-i vorbească. Ar vrea s-o facă să dispară din viața ei, fără efort, cu un singur gest, dintr-o singură bătaie de gene. Dar Louise e acolo, îi zâmbește.

Cu vocea ei subțire, o întreabă:

— Vă fac o cafea? Păreți obosită.

Myriam întinde mâna și ia ceașca fierbinte.

Se gândește la ziua lungă care o așteaptă, la faptul că va trebui să apere un bărbat în fața curții cu juri. În propria-i bucătărie, în fața lui Louise, cântărește ironia situației. Ei, care este admirată de toată lumea pentru combativitatea și pe care Pascal o laudă pentru curajul de a-și înfrunta adversarii, i s-a pus un nod în gât în fața acestei micuțe femei blonde.

Unii adolescenți visează la platouri de cinema, la terenuri de fotbal, la săli de concert pline ochi. Myriam a visat întotdeauna la curtea cu juri. Deja de pe vremea când era studentă, încerca să asiste cât mai des posibil la procese. Mama ei nu înțelegea cum putea cineva să fie atât de pasionat de povești sordide cu violuri, de expunerea precisă, sinistră, fără emoție, a incesturilor sau a crimelor. Myriam își pregătea examenul pentru barou când a început procesul lui Michel Fourniret[6], criminalul în serie al cărui caz l-a urmărit cu atenție. Închiriase o cameră în centru, în Charleville-Mézières, și în fiecare zi se alătura grupului de casnice venite să vadă monstrul. În afara Palatului de Justiție fusese instalat un cort imens, unde publicul, foarte numeros, putea să asiste în direct la audieri grație unor ecrane uriașe. Ea se ținea puțin la distanță. Nu vorbea cu restul femeilor. Se simțea nelalocul ei atunci când aceste femei cu pielea rumenă, cu părul scurt, cu unghiile tăiate foarte scurt, întâmpinau camioneta acuzatului cu insulte și scuipături. Ea, care era plămădită din principii și-atât

---

6 Michel Fourniret este un criminal în serie francez, care a mărturisit în lunile iunie și iulie 2004 răpirea, violarea și uciderea a nouă fetițe în decurs de paisprezece ani, din 1987 până în 2001. A mai fost acuzat și de alte zece crime, nouă în Franța și una în Belgia, și a fost găsit vinovat pentru șapte dintre aceste acuzații. Procesele au început pe data de 27 martie 2008 și s-au terminat pe 28 mai, în același an. Este cunoscut drept „Căpcăunul/Bestia din Ardeni". A fost condamnat la închisoare pe viață. (*N.t.*)

de rigidă uneori, era fascinată de acest spectacol de ură sinceră, de aceste chemări la răzbunare.

Myriam ia metroul și ajunge mai devreme în fața Palatului de Justiție. Fumează o țigară și ține cu vârful degetelor șnurul roșu cu care e legat dosarul ei enorm. De mai bine de o lună, Myriam îl ajută pe Pascal cu pregătirea acestui proces. Pârâtul, un bărbat de douăzeci și patru de ani, e acuzat de a fi condus, împreună cu trei complici, un raid punitiv împotriva a doi sri-lankezi. Sub imperiul alcoolului și al cocainei, ei i-au bătut măr pe cei doi bucătari fără acte și fără istoric. Au lovit, iar și iar, până ce unul dintre cei doi a murit, până ce și-au dat seama că greșiseră ținta, că încurcaseră un negru cu un altul. N-au știut să explice de ce. N-au putut nici să nege, dați în vileag de înregistrarea unei camere de supraveghere.

În timpul primei întrevederi, bărbatul și-a povestit viața avocaților, o istorisire înflorită de minciuni, de exagerări evidente. Pus față în față cu perspectiva închisorii pe viață, lui i se părea nimerit să-i facă ochi dulci lui Myriam. Ea a făcut totul pentru a păstra „distanța potrivită". Este expresia pe care o folosește întotdeauna Pascal și pe care se bazează, după spusele lui, succesul unei spețe. Myriam a încercat să discearnă adevărul de minciună, metodic, cu probe concludente. Cu vocea ei de învățătoare, alegând cuvinte simple, dar aspre, ea i-a explicat că minciuna era o proastă tehnică de apărare și că în momentul de față el nu avea nimic de pierdut dacă spunea adevărul.

Pentru proces, i-a cumpărat tânărului o cămașă nouă și l-a sfătuit să renunțe la glumele de prost gust și la acest surâs pieziș care îi dă aerul unui fanfaron.

— Trebuie să demonstrăm că și dumneavoastră sunteți o victimă.

Myriam reușește să se concentreze și lucrul o face să-și uite noaptea de coșmar. Îi interoghează pe cei doi experți care vin la

bară ca să vorbească despre profilul psihologic al clientului ei. Una dintre victime depune mărturie, cu ajutorului unui interpret. Mărturia este laborioasă, dar emoția e palpabilă în rândul asistenței. Acuzatul rămâne cu ochii plecați, impasibil.

Pe durata unei pauze, când ședința de judecată se suspendă, în timp ce Pascal vorbește la telefon, Myriam rămâne așezată pe un culoar, cu privirea goală, cuprinsă de un sentiment de panică. Cu siguranță că a tratat această chestiune a datoriilor cu prea multă aroganță. Din discreție sau din superficialitate, nu a citit în amănunt scrisoarea de la Administrația Financiară. Ar fi trebuit să păstreze documentele, își spune ea. În nenumărate rânduri i-a cerut lui Louise să i le aducă. Louise a început prin a-i spune că le uitase, că avea să se gândească la asta a doua zi, sigur. Myriam a încercat să afle mai multe. I-a pus întrebări despre Jacques, despre acele datorii care păreau să se fi adunat de mulți ani. A întrebat-o dacă Stéphanie știa de dificultățile ei. Întrebărilor ei, puse pe un ton blând și înțelegător, Louise îi opunea o tăcere ermetică. „Din pudoare, s-a gândit Myriam." O modalitate de a păstra granița dintre lumile noastre. A renunțat atunci s-o mai ajute. Avea impresia îngrozitoare că purtarea ei curioasă însemnase tot atâtea lovituri date corpului fragil al lui Louise, acest corp care de câteva zile pare să se ofilească, să pălească, să dispară. Pe acest culoar întunecat, unde plutește o zarvă obsedantă, Myriam se simte neajutorată, pradă unei epuizări grele și profunde.

În dimineața asta, Paul a sunat-o din nou. A fost blând și împăciuitor. S-a scuzat pentru că reacționase prostește. Pentru ca nu o luase în serios.

— O să facem cum vei vrea tu, a repetat el. În condițiile astea, nu putem s-o mai ținem. Și a adăugat, pragmatic: Așteptăm să vină vara, plecăm în vacanță și la întoarcere îi dăm de înțeles că nu prea mai avem nevoie de ea.

Myriam i-a răspuns pe un ton sec, fără convingere. Se gândește iar la bucuria copiilor atunci când au revăzut-o pe bonă după acele câteva zile de concediu medical. La privirea tristă pe care i-a aruncat-o Louise, la chipul ei fantomatic. Aude încă scuzele mascate și puțin ridicole, rușinea ei de a fi lipsit de la datorie.

— N-o să se mai repete. Vă promit!

Bineînțeles, ar fi de-ajuns ca să pună capăt acum, să oprească totul aici. Dar Louise are cheile de la apartamentul lor, știe totul, s-a încrustat în viața lor atât de adânc încât acum pare imposibil de dislocat. O vor respinge și ea va reveni. Își vor lua adio de la ea și ea va lovi cu pumnii în ușă, se va întoarce totuși, va fi amenințătoare, ca un amant rănit.

STÉPHANIE

Stéphanie a avut mare noroc. Când a intrat la colegiu[7], doamna Perrin, angajatoarea lui Louise, i-a propus s-o înscrie pe tânăra fată la un liceu parizian, mult mai bine cotat decât cel la care ar fi trebuit ea să meargă la Bobigny. Femeia a vrut să facă un gest frumos pentru această biată Louise, care muncește atât și care e atât de vrednică.

Dar Stéphanie nu s-a dovedit a fi la înălțimea acestei mărinimii. La doar câteva săptămâni după ce a trecut în clasa a șaptea, au început necazurile. Perturba orele. Nu putea să se abțină să nu pufnească în râs, să nu arunce cu obiecte prin clasă, să nu le răspundă grosolan profesorilor. Celelalte eleve credeau despre ea că era în același timp amuzantă și obositoare. Ascundea de Louise calificativele din carnetul ei de corespondență[8], avertismentele, convocările la director. A început să chiulească de la ore și să fumeze iarbă înainte de prânz, întinsă pe băncile dintr-un părculeț din arondismentul XV.

Într-o seară, doamna Perrin a chemat-o pe bonă la ea ca să-i expună profunda ei dezamăgire. Se simțea trădată. Din cauza lui Louise, îi fusese îngrozitor de rușine. Se făcuse de râs în fața directorului pe care-l convinsese cu greu și care-i făcuse o favoare acceptând-o pe Stéphanie. În mai puțin de o săptămână, tânăra fată a fost convocată în fața consiliului disciplinar, unde Louise trebuia să se prezinte la rândul ei.

— E ca un tribunal, i-a explicat sec patroana ei. Dumneavoastră va trebui s-o apărați.

---

7 În sistemul educațional francez, „colegiu" este denumirea curentă pentru primul ciclu de studii din învățământul secundar. Durează patru ani, în continuarea școlii primare. Tranșa de vârstă este, în general, cea cuprinsă între 11–12 ani (începutul clasei a șasea) și 14–15 ani (sfârșitul clasei a treia, după același sistem). (*N.t.*)

8 În Franța, document pe care trebuie să-l poarte un elev asupra sa, care servește la comunicarea dintre părinții sau tutorii săi legali și instituția de învățământ de care aparține acesta. (*N.t.*)

La ora trei după-amiază, Louise și fiica ei au intrat în sală. Era o încăpere rotundă, prost încălzită, ale cărei ferestre mari, cu geamurile verzi și albastre, răspândeau o lumină ca de biserică. O duzină de persoane –profesori, consilieri, reprezentanți ai părinților — erau așezate în jurul unei mese mari de lemn. Fiecare a luat pe rând cuvântul.

— Stéphanie este inadaptată, indisciplinată, insolentă.

— Nu e o fată rea, a adăugat cineva. Dar când o apucă, nu mai poți să te înțelegi cu ea.

Ei se miră că Louise n-a reacționat niciodată în fața anvergurii acestui dezastru. Că nu a răspuns solicitărilor de a purta o discuție pe care profesorii i le-au trimis. O sunaseră pe mobil. Îi lăsaseră chiar și mesaje, care rămăseseră toate fără răspuns.

Louise i-a implorat să-i mai dea o șansă fiicei ei. Plângând, le-a explicat cât de mult se ocupa de copiii ei, că îi pedepsea când nu ascultau de ea. Că le interzicea să se uite la televizor în timp ce-și făceau temele. A spus că ea avea principii și o mare experiență în educarea copiilor. Doamna Perrin o avertizase, era vorba chiar de un tribunal și ea era cea judecată. Ea, care nu era o mamă bună.

În jurul mesei mari de lemn, în această sală înghețată, în care rămăseseră toți cu paltoanele pe ei, profesorii și-au înclinat capul într-o parte. Au repetat:

— Noi nu punem la îndoială eforturile dumneavoastră, doamnă. Suntem siguri că faceți toate eforturile.

O profesoară de franceză, o femeie subțire și amabilă, a întrebat-o:

— Câți frați și surori are Stéphanie?

— Nu are niciunul, a răspuns Louise.

— Dar ne-ați vorbit de copiii dumneavoastră, nu?

— Da, copiii de care am grijă. Cei de care mă ocup în fiecare zi. Și puteți să mă credeți, patroana mea e foarte mulțumită de educația pe care le-o dau copiilor ei.

Le-au cerut să iasă din sală, ca să-i lase să delibereze. Louise s-a ridicat și le-a zâmbit într-un fel în care își imagina ea că zâmbesc femeile de lume. Pe culoarul liceului, în fața terenurilor de baschet, Stéphanie continua să râdă prosteşte. Era prea rotundă, prea înaltă, ridicolă cu coada ei de cal prinsă în creștetul capului. Purta niște colanți cu imprimeu care-i făceau niște coapse enorme. Caracterul solemn al acestei adunări nu părea s-o fi intimidat, era doar plictisită. Ei nu i-a fost frică, dimpotrivă, zâmbea cu subînțeles, ca și cum acești profesori care purtau pulovere de mohair demodate și fulare de bunicuță nu erau altceva decât niște actori proști.

Imediat ce a ieșit din sala de consiliu, și-a regăsit buna dispoziție, aerul ei fanfaron de codașă. Pe culoar, își asalta colegii care ieșeau din clasă, sărea și îi șoptea secrete la ureche unei fete timide care se abținea să nu pufnească în râs. Lui Louise îi venea s-o plesnească, s-o zgâlțâie zdravăn. Ar fi vrut s-o facă să înțeleagă cât de multe umilințe și eforturi o costase faptul de-a fi crescut o fată ca ea. Ar fi vrut s-o bage cu nasul în sudoarea și în angoasele ei, să-i smulgă din piept nepăsarea ei stupidă. Să facă fărâme ce-i mai rămânea din copilărie.

Pe acel culoar zgomotos, Louise se abținea să nu tremure. Se mulțumea s-o reducă pe Stéphanie la tăcere strângând-o, din ce în ce mai tare, cu degetele de brațul durduliu.

— Puteți să intrați înapoi în sală.

Dirigintele a băgat capul pe ușă și le-a făcut semn să se reașeze pe scaunele lor. Nu le luase nici măcar zece minute ca să delibereze, dar Louise nu a înțeles că ăsta era un semn rău.

Odată ce mama și fiica s-au așezat la locurile lor, profesorul a luat cuvântul. Stéphanie, a explicat el, este un element perturbator pe care cu toții eșuează în a-l îndruma. Degeaba au încercat, folosind toate metodele pedagogice, nimic nu a dat rezultate. Și-au epuizat toate competențele. Au o responsabilitate și nu pot să-i permită să ia toată clasa ostatică.

— Poate că, adaugă profesorul, lui Stéphanie îi va merge mai bine într-un cartier mai aproape de casă. Într-un mediu care îi seamănă, unde ar avea repere. Înțelegeți?

Era luna martie. Iarna întârzia să plece. Aveai impresia că frigul nu va înceta niciodată.

— Dacă aveți nevoie de ajutor pentru aspectele administrative, există persoane care vă pot ajuta, a asigurat-o consiliera pentru orientare.

Louise nu înțelegea. Stéphanie fusese exmatriculată.

În autobuzul care le ducea acasă, Louise a rămas tăcută. Stéphanie chicotea, se uita pe geam, cu căștile înfundate în urechi. Au parcurs strada cenușie care ducea până la casa lui Jacques. Au trecut prin fața pieței și Stéphanie încetinea pasul ca să privească tarabele. Pe Louise a apucat-o ura față de dezinvoltura ei, de egoismul ei adolescentin. A apucat-o de mânecă și-a tras-o cu o forță și o brutalitate incredibile. O cuprindea o furie din ce în ce mai neagră, din ce în ce mai arzătoare. Simțea nevoia să-și înfigă unghiile în pielea moale a fiicei ei.

A deschis portița de la intrare și nici n-a apucat bine s-o închidă în urma lor că a și început s-o snopească în bătaie pe Stéphanie. A lovit-o mai întâi pe spate, cu lovituri de pumn care au aruncat-o pe fiica ei pe jos. Adolescenta, chircită, țipa. Louise a continuat s-o lovească. Toată forța ei de colos s-a dezlănțuit și mâinile ei minuscule au acoperit chipul lui Stéphanie de palme usturătoare. O trăgea de păr, îi dădea la o parte brațele cu care fiica sa își înconjura capul ca să se apere. Îi dădea palme peste ochi, o insulta, o zgâria până la sânge. Când Stéphanie n-a mai mișcat, Louise a scuipat-o în obraz.

Jacques a auzit zgomotul și s-a apropiat de fereastră. A privit-o pe Louise aplicându-i o corecție fiicei ei fără să încerce să le despartă.

Tăcerile și neînțelegerile au contaminat totul. În apartament, atmosfera e apăsătoare. Myriam încearcă să nu le arate nimic din toate astea copiilor, dar este distantă față de Louise. Îi vorbește răstit, îi dă instrucțiuni precise. Urmează sfaturile lui Paul, care îi repetă:

— E angajata, nu prietena noastră.

Cele două nu-și mai beau ceaiul împreună în bucătărie, Myriam așezată la masă, Louise sprijinită de blatul de lucru. Myriam nu mai spune cuvinte amabile: „Louise, sunteți un înger" sau „nu există două ca dumneavoastră". Nu-i mai propune, vineri seara, să termine împreună sticla de vin rozé care zace în fundul frigiderului.

— Copiii se uită la un film, putem și noi să ne facem o mică plăcere, spunea atunci Myriam.

Acum, când una deschide ușa, cealaltă o închide în urma ei. Se găsesc din ce în ce mai rar împreună în aceeași cameră și execută o savantă coregrafie de evitare.

Apoi primăvara izbucnește, ardentă, nesperată. Zilele se lungesc și copacii își desfac primii muguri. Vremea frumoasă vine să mătură obiceiurile, o scoate pe Louise afară, în parcuri, cu copiii. Într-o seară, ea o întreabă pe Myriam dacă poate să termine programul mai devreme.

— Am o întâlnire, îi explică ea cu vocea emoționată.

Se întâlnește cu Hervé în cartierul unde lucrează el și, împreună, se duc la film. Hervé ar fi preferat să bea un pahar de vin la o terasă, dar Louise a insistat. De altfel, filmul i-a plăcut mult, așa că se întorc să-l vadă și săptămâna următoare. În sala de cinema, Hervé dormitează discret lângă Louise.

În cele din urmă, ea acceptă să bea un pahar de vin la o terasă, într-o cafenea de pe marile bulevarde. Hervé este un om

fericit, se gândește ea. Vorbește zâmbind despre proiectele lui. O vacanță pe care și-ar putea-o petrece împreună în Munții Vosges. S-ar scălda goi în lacuri, ar dormi într-o cabană pe al cărei proprietar îl cunoaște el. Și ar asculta muzică tot timpul. El i-ar arăta colecția lui de discuri și e sigur că, foarte repede, ea nu s-ar mai putea lipsi de ea. Hervé ar vrea să iasă la pensie și nu-și imaginează că ar putea să profite singur de acești ani de odihnă. S-au făcut deja cincisprezece ani de când a divorțat. Nu are copii și singurătatea îl apasă.

Hervé a încercat toate stratagemele până ce Louise a acceptat, într-o seară, să-l însoțească la el acasă. O așteaptă la „Paradis", cafeneaua din fața imobilului soților Massé. Iau metroul împreună și Hervé își așază mâna roșiatică pe genunchiul lui Louise. Ea îl ascultă, cu ochii ațintiți asupra acestei mâini de bărbat, această mână care se instalează, care începe, care ar vrea mai mult. Această mână discretă care își ascunde bine intențiile.

Fac dragoste prostește, el deasupra ei, cu bărbiile ciocnindu-li-se uneori. Întins deasupra ei, el horcăie, dar ea nu știe dacă e de plăcere sau pentru că îl dor articulațiile, iar ea nu-l ajută. Hervé este atât de scund încât ea poate să-i simtă gleznele peste ale ei. Gleznele lui groase, picioarele lui păroase, și-atunci contactul ăsta îi pare și mai necuviincios, și mai intruziv decât sexul bărbatului înăuntrul ei. Jacques era atât de înalt și făcea dragoste așa cum pedepsești, cu furie. Din îmbrățișarea asta, Hervé a ieșit ușurat, eliberat de o greutate, și a fost mai familiar cu ea.

Acolo, în patul lui Hervé, în locuința lui socială de la Porte de Saint-Ouen, cu bărbatul adormit alături, s-a gândit ea la un bebeluș. Un bebeluș, unul minuscul, un nou-născut, un bebeluș învelit cu totul în acel miros cald al vieții care începe. Un bebeluș cedat dragostei, pe care ea l-ar îmbrăca în costumașe în tonuri pastel și care ar trece din brațele ei în cele ale lui Myriam și-apoi

ale lui Paul. Un sugar care i-ar ține pe toți apropiați, care i-ar uni în același elan de tandrețe. Care ar șterge neînțelegerile, disensiunile, care are reda un sens obiceiurilor. Pe acest bebeluș, ea l-ar legăna pe genunchii ei ore în șir, într-o cămăruță de-abia luminată de o lampă de veghe pe care vapoare și insule se învârt în cerc. L-ar mângâia pe căpșorul lui chel și și-ar înfunda cu blândețe degetul mic în gura copilului. El s-ar opri din plâns, sugând cu gingiile lui umflate unghia ei dată cu ojă.

A doua zi de dimineață, ea face patul lui Paul și al lui Myriam cu și mai multă grijă decât de obicei. Își trece mâna peste așternuturi. Caută o urmă a îmbrățișărilor lor, o urmă a copilului despre care e sigură acum că va veni. O întreabă pe Mila dacă ar vrea un frățior sau o surioară.

— Un bebeluș de care ne-am ocupa noi două împreună, ce părere ai?

Louise speră că Mila o să-i vorbească mamei ei despre asta, că ea îi va insufla ideea care-și va croi apoi drum în tânăra femeie și se va impune. Și, într-o zi, fetița o întreabă pe Myriam, sub ochii încântați ai lui Louise, dacă are un bebeluș în burtă.

— Ah, nu, mai degrabă aș muri, răspunde Myriam râzând.

Louise crede că nu e bine. Ea nu înțelege râsul lui Myriam, ușurința cu care ea tratează întrebarea asta. Myriam spune așa, asta e sigur, pentru a alunga spiritele rele. Ea mimează indiferența, dar nu se gândește mai puțin la asta. În septembrie, Adam va merge și el la grădiniță, casa va fi goală, Louise nu va mai avea nimic de făcut. Ar fi bine ca un alt copil să vină ca să-i umple lungile zile de iarnă.

Louise ascultă discuțiile. Apartamentul este mic, nu face asta intenționat, dar în cele din urmă află tot. Doar că în ultimul timp, Myriam vorbește mai încet. Închide ușa în urma ei când vorbește la telefon. Șoptește, cu buzele peste umărul lui Paul. Par să aibă secrete.

Louise îi vorbeşte Wafei despre acest copil care se va naşte. Despre bucuria pe care i-o va aduce şi despre munca suplimentară.

— Cu trei copii, nu vor putea să se descurce fără mine.

Louise trece prin momente de euforie. Are intuiţia fugară, amorfă, a unei vieţi care se va lărgi, a spaţiilor mai mari, a unei iubiri mai pure, a unor apetituri vorace. Se gândeşte la vară, care este atât de aproape, la vacanţele în familie. Îşi imaginează mirosul pământului proaspăt săpat şi sâmburi de măsline putrede pe marginea unui drum. Bolta pomilor fructiferi în lumina lunii şi nimic de îmbrăcat, nimic de acoperit, nimic de ascuns.

Începe din nou să gătească, ea, ale cărei mâncăruri, în aceste ultime săptămâni, deveniseră aproape necomestibile. Pregăteşte pentru Myriam orez cu lapte şi scorţişoară, supe condimentate şi tot felul de mâncăruri renumite că sporesc fertilitatea. Observă cu atenţie de tigroaică corpul tinerei femei. Îi scrutează limpezimea tenului, greutatea sânilor, strălucirea părului, tot atâtea semne care, crede ea, anunţă o sarcină.

Se ocupă de rufele murdare cu o concentrare de preoteasă, de vrăjitoare voodoo. Ca întotdeauna, goleşte maşina de spălat. Întinde chiloţii lui Paul. Ţine să spele de mână lenjeria delicată şi, în chiuveta de la bucătărie, ţine sub jetul de apă rece chiloţii lui Myriam, sutienele ei de dantelă sau de mătase. Spune rugăciuni.

Dar Louise e, fără încetare, dezamăgită. Nici nu trebuie să cotrobăie prin gunoi. Nimic nu-i scapă. A văzut pata de pe pantalonul de pijama aruncat la picioarele patului, pe partea pe care doarme Myriam. Pe pardoseala băii, în dimineaţa asta, a observat o pată minusculă de sânge. O pată atât de mică încât Myriam nu a curăţat-o şi care s-a uscat pe pardoseala verde cu alb.

Sângele revine fără încetare, ea îi cunoaşte mirosul, acest sânge pe care Myriam nu poate să i-l ascundă şi care, în fiecare lună, semnează condamnarea la moarte a unui copil.

Zilele de deprimare se succed euforiei. Lumea pare să se restrângă, să se dezică, să apese corpul cu o greutate zdrobitoare. Paul și Myriam închid deasupra ei uși pe care ea ar vrea să le spargă. N-are decât o dorință: să facă parte din lumea lor, să-și găsească locul, să se cuibărească, să sape o nișă, o vizuină, un ungher cald. Se simte uneori gata să-și revendice bucata ei de teren, după care elanul o părăsește, o cuprinde tristețea și îi e rușine până și pentru că a crezut în ceva.

Într-o joi seară, către ora opt, Louise se întoarce acasă. Proprietarul o așteaptă pe culoar. În picioare, sub becul care nu se mai aprinde.

— Ah, iată-vă!

Bertrand Alizard aproape că s-a aruncat asupra ei. Își îndreaptă ecranul mobilului către chipul lui Louise, care-și pune mâna în fața ochilor.

— Vă așteptam. Am venit de mai multe ori, seara sau după-masa. Nu reușeam deloc să dau de dumneavoastră.

Vorbește cu o voce suavă, cu torsul întins către Louise, dând impresia că o s-o atingă, că o s-o apuce de braț, că o să-i vorbească la ureche. O fixează cu ochii săi urduroși, ochii lui fără gene, la care se freacă după ce și-a scos ochelarii, legați cu un șnur.

Ea deschide ușa garsonierei și îi face loc să intre. Bertrand Alizard poartă niște pantaloni bej prea largi și, privindu-l pe bărbat din spate, Louise observă că acesta nu și-a trecut cureaua prin două găici și că pantalonii îi atârnă în talie și sub fese. Seamănă cu un moșneag, cocârjat și costeliv, care ar fi furat hainele unui uriaș. Totul la el îi pare inofensiv, craniul lui chelios, obrajii ridați acoperiți de pistrui, umerii lui tremurânzi, totul, mai puțin mâinile lui uscate și enorme cu unghii groase precum fosilele, mâinile lui de măcelar pe care și le freacă pentru a le încălzi.

Pătrunde în apartament în tăcere, pas cu pas, ca și cum ar descoperi locurile pentru prima dată. Inspectează pereții, își trece degetul peste plintele imaculate. Atinge totul cu mâinile lui pline de bătături, mângâie husa canapelei, își trece palma peste suprafața mesei din placaj. Locuința îi pare goală, pustie. Ar fi vrut să aibă câteva remarci față de chiriașa lui, să-i spună că, după ce că plătește chiria cu întârziere, nici nu are grijă de locul ăsta. Dar încăperea este exact așa cum a lăsat-o el în ziua în care i-a arătat-o prima dată.

În picioare, cu mâna sprijinită de spătarul unui scaun, el o privește pe Louise și așteaptă. Se uită fix la ea, cu ochii lui galbeni care nu prea mai văd mare lucru, dar pe care nu e gata să-i lase-n jos. Așteaptă să vorbească ea. Așteaptă ca ea să scotocească prin geantă ca să scoată banii de chirie. Ca ea să facă primul pas, ca ea să-și ceară scuze pentru că nu a răspuns nici la scrisorile și nici la mesajele pe care el i le-a lăsat. Dar Louise nu spune nimic. Rămâne în picioare, în fața ușii, asemenea acelor cățeluși temători care mușcă atunci când vrei să-i liniștești.

— După câte văd, ați început să vă strângeți lucrurile în cutii. Asta e bine, spune Alizard și arată, cu degetul lui gros, cele câteva cutii așezate la intrare. Următorul locatar va fi aici într-o lună.

Face câțiva pași și împinge ușor ușa cabinei de duș. Cădița din porțelan pare înfundată în pardoseală și, dedesubt, scândurile putrezite au cedat.

— Ce s-a-ntâmplat aici?

Proprietarul se lasă pe vine. Bombăne, își scoate haina pe care o așază pe jos și-și pune ochelarii. Louise rămâne în picioare în spatele lui.

Domnul Alizard se întoarce și, cu o voce puternică, repetă:

— Vă întreb ce s-a-ntâmplat!

Louise tresare.

— Nu știu. S-a întâmplat acum câteva zile. Instalația e veche, cred.

— Absolut deloc. Am construit cabina de duș cu mâna mea. Ar trebui să vă considerați norocoasă. Pe vremuri, locatarii se spălau pe palier. Eu sunt cel care, de unul singur, am instalat dușul în garsonieră.

— S-a surpat.

— E un viciu de întreținere, e evident. Doar nu vă așteptați că eu să suport costurile reparației, când dumneavoastră ați lăsat dușul să putrezească?

Louise îl fixează cu privirea și domnului Alizard îi e greu să-și dea seama ce înseamnă această privire opacă și această tăcere.

— De ce nu m-ați sunat? De cât timp trăiți așa?

Domnul Alizard se lasă din nou pe vine, cu fruntea acoperită de sudoare.

Louise nu-i spune că această garsonieră nu e decât un bârlog, o paranteză unde ea vine să-și ascundă epuizarea. Ea trăiește în altă parte. În fiecare zi, face duș în apartamentul lui Myriam și al lui Paul. Se dezbracă în camera lor și își întinde cu grijă hainele pe patul cuplului. Apoi, goală, traversează camera de zi pentru a ajunge în baie. Adam e așezat pe jos și ea trece prin fața lui. Îl privește pe copilul care gângurește și știe că el nu-i va trăda secretul. Nu va spune nimic despre corpul lui Louise, despre albeața ei de statuie, despre sânii ei de sidef, care au cunoscut soarele atât de puțin.

Nu închide ușa de la baie, ca să-l poată auzi pe copil. Dă drumul la apă și rămâne mult timp nemișcată, cât poate de mult sub jetul de apă fierbinte. Nu se îmbracă la loc imediat. Își afundă degetele în borcănașele cu cremă pe care Myriam le tot cumpără și-și masează gleznele, coapsele, brațele. Merge desculță prin apartament, înfășurată într-un prosop alb. Prosopul ei, pe

care îl ascunde în fiecare zi sub un morman, într-un sertar. Prosopul ei şi numai al ei.

— Aţi constatat problema şi nu aţi încercat s-o rezolvaţi? Preferaţi să trăiţi ca rromii?

Domnul Alizard a păstrat garsoniera asta din suburbie din sentimentalism. Lăsat pe vine în faţa duşului, bărbatul dramatizează. Pufăie, exagerează, îşi duce mâinile la frunte. Pipăie mucegaiul negru cu vârful degetelor şi dă din cap, ca şi cum el ar fi singurul în stare să cântărească gravitatea situaţiei. Cu voce tare, evaluează preţul reparaţiei.

— O să coste în jur de opt sute de euro. Pe puţin.

Îşi etalează îndemânarea într-ale bricolajului, foloseşte cuvinte tehnice, pretinde că-i vor trebui mai mult de cincisprezece zile ca să repare dezastrul ăsta. Încearcă s-o impresioneze pe micuţa femeie blondă care continuă să nu spună nimic. „Poate să-şi ia gândul de la banii de garanţie", îşi spune el. La vremea aceea, insistase ca ea să-i plătească în avans două luni de chirie, drept garanţie.

— E trist că trebuie să spun asta, dar nu poţi să ai încredere în oameni.

Din câte îşi aminteşte el, ca proprietar nu a fost pus niciodată în situaţia să restituie această sumă. Nimeni nu poate fi suficient de precaut: întotdeauna se găseşte ceva, un defect de scos în evidenţă, o pată pe undeva, o zgârietură.

Alizard are simţul afacerilor. Timp de treizeci de ani, a condus un tir între Franţa şi Polonia. Dormea în cabină, mânca foarte puţin, rezista în faţa oricărei tentaţii. Mintea în legătură cu timpul său de odihnă şi se consola pentru toate calculând banii pe care nu-i cheltuise, satisfăcut de sine însuşi, de faptul că era capabil să-şi impună astfel de sacrificii în vederea unei viitoare averi.

An după an, a cumpărat garsoniere în suburbiile Parisului și le-a renovat. Le închiriază, pentru un preț exorbitant, unor oameni care nu au altă soluție. La sfârșitul fiecărei luni, face turul proprietăților sale pentru a-și recolta chiria. Își bagă capul prin deschizătura ușilor, uneori se impune, intră, pentru „a arunca un ochi", pentru „a se asigura că e totul în regulă". Pune întrebări indiscrete la care locatarii îi răspund în răspăr, rugându-se ca el să plece, să iasă din bucătăria lor, să-și scoată nasul din lucrurile lor. Dar el rămâne acolo și, în cele din urmă, ei îi oferă ceva de băut, ceva ce el acceptă și soarbe încet. Vorbește despre durerea lui de spate -„în treizeci de ani de condus un camion, te faci zob" — face conversație.

Îi place să închirieze femeilor, pe care le consideră mai grijulii și care îi pun mai puține probleme. Preferă studentele, mamele celibatare, divorțatele, dar nu bătrânele care se instalează și nu mai plătesc chiria, pentru că legea e de partea lor. Și apoi, a apărut Louise, cu zâmbetul ei trist, părul ei blond, aerul ei pierdut. Fusese recomandată de o veche chiriașă al lui Alizard, o asistentă de la spitalul Henry-Mondor, care își plătise întotdeauna chiria la timp.

Al naibii sentimentalism. Louise asta n-avea pe nimeni. N-avea copii și soțul ei era mort și îngropat. Stătea acolo, în fața lui, cu un teanc de bancnote în mână, și lui i s-a părut drăguță, elegantă în bluza ei cu guler rotund. Ea îl privea docilă, plină de recunoștință. I-a șoptit: „Am fost foarte bolnavă" și, în clipa aceea el a ars de dorința de a-i pune întrebări, de a afla ce făcuse după moartea soțului ei, de unde venea și ce problemă de sănătate avusese. Dar ea nu i-a lăsat timp. I-a spus:

— Tocmai mi-am găsit un serviciu, la Paris, într-o familie foarte bună. Și conversația s-a oprit acolo.

În momentul de față, Bertrand Alizard simte nevoia să scape de această chiriașă mută și neglijentă. Nu mai e fraier.

Nu-i mai suportă scuzele, eschivările, plățile întârziate. Nu știe de ce, dar vederea lui Louise îi dă frisoane. Ceva la ea îl dezgustă; zâmbetul ăsta enigmatic, machiajul ăsta țipător, felul ei de a-l privi de sus și de a nu-și dezlipi buzele. Nu i-a răspuns niciodată la vreun zâmbet. N-a făcut niciodată efortul să observe că el se îmbrăcase cu o haină nouă și că își pieptănase pe-o parte șuvița lui jalnică de păr roșcat.

Alizard se duce la chiuvetă. Se spală pe mâini:

— O să mă întorc peste opt zile cu materialele și cu un muncitor pentru lucrări. Ar trebui să terminați de împachetat lucrurile.

Louise îi duce pe copii la plimbare. Își petrec lungi după-amiezi în parculeț, unde copacii au fost curățați, unde peluza care a înverzit din nou se oferă studenților din cartier. La leagăne, copiii sunt fericiți să se regăsească unii pe ceilalți, deși nu-și cunosc, de cele mai multe ori, numele unii altora. Pentru ei, nimic altceva nu are importanță decât această nouă deghizare, această jucărie nouă-nouță, acest landou în miniatură în care o fetiță și-a îndesat bebelușul.

Louise nu și-a făcut decât o prietenă în cartier. În afară de Wafa, nu vorbește cu nimeni. Se mulțumește cu zâmbete politicoase, cu semne discrete cu mâna. Când a apărut ea, celelalte bone din parculeț s-au ținut deoparte. Louise își dădea aere de doamnă de companie, de intendentă, de guvernantă englezoaică. Colegele ei îi reproșau aerele de superioritate și manierele ridicole de doamnă din înalta societate. Trecea drept „doamna profesoară", ea care nu avea decența să se uite în altă parte atunci când bonele, cu telefonul lipit de ureche, uitau să-i țină de mână pe copii când traversau strada. I se întâmplase chiar să-i mustre ostentativ pe unii micuți pe care nimeni nu-i supraveghea și care furau jucăriile altora sau cădeau de pe vreun parapet.

Lunile au trecut și pe aceste bănci, ore în șir, bonele au învățat să se cunoască, aproape împotriva voinței lor, precum colegele dintr-un birou în aer liber. În fiecare zi după școală, ele se văd, se întâlnesc în supermarketuri, la pediatru sau la caruselul din piațetă. Louise a reținut unele prenume sau țările lor de origine. Ea știe în ce imobile lucrează fiecare, meseria patronilor lor. Așezată sub trestia care n-a înflorit decât pe jumătate, ascultă interminabilele conversații telefonice pe care aceste femei le au, rontăind capătul unui biscuit cu ciocolată.

În jurul toboganului și al gropii cu nisip se aud cuvinte din limbile baoulé, dioula, arabă și hindi, cuvinte de iubire sunt pronunțate în filipineză sau în rusă. Limbi de la capătul lumii molipsesc gânguritul copiilor care prind fărâme pe care părinții lor, încântați, îi pun să le repete.

— Vorbește araba, îți spun eu, ascultă-l.

Apoi, odată cu anii, copii uită și, în timp ce se șterg chipul și vocea bonei în prezent dispărute, nimeni din casă nu-și mai aduce aminte de cum se spune „mamă" în limba lingala sau numele acelor mâncăruri exotice pe care bona cea amabilă le pregătea.

— Tocănița aia cu carne, cum zicea ea că se numește?

În jurul copiilor, care se aseamănă cu toții, care poartă adesea aceleași haine cumpărate din aceleași magazine și pe eticheta cărora mamele au avut grijă să le scrie numele pentru a evita orice confuzie, se agită roiul ăsta de femei. Sunt tinerele care poartă vălul negru și care trebuie să fie și mai punctuale, și mai blânde, și mai curate decât celelalte. Sunt cele care își schimbă peruca în fiecare săptămână. Filipinezele care îi imploră pe copii, în engleză, să nu sară în bălțoace. Sunt veteranele, care cunosc cartierul de mulți ani, care o tutuiesc pe directoarea școlii, cele care se întâlnesc pe stradă cu adolescenți pe care i-au crescut cândva și care se conving că ei le-au recunoscut și că, dacă nu le-au dat bună-ziua, e doar din timiditate. Sunt cele noi, care lucrează câteva luni, după care dispar fără să-și ia la revedere, lăsând ca în urma lor să curgă zvonurile și bănuielile.

Despre Louise, bonele știu puține lucruri. Chiar și Wafa, care pare totuși s-o cunoască, a fost discretă în legătură cu viața prietenei ei. Ele au încercat mult și bine să-i pună întrebări. Bona albă le intrigă. De câte ori n-au luat-o unii părinți drept etalon, lăudându-i calitățile de bucătăreasă, disponibilitatea totală, evocând încrederea absolută pe care Myriam o are în ea. Ele se întreabă cine este această femeie atât de plăpândă și perfectă.

Pentru cine a lucrat ea înainte de a veni aici? În ce cartier din Paris? E căsătorită? Are copii la care să se întoarcă seara, după serviciu? Patronii ei se poartă corect cu ea?

Louise nu răspunde deloc sau abia răspunde și bonele îi înțeleg tăcerea. Toate au secrete de nemărturisit. Ascund amintiri groaznice despre îngenuncheri, umilințe, minciuni. Amintiri despre câte o voce pe care de-abia o auzi la celălalt capăt al firului, despre conversații telefonice care se întrerup, despre oameni care mor și pe care nu i-au revăzut, despre bani ceruți zi după zi pentru un copil bolnav, care nu le mai recunoaște și care a uitat sunetul vocii lor. Unele, Louise știe asta, au furat lucruri mărunte, nimicuri, ca o taxă încasată din fericirea altora. Altele își ascund numele adevărat. Nu le-ar da prin cap să-i poarte pică lui Louise pentru rezerva ei. Nu au încredere, atâta tot.

În părculeț, nimeni nu vorbește prea mult despre sine sau, dacă o face, e prin aluzii. Nimeni nu vrea să-i dea lacrimile. Patronii sunt un subiect suficient pentru conversațiile aprinse. Bonele râd de maniile lor, de obiceiurile lor, de modul lor de viață. Patronii Wafei sunt zgârciți, cei ai Albei sunt îngrozitor de suspicioși. Mama micuțului Jules are probleme cu băutura. Majoritatea dintre ei, se plâng ele, sunt manipulați de copiii lor, pe care îi văd foarte puțin și în fața cărora cedează încontinuu. Rosalia, o filipineză cu pielea foarte închisă la culoare, fumează țigară după țigară,

— Patroana m-a prins fumând pe stradă ultima dată. Știu că e cu ochii pe mine.

În timp ce copiii aleargă pe pietriș ori sapă în groapa cu nisip pe care primăria a deratizat-o de curând, femeile fac din părculeț un birou de recrutare, un sindicat și un centru de reclamații și de mici anunțuri în același timp. Aici circulă ofertele de lucru, se povestesc conflictele între angajatori și angajați. Femeile vin să i se plângă lui Lydie, președinta autoproclamată, o femeie de cincizeci de ani, înaltă, din Coasta de Fildeș, care

poartă paltoane din blană artificială și își desenează sprâncene subțiri roșii.

La ora șase seara, grupuri de tineri încercuiesc părculețul. Sunt cunoscuți. Vin de pe Rue de Dunkerque, de la Gara de Nord, se știe că lasă în aerul dimprejur urmele răfuielilor lor, că se pișă în rondurile de flori și caută ceartă. Văzându-i, bonele strâng în viteză hainele împrăștiate, excavatoarele de plastic pline de nisip, își agață gențile de cărucioare și pleacă.

Alaiul trece de gratiile părculețului și femeile se despart, unele urcă înspre Montmartre sau Notre-Dame-de-Lorette, altele, precum Louise și Lydie, coboară înspre marile bulevarde. Femeile merg una lângă alta. Louise îi ține de mână pe Mila și pe Adam. Când trotuarul e prea îngust, o lasă pe Lydie s-o ia înainte, așa cum e ea, aplecată peste căruciorul în care doarme un sugar.

— Ieri a trecut pe aici o tânără însărcinată. O să aibă gemeni în august, povestește Lydie.

Toată lumea știe că unele mame, cele mai prudente, conștiincioasele, vin aici ca la piață, așa cum altădată te duceai pe docuri sau în fundul unei străduțe pentru a găsi o bonă sau un om bun la toate. Mamele dau târcoale printre bănci, le observă pe bone, scrutează chipul copiilor atunci când ei se întorc între coapsele acestor femei care le suflă nasul cu un gest scurt și îi consolează după o căzătură. Uneori, pun întrebări. Cercetează.

— Locuiește pe Rue de Martyrs și o să nască la sfârșitul lui august. Cum ea caută pe cineva, m-am gândit la tine, încheie Lydie.

Louise își ridică spre ea ochii ei de păpușă. Aude vocea lui Lydie, departe, o aude răsunându-i în cap, fără ca vorbele să se distingă, fără ca vreun sens să iasă la suprafață din această magmă. Se apleacă, îl ia pe Adam în brațe și o apucă pe Mila de subsuoară. Lydie ridică vocea, repetă ceva, crede că poate nu a auzit-o, că e distrată, ocupată întru totul cu copiii.

— Deci, ce părere ai? Îi dau numărul tău de telefon?

Louise nu răspunde. Își ia avânt și înaintează, brutală, surdă. Îi taie calea lui Lydie și în fuga ei, cu un gest smucit, răstoarnă cărucior ul în care copilul, trezit brusc, începe să urle.

— Nu ți-e bine sau ce?! strigă bona, ale cărei cumpărături s-au răsturnat toate în rigolă.

Louise e deja departe. Pe stradă, oamenii s-au adunat în jurul femeii din Coasta de Fildeș. Îi adună mandarinele care se rostogolesc pe trotuar, îi aruncă la coș bagheta îmbibată cu apă. Își fac griji pentru bebeluș care, din fericire, n-a pățit nimic.

Lydie va povesti de mai multe ori această întâmplare incredibilă și se va jura:

— Nu, n-a fost un accident. Ea a răsturnat cărucior ul, a făcut-o intenționat.

Gândul obsesiv la un copil se învârte în gol în mintea ei. Nu se gândește decât la asta. Bebelușul ăsta, pe care ea îl va iubi la nebunie, este soluția tuturor problemelor sale. Odată conceput, el o să le facă să tacă pe cotoroanțele din părculeț și pe proprietarul ei îngrozitor o să-l determine să dea înapoi. O să apere locul lui Louise în regatul ei. Se convinge singură că Paul și Myriam nu au suficient timp doar pentru ei. Că Mila și Adam sunt un obstacol pentru sosirea lui. E vina lor dacă perechea nu reușește să se regăsească. Îi epuizează capriciile lor, somnul prea firav al lui Adam le taie elanul pentru orice îmbrățișare. Dacă n-ar sta tot timpul după ei, scâncind, cerând afecțiune, Paul și Myriam ar putea să-și vadă de viața lor și să-i facă lui Louise un copil. Își dorește acest bebeluș cu o violență de fanatică, cu o orbire de posedată. Îl vrea așa cum rar și-a dorit ceva, într-atât încât asta îi face rău, într-atât încât e în stare să sufoce, să ardă, să nimicească tot ce se află între ea și împlinirea dorinței sale.

Într-o seară, Louise o așteaptă pe Myriam cu nerăbdare. Când aceasta deschide ușa, Louise tabără pe ea, cu ochii strălucind. O ține pe Mila de mână. Bona pare încordată, concentrată. Pare să facă un efort intens ca să se stăpânească, ca să nu țopăie sau să nu scoată un țipăt. S-a gândit toată ziua la momentul ăsta. Planul ei îi pare perfect și e nevoie acum doar ca Myriam să fie de acord, să se lase convinsă, să cadă în brațele lui Paul.

— Aș vrea să-i duc pe copii să mănânce la restaurant. Așa, o să puteți cina liniștită împreună cu soțul dumneavoastră.

Myriam își pune geanta pe fotoliu. Louise o urmărește cu privirea, se apropie, rămâne foarte aproape de ea. Myriam poate să-i simtă respirația pe piele. O împiedică să gândească. Louise e ca un copil ai cărui ochi spun „ei, bine?“, al cărui corp e cuprins tot de nerăbdare, de exaltare.

— Oh, nu știu. Nu ne-am gândit la așa ceva. Poate altă dată.

Myriam își scoate haina și face câțiva pași prin cameră. Dar Mila o oprește. Copilul intră în scenă, ca un complice perfect al bonei sale. O roagă, cu vocea ei suavă:

— Te rog, mămico. Vrem să mergem la restaurant cu Louise.

În cele din urmă, Myriam cedează. Insistă să plătească cina și caută deja în geantă, dar Louise o oprește.

— Vă rog. În seara asta sunt invitații mei.

În buzunar, lipită de coapsă, Louise ține o bancnotă pe care o mângâie uneori cu vârful degetelor. Merg pe jos până la restaurant. A descoperit mai demult acest mic bistro unde vin mai ales studenți, amatori de bere la preț de trei euro. Dar în seara asta, bistroul e aproape gol. Patronul, un chinez, stă în spatele tejghelei, sub lumina neoanelor. Poartă o cămașă roșie cu imprimeu țipător și vorbește cu o femeie care are o bere în față și șosetele rulate pe gleznele ei groase. Pe terasă, doi bărbați fumează.

Louise o împinge pe Mila în restaurant. În sală plutește un miros de tutun rece, de tocană și de transpirație care o face pe fetiță să simtă că-i vine să vomite. Mila e foarte dezamăgită. Se așază, se uită cu atenție la sala goală, la rafturile murdare pe care sunt puse borcane de ketchup și de muștar. Nu asta își imaginase ea. Crezuse că va vedea doamne frumoase, se gândise că va fi zgomot, muzică, că vor fi îndrăgostiți. În loc de asta, se apleacă peste masa unsuroasă și se uită fix la ecranul televizorului de deasupra tejghelei.

Cu Adam pe genunchi, Louise spune că ea nu vrea să mănânce.

— Aleg eu pentru voi, da?

Nu-i dă timp Milei să răspundă și comandă cârnați și cartofi prăjiți.

— O să împartă porția între ei, precizează ea.

Chinezul aproape că nici nu-i răspunde și îi ia meniul din mână.

Louise a comandat un pahar cu vin, pe care-l bea încetișor. Cu blândețe, încearcă s-o țină de vorbă pe Mila. A adus cu ea foi de hârtie și creioane pe care le așază pe masă. Dar Mila nu are chef să deseneze. Nici foame nu prea îi este și de-abia se atinge de mâncarea din fața ei. Adam s-a răsucit în cărucior și se freacă la ochi cu pumnii lui micuți.

Louise se uită pe geam, se uită la ceas, la stradă, la tejgheaua de care se sprijină patronul. Își roade unghiile, zâmbește, după care privirea îi devine vagă, absentă. Ar vrea să facă ceva cu mâinile, să-și întindă tot spiritul către un singur gând, dar ea nu e decât cioburi, sufletul ei este îngreunat de pietre. În mai multe rânduri, își trece peste masă mâna îndoită, ca și cum ar vrea să adune firimituri invizibile sau să netezească suprafața rece. Imagini confuze o invadează, fără legătură între ele, viziuni se derulează din ce în ce mai repede, legând amintiri cu regrete, chipuri cu fantasme niciodată împlinite. Mirosul de plastic din curtea spitalului unde o duceau să se plimbe. Râsul lui Stéphanie, sonor și reținut în același timp, ca un râs de hienă. Chipurile copiilor uitați, moliciunea părului mângâiat cu vârful degetelor, gustul ca de cretă al unui ștrudel cu mere care se uscase pe fundul unei genți și pe care ea îl mâncase totuși. Aude vocea lui Bertrand Alizard, vocea lui care minte și peste ea se suprapun vocile altora, ale tuturor celor care i-au dat ordine, sfaturi, care au proferat porunci, până și vocea blândă a acelei executoare judecătorești care, își amintește ea, se numea Isabelle.

Îi zâmbește Milei, pe care ar vrea s-o consoleze. Știe bine că fetiței îi vine să plângă. Ea știe bine senzația asta, greutatea asta pe piept, sfiala asta de a fi aici. Mai știe și că Mila se stăpânește, că are o reținere, politeți burgheze, că e capabilă de atenții care nu sunt specifice vârstei ei. Louise își mai comandă un pahar

și, în timp ce bea, o observă pe fetiță care privește fix ecranul televizorului și vede, foarte clar, trăsăturile mamei ei sub masca inocenței. Gesturile inocente ale fetiței poartă mugurele unei nervozități de femeie, al unei asprimi de patroană.

Chinezul strânge paharele goale și farfuria pe jumătate plină. Așază pe masă nota de plată mâzgălită pe o hârtie în pătrățele. Louise nu se clintește. Așteaptă ca timpul să treacă, ca noaptea să meargă înainte, se gândește la Paul și la Myriam, bucurându-se de liniștea lor, de apartamentul gol, de cina pe care ea a lăsat-o pe masă. Au mâncat, fără îndoială, în picioare în bucătărie, ca înainte de nașterea copiilor. Paul îi toarnă vin în pahar soției sale și îl termină pe al său. Mâna lui alunecă acum pe pielea lui Myriam și râd amândoi, așa sunt ei, sunt genul de oameni care râd în dragoste, în dorință, în lipsa pudorii.

În cele din urmă, Louise se ridică. Ies din restaurant. Mila se simte ușurată. Are pleoapele grele, ar vrea să se întoarcă în patul ei acum. În căruciorul lui, Adam a adormit. Louise rearanjează pătura peste copil. Odată cu căderea nopții, iarna, care stătea la pândă, își reia locul, se insinuează pe sub haine. Louise o ține de mână pe fetiță și ele merg, mult timp, printr-un Paris de unde toți copiii au dispărut. Merg de-a lungul marilor bulevarde, trec prin fața teatrelor și a cafenelelor pline ochi. O iau pe străzi din ce în ce mai întunecate și mai înguste, care duc uneori într-o piațetă unde tineri fumează iarbă sprijiniți de câte un coș de gunoi.

Mila nu recunoaște străzile astea. O lumină galbenă scaldă trotuarele. Casele astea, restaurantele astea, îi par foarte departe de casă și ea se uită la Louise cu ochi neliniștiți. Așteaptă o vorbă liniștitoare. Poate că e o surpriză? Dar Louise înaintează, înaintează, fără să rupă tăcerea decât pentru a șopti: „Haide, vii?“ Fetița își scrântește gleznele pe piatra cubică, își simte măruntaiele prinse în menghina spaimei, convinsă că plângerile

ei nu ar face decât să agraveze lucrurile. Pe Rue Montmartre, Mila le observă pe fetele care fumează în fața barurilor, fetele cu tocuri înalte care țipă puțin prea tare și pe care patronul le bruftuluiește:

— Avem vecini aici, ia mai tăceți!

Micuța și-a pierdut toate reperele, nu mai știe dacă e același oraș, dacă de aici poate să-și vadă casa, dacă părinții ei știu unde se află.

Brusc, Louise se oprește în mijlocul unei străzi animate. Se uită în jur, trage căruciorul la perete și o întreabă pe Mila:

— De care vrei?

În spatele tejghelei, un bărbat așteaptă obosit ca fetița să se hotărască. Mila e prea mică pentru a vedea cuvele cu înghețată, se ridică pe vârfuri și apoi, nerăbdătoare, răspunde:

— De căpșune.

Ținându-se cu o mână de mâna lui Louise și cu cealaltă ținând strâns cornetul de înghețată, Mila face cale întoarsă prin noapte, lipăind înghețata care îi provoacă o durere de cap îngrozitoare. Închide ochii și strânge foarte tare din pleoape, ca să-i treacă durerea, încearcă să se concentreze asupra gustului de căpșune zdrobite și asupra bucățelelor de fruct care-i rămân între dinți. În stomacul ei gol, înghețata cade ca niște fulgi grei de zăpadă.

La întoarcere, iau autobuzul. Mila întreabă dacă poate să composteze ea biletul, așa cum face de fiecare dată când iau autobuzul împreună. Dar Louise îi face semn să tacă.

— Noaptea nu ne trebuie de bilet. Nu-ți bate capul cu asta.

Când Louise deschide ușa apartamentului, Paul este întins pe canapea. Ascultă un disc, cu ochii închiși. Mila se repede la el. Sare în brațele lui și-și afundă chipul înghețat în gâtul tatălui ei. Paul se face că o dojenește, pe ea care s-a întors acasă atât de târziu, care și-a petrecut seara distrându-se la restaurant, ca

o domnișoară. Myriam, le spune el, a făcut o baie și s-a culcat devreme.

— Lucrul a epuizat-o. Nici măcar n-am văzut-o.

Louise se simte cuprinsă de o melancolie brutală. Toate astea n-au folosit la nimic. Îi este frig, o dor picioarele, și-a cheltuit ultima bancnotă și Myriam nici măcar nu și-a așteptat soțul înainte să se culce.

Te simți singur în preajma copiilor. Lor nu le pasă de contururile lumii noastre. Îi ghicesc duritatea, întunecimea, dar nu vor să știe nimic despre asta. Louise le vorbește și ei întorc capul. Ea le întinde mâinile, se apleacă la înălțimea lor, dar ei se uită deja în altă parte, au văzut ceva. Au găsit un joc care e scuza lor pentru a nu auzi. Ei nu se prefac că-i plâng pe nefericiți.

Se așază lângă Mila. Fetița, ghemuită pe un scaun, desenează. E în stare să rămână concentrată timp de aproape o oră în fața foilor ei de hârtie și a teancului de carioci. Colorează cu mare concentrare, atentă la cele mai mici detalii. Lui Louise îi place să se așeze lângă ea și să vadă cum apar culorile pe foaia de hârtie. Asistă, tăcută, la înflorirea unor flori uriașe în grădina unei case portocalii, unde personaje cu mâini lungi și corpuri longiline dorm pe peluză. Mila nu lasă niciun loc gol. Nori, mașini zburătoare, baloane umflate umplu cerul care are o consistență ce face ape-ape.

— Asta cine e? întreabă Louise.

— Asta? Mila pune un deget pe un personaj imens, zâmbitor, întins pe mai mult de jumătate din foaie. Asta e Mila.

Louise nu mai reușește să găsească alinare din partea copiilor. Poveștile pe care le spune se încurcă și Mila protestează. Creaturile mitice și-au pierdut din vioiciune și din splendoare. În prezent, personajele ei au uitat scopul și sensul luptei lor și poveștile ei nu mai sunt decât relatarea unor lungi rătăciri, ciopârțite, dezordonate, despre prințese scăpătate, despre dragoni bolnavi, solilocvii egoiste din care copiii nu înțeleg nimic și care le stârnesc nerăbdarea.

— Spune-ne altceva, o imploră Mila și Louise nu găsește ce să mai povestească, împotmolită în cuvintele ei ca în niște nisipuri mișcătoare.

Louise râde mai puțin, are mai puțină energie pentru jocurile de-a calul și călărețul sau pentru bătăile cu perne. Cu toate astea, ea îi adoră pe acești doi copii pe care îi observă ore în șir. Ar plânge chiar, sub această privire pe care ei i-o aruncă uneori, căutând aprobarea sau ajutorul ei. Iubește mai ales felul lui Adam de a se întoarce, pentru a o lua drept martoră a progreselor, a bucuriilor lui, pentru a-i da de înțeles că în toate gesturile lui există ceva care îi este hărăzit ei, ei și numai ei. Ar vrea să soarbă din inocența, din entuziasmul lor, până la beție. Ar vrea să vadă cu ochii lor atunci când ei privesc ceva pentru prima dată, când ei înțeleg logica unui mecanism, când ei speră la repetiția infinită fără să se gândească vreodată, dinainte, la osteneala care va urma.

Toată ziua, Louise lasă televizorul aprins. Se uită la reportaje apocaliptice, la emisiuni idioate, la jocuri cărora nu le înțelege toate regulile. După atentate, Myriam i-a interzis să-i lase pe copii în fața televizorului. Dar lui Louise puțin îi pasă. Mila știe că nu trebuie să repete în fața părinților ei ce a văzut la televizor. Că nu trebuie să pronunțe cuvintele „urmărire", „terorist", „uciși". Fetița privește, lacomă, tăcută, informațiile care se succed. Apoi, când nu mai poate, se întoarce către fratele ei. Se joacă, se ceartă. Mila îl împinge în perete și băiețelul urlă înainte să sară la ea.

Louise nu întoarce capul. Rămâne cu privirea ațintită asupra ecranului, complet imobilă. Bona refuză să meargă în parculeț. Nu vrea să le întâlnească pe celelalte femei sau să dea peste vecina bătrână, față de care s-a umilit oferindu-și serviciile. Copiii, nervoși, se învârt prin apartament, o imploră, au chef să iasă la aer, să se joace cu prietenii lor, să cumpere o napolitană cu ciocolată din partea de sus a străzii.

Țipetele celor mici o irită, ar urla și ea. Pălăvrăgeala obositoare a copiilor, vocile lor stridente, „de ce-urile?" lor, dorințele lor egoiste îi fac capul să plesnească.

— Când e mâine? întreabă Mila de sute de ori.

Louise nu poate să cânte un cântec fără ca ei să nu o implore s-o ia de la capăt, ei cer eterna repetiție a orice, a poveștilor, a jocurilor, a strâmbăturilor și Louise nu mai poate. Nu mai are îngăduință pentru plânsetele lor, pentru capriciile lor, pentru veselia lor isterică. Îi vine uneori să-și pună degetele în jurul gâtului lui Adam și să-l scuture până leșină. Alungă ideile astea cu o mișcare amplă a capului. Reușește să nu se mai gândească la asta, dar o maree întunecată și lipicioasă a copleșit-o cu totul.

„Trebuie să moară cineva. Trebuie să moară cineva pentru ca noi să fim fericiți."

Refrene morbide o leagănă pe Louise în timp ce merge. Fraze, pe care nu ea le-a inventat și al căror sens nu e sigură că-l înțelege, îi ocupă mintea. Inima i s-a asprit. Trecerea anilor a acoperit-o de o coajă groasă și rece și ea de-abia o mai aude bătând. Nimic nu mai reușește s-o emoționeze. Trebuie să admită că nu mai știe să iubească. A epuizat toată dragostea cuprinsă în inima ei, mâinile ei nu mai au nimic de mângâiat.

— Voi fi pedepsită pentru asta, se aude ea gândind. Voi fi pedepsită pentru că nu știu să iubesc.

Există fotografii din după-amiaza aceea. Nu au fost developate, dar ele există, undeva, în interiorul unui aparat. În ele apar mai ales copiii. Adam, întins în iarbă, pe jumătate gol. Cu ochii lui mari și albaștri, se uită într-o parte, cu un aer absent, aproape melancolic, în ciuda vârstei lui fragede. Într-una dintre aceste imagini, Mila aleargă pe mijlocul unei alei largi, mărginite de arbori. E îmbrăcată cu o rochie albă pe care sunt desenați fluturi. E desculță. Într-o altă fotografie, Paul îl cară pe Adam pe umeri și pe Mila în brațe. Myriam e în spatele obiectivului. Ea este cea care surprinde acest moment. Chipul soțului ei e neclar, zâmbetul lui e ascuns de una dintre tălpile băiețelului. Myriam râde și ea, nu se gândește să le spună să stea nemișcați. Să se oprească o clipă din agitație.

— Pentru poză, vă rog!

Și totuși, ea ține la aceste fotografii pe care le face cu sutele și la care se uită în momentele ei de melancolie. În metrou, între două întâlniri, uneori chiar și în timpul unei cine, derulează cu degetele pe ecranul telefonului portretul copiilor ei. Crede și că e datoria ei de mamă să imortalizeze momentele astea, să dețină dovezile fericirii trecute. Va putea într-o zi să le pună sub nasul Milei și al lui Adam. Va înșira amintirile și imaginea va veni să trezească senzații vechi, detalii, o atmosferă. Copiii nu sunt decât o fericire efemeră, i s-a spus întotdeauna, un vis trecător, o nerăbdare. O eternă metamorfoză. Chipuri rotunde care se impregnează de seriozitate, fără ca tu să-ți fi dat seama. Așa că, de fiecare dată când are ocazia, își privește copiii care, din spatele ecranului iPhone-ului ei, sunt pentru ea cel mai frumos peisaj din lume.

Thomas, prietenul lui Paul, i-a invitat să petreacă o zi la casa lui de la țară. El se izolează acolo ca să compună melodii și

ca să-şi întreţină un alcoolism tenace. Thomas creşte ponei în fundul parcului. Ponei ireali, blonzi ca nişte actriţe americane şi cu picioare scurte. Un mic pârâu traversează grădina imensă, ale cărei graniţe nu sunt cunoscute nici măcar de Thomas însuşi. Copiii mănâncă de prânz pe iarbă. Părinţii beau vin rosé şi, în cele din urmă, Thomas pune pe masă cutia cu vin din care soarbe fără încetare.

— Suntem între noi, nu? Doar n-o să ne sfiim.

Thomas nu are copii şi lui Paul şi Myriam nu le-ar da prin cap să-l plictisească povestindu-i despre bona lor, despre educaţia copiilor, despre vacanţele în familie. În ziua aceasta frumoasă de mai, ei uită de neliniştile lor. Preocupările le apar în faţa ochilor aşa cum sunt ele: mărunte griji cotidiene, aproape nişte capricii. Nu se mai gândesc decât la viitor, la proiecte, la bucuriile gata să înflorească. Myriam e sigură, în septembrie Pascal îi va propune să devină partener. Va putea atunci să-şi aleagă cazurile, să delege munca ingrată unor stagiari. Paul îşi priveşte soţia şi copiii. Îşi spune că ce era mai greu s-a înfăptuit, că urmează ce e mai bun.

Petrec o zi minunată alergând, jucându-se. Copiii încalecă pe ponei şi le dau mere şi morcovi. Smulg buruienile din ceea ce Thomas numeşte grădina de zarzavat în care n-a crescut vreodată o legumă. Paul pune mâna pe-o chitară şi îi face pe toţi să râdă. Apoi toţi tac atunci când Thomas cântă şi Myriam îi acompaniază refrenele. Copiii fac ochii mari în faţa acestor adulţi atât de cuminţi care cântă într-o limbă pe care ei nu o înţeleg.

Când vine vremea să plece acasă, cei mici încep să urle. Adam se aruncă pe jos, refuză să plece. Mila, şi ea epuizată, plânge în hohote în braţele lui Thomas. Odată instalaţi în maşină, copiii adorm. Myriam şi Paul sunt tăcuţi. Se uită la câmpurile de rapiţă răvăşite în apusul de soare roşiatic care scaldă popasurile de pe drum, zonele industriale, eolienele gri, într-un strop de poezie.

Un accident a blocat autostrada, iar Paul, pe care ambuteiajele îl scot din minți, decide să iasă de pe autostradă și să se întoarcă la Paris pe un drum secundar.

— Tot ce am de făcut e să mă iau după GPS.

Dispar pe străzi întunecate de-a lungul cărora case burgheze și urâte rămân cu storurile coborâte. Myriam ațipește. Frunzele copacilor, precum mii de diamante negre, strălucesc sub felinare. Ea deschide din când în când ochii, neliniștită că Paul se lasă la rândul lui pradă visării. Paul o liniștește și ea adoarme la loc.

O trezește zgomotul claxoanelor și, cu ochii pe jumătate închiși și mintea încă înceţoșată de somn și de excesul de vin rosé, nu recunoaște imediat bulevardul pe care stau blocați în trafic.

— Unde suntem? îl întreabă ea pe Paul, care nu răspunde, care habar n-are și care e preocupat în totalitate să înțeleagă ce blochează drumul și ce-i împiedică să înainteze.

Myriam întoarce capul. Ar fi adormit la loc dacă n-ar fi văzut, acolo, pe trotuarul din față, silueta familiară a lui Louise.

— Uite, îi spune ea lui Paul întinzând mâna.

Dar Paul este concentrat la ambuteiaj. Calculează posibilitățile de a ieși din rând, de a întoarce. A intrat într-o intersecție unde mașinile, care vin de peste tot, nu mai avansează. Scuterele își croiesc drum, pietonii se șterg de capotele mașinilor. Semafoarele trec de la culoarea roșie la cea verde în câteva secunde. Nimeni nu înaintează.

— Uite, acolo. Cred că e Louise.

Myriam se ridică un pic în scaun ca să vadă mai bine fața femeii care înaintează, de cealaltă parte a intersecției. Ar putea să coboare geamul și s-o strige, dar ar părea ridicolă și fără îndoială că bona nu ar auzi-o. Myriam vede părul blond, cocul la ceafă, mersul inimitabil al lui Louise, sprinten și tremurător. I se pare că bona înaintează încet, privind cu atenție la vitrinele de pe această stradă comercială. Apoi Myriam nu-i mai vede silueta,

corpul ei subțire e ascuns de trecători, dus de un grup de oameni care râd și își agită brațele. Și ea reapare de cealaltă parte a pasajului pietonal, ca în imaginile dintr-un film vechi cu tonuri puțin decolorate, într-un Paris pe care întunericul îl face ireal. Louise pare discordantă, cu eterna ei bluză cu guler rotund și fusta ei prea lungă, ca un personaj care ar fi greșit povestea și s-ar regăsi într-o lume străină, condamnat să rătăcească pentru totdeauna.

Paul claxonează furios și copiii se trezesc tresărind. El scoate brațul pe geam, privește înapoi și virează cu toată viteza pe o stradă perpendiculară, înjurând. Myriam ar vrea să-l oprească, să-i spună că au timp, că nu folosește la nimic să se înfurie. Plină de nostalgie, contemplă până în ultima clipă, nemișcată sub felinar, o Louise fantomatică, aproape neclară, care așteaptă ceva, la marginea unei granițe pe care se pregătește s-o traverseze și în spatele căreia va dispărea.

Myriam se afundă în scaunul ei. Privește din nou înainte, tulburată ca și cum ar fi dat peste o amintire, o cunoștință foarte veche, o iubire din tinerețe. Se întreabă unde se duce Louise, dacă era chiar ea, și ce făcea acolo. Ar fi vrut să continue s-o observe prin acel geam, s-o privească trăind. Faptul de a o fi văzut pe acel trotuar, din întâmplare, într-un loc atât de îndepărtat de rutina lor, stârnește în ea o curiozitate violentă. Pentru prima dată, încearcă să-și imagineze, fizic, tot ceea ce este Louise atunci când nu e cu ei.

Auzind-o pe mama lui pronunțând numele bonei, Adam se uită și el pe geam.

— E bona mea! strigă el, arătând-o cu degetul, ca și cum n-ar înțelege că ea ar putea să trăiască în altă parte, singură, că ea ar putea să meargă fără să se sprijine de un cărucior sau fără să țină un copil de mână.

Întreabă:

— Unde se duce Louise?

— Se duce la ea, îi răspunde Myriam. La ea acasă.

Doamna căpitan Nina Dorval își ține ochii deschiși, întinsă pe patul său, în apartamentul din Bulevardul Strasbourg. Parisul e pustiu în acest august ploios. Noaptea e tăcută. Mâine-dimineață, la ora șapte și jumătate, ora la care Louise îi revedea pe copii, se vor înlătura sigiliile apartamentului din Rue d'Hauteville și va începe reconstituirea. Nina i-a anunțat pe judecătorul de instrucție, pe procuror, pe avocați.

— Eu, a spus ea, o să joc rolul bonei.

Nimeni n-ar îndrăzni s-o contrazică. Doamna căpitan cunoaște cazul acesta mai bine decât oricine. Ea a ajuns prima la locul crimei, după telefonul dat de Rose Grinberg. Profesoara de muzică urla:

— E bona. I-a ucis pe copii.

În ziua aceea, polițista a parcat în fața imobilului. O ambulanță tocmai plecase de la fața locului. Fetița era transportată către spitalul cel mai apropiat. Deja, o mulțime de gură-cască blocau strada, fascinați de urletele sirenelor, de graba echipajului salvării, de paloarea ofițerilor de poliție. Trecătorii se făceau că așteaptă ceva, puneau întrebări, rămâneau nemișcați în pragul brutăriei sau sub câte un portic. Un bărbat cu brațul întins a fotografiat intrarea în clădire. Nina Dorval a ordonat să fie evacuat.

Pe scară, doamna căpitan s-a întâlnit cu membrii echipajului medical care o scoteau de-acolo pe mamă. Făptașa era încă sus în apartament, inconștientă. Ținea în mână un cuțitaș de ceramică albă.

— Scoateți-o pe ușa din spate! a ordonat Nina.

A intrat în apartament. I-a atribuit fiecăruia un rol. I-a privit lucrând pe ofițerii de la secția de Criminalistică, în salopetele lor largi și albe. În baie, și-a scos mănușile și s-a aplecat

deasupra căzii. A început prin a-și băga vârful degetelor în apa tulbure și înghețată, desenând brazde, făcând apa să se miște. Un vas de pirați a fost luat de valuri. Nu se putea hotărî să-și retragă mâna, ceva o atrăgea către fundul apei. Și-a scufundat brațul până la cot, apoi până la umăr și așa a găsit-o un investigator, ghemuită, cu mâneca udă. I-a cerut să iasă de acolo; urma să ia probe.

Nina Dorval s-a plimbat prin apartament, cu dictafonul lipit de buze. A descris locurile, mirosul de săpun și de sânge, zgomotul televizorului aprins și numele emisiunii care rula. Niciun detaliu nu a fost omis: hubloul deschis al mașinii de spălat din care ieșea o cămașă șifonată, chiuveta plină, hainele copiilor aruncate pe jos. Pe masă erau așezate două farfurii din platic roz în care se uscau resturile unei mese de prânz. Au fost fotografiate pastele răsucite și bucățelele de șuncă. Mai târziu, când ea a aflat povestea lui Louise, când i s-a povestit legenda acestei bone maniace, Nina Dorval a fost uimită de dezordinea din apartament.

L-a trimis pe locotenentul Verdier la Gara de Nord ca să-l aștepte pe Paul, care se întorcea din călătorie. El va ști cum să-l ia, s-a gândit ea. E un bărbat cu experiență, va găsi cuvintele, va reuși să-l liniștească. Locotenentul a ajuns foarte devreme. S-a așezat undeva unde să nu stea în curent și a privit trenurile sosind. Simțea nevoia să fumeze. Câțiva pasageri au coborât dintr-un vagon și au început să alerge, ciorchine. Probabil că se grăbeau să prindă legătura și locotenentul urmărea din ochi această mulțime asudată, femeile pe tocuri înalte, ținându-și gențile aproape de corp, bărbații care strigau: „Faceți loc!“ Apoi trenul de Londra a sosit. Locotenentul Verdier ar fi putut să aștepte la coborârea din vagonul în care călătorea Paul, dar a preferat să rămână la capătul peronului. L-a privit venind către el pe tatăl care era acum orfan, cu căștile pe urechi și o geantă mică în mână. Nu s-a dus în întâmpinarea lui. Voia să-i mai lase

câteva minute. Câteva secunde în plus înainte să-l abandoneze într-o noapte interminabilă.

Polițistul i-a arătat insigna. I-a cerut să-l urmeze și Paul a crezut întâi că era o greșeală.

Săptămână după săptămână, doamna căpitan Dorval a refăcut șirul evenimentelor. În ciuda tăcerii lui Louise, care nu ieșea din comă, în ciuda mărturiilor care se puneau de acord asupra acestei bone ireproșabile, ea și-a spus că până la urmă va reuși să găsească fisura. Și-a jurat să înțeleagă ce se întâmplase în această lume secretă și caldă a copilăriei, în spatele ușilor închise. A adus-o pe Wafa la secția de poliție numărul 36 și a interogat-o. Tânăra femeie nu se putea opri din plâns, nu reușea să articuleze un cuvânt și polițista și-a pierdut în cele din urmă răbdarea. I-a spus că puțin îi păsa de situația ei, de actele ei, de contractul ei de muncă, de promisiunile lui Louise și de naivitatea ei proprie. Ceea ce voia ea să știe era dacă o văzuse pe Louise în ziua aceea. Wafa i-a povestit că fusese la apartament în dimineața aceea. Sunase la ușă și Louise crăpase puțin ușa.

— Ai fi zis că ascundea ceva.

Dar Alphonse fugise, se strecurase printre picioarele lui Louise și se dusese la copii, care erau încă în pijama, în fața televizorului.

— Am încercat s-o conving. I-am zis că am putea să ieșim, să facem o plimbare. Era frumos afară și copiii aveau să se plictisească.

Louise n-a vrut să audă de nimic.

— Nu m-a lăsat să intru. L-am strigat înapoi pe Alphonse, care era foarte dezamăgit, și am plecat.

Dar Louise nu a rămas în apartament. Rose Grinberg e foarte sigură, s-a întâlnit cu bona în holul apartamentului, cu o oră înainte de siestă. Cu o oră înainte de crimă. De unde venea Louise? Unde se dusese? Cât timp petrecuse afară din casă?

Poliţiştii au făcut înconjurul cartierului, cu poza lui Louise în mână. Au interogat pe toată lumea. Au fost nevoiţi să-i facă să tacă pe mincinoşi, pe singuraticii care fabulează ca să le treacă timpul. S-au dus în părculeţ, la cafeneaua „Paradis", s-au plimbat prin pasajele din rue du Faubourg-Saint-Denis şi i-au chestionat pe comercianţi. Şi apoi au găsit această înregistrare video dintr-un supermarket. De mii de ori, doamna căpitan a privit iar şi iar înregistrarea. S-a uitat până i s-a făcut greaţă la mersul liniştit al lui Louise pe culoarele magazinului. I-a observat mâinile, mâinile ei micuţe, care apucau fie o cutie cu lapte, fie un pachet de biscuiţi sau o sticlă cu vin. În imaginile astea, copiii aleargă de la un raft la altul fără ca bona să fie atentă la ei. Adam dă cutii pe jos, se loveşte de genunchii unei femei care împinge un cărucior. Mila încearcă să ajungă la nişte ouă de ciocolată. Louise e calmă, nu deschide gura, nu-i strigă. Se îndreaptă către casa de marcat şi ei sunt cei care revin la ea, râzând. Se aruncă între picioarele ei, Adam o trage de fustă, dar Louise îi ignoră. De-abia dacă dă la iveală uşoare semne de agasare, pe care poliţista le ghiceşte, o uşoară contractare a buzei, o privire fugară. Piezişă. Louise, îşi spune poliţista, seamănă cu acele mame duplicitare care, în poveşti, îşi abandonează copiii tenebrelor unei păduri.

La ora 16, Rose Grinberg a lăsat storurile. Wafa a mers până în părculeţ şi s-a aşezat pe o bancă. Hervé şi-a terminat programul la serviciu. Exact la acea oră, Louise s-a îndreptat către baie. Mâine, Nina Dorval va trebui să repete aceleaşi gesturi: să deschidă robinetul, să-şi bage mâna sub jetul de apă pentru a-i verifica temperatura, aşa cum o făcea pentru propriii ei fii, atunci când erau încă mici. Şi ea va spune:

— Copii, veniţi! E ora pentru baie.

A fost nevoie să-l întrebe pe Paul dacă lui Adam şi Milei le plăcea apa. Dacă erau reticenţi, în general, înainte de a se dezbrăca. Dacă le plăcea să se bălăcească în mijlocul jucăriilor lor.

— Ar fi putut să fi fost o ceartă la mijloc, a explicat doamna capitan. Credeți că ar fi putut fi neîncrezători sau mai degrabă mirați de faptul că urmau să facă baie la ora patru după-amiaza?

I-au arătat tatălui fotografia cu arma crimei. Un cuțit de bucătărie, banal, dar atât de mic încât Louise l-ar fi putut ascunde cu ușurință, cel puțin parțial, în palmă. Nina l-a întrebat dacă îl recunoștea. Dacă era al lor sau dacă Louise îl cumpărase, dacă își premeditase gestul.

— Nu vă grăbiți, a spus ea.

Dar Paul n-a avut nevoie de mult timp de gândire. Cuțitul acela era cel pe care Thomas li-l adusese cadou din Japonia. Un cuțit de ceramică, extrem de ascuțit, al cărui simplu contact era suficient ca să taie pulpa degetelor. Un cuțit de sushi în schimbul căruia Myriam îi dăduse o monedă de un euro, pentru a alunga piaza rea.

— Dar nu-l foloseam niciodată la bucătărie. Myriam îl pusese bine într-un sertar, undeva sus. Voia să-l țină undeva unde copiii n-ar fi putut ajunge la el.

După două luni de anchetă, zi și noapte, două luni de mers pe urmele trecutului acestei femei, Nina începe să creadă c-o cunoaște pe Louise mai bine ca oricine altcineva. L-a convocat la secție pe Bertrand Alizard. Bărbatul tremura în fotoliul din biroul secției 36. Picături de sudoare îi curgeau peste pistrui. El, căruia îi e așa de frică de sânge și de surprizele neplăcute, a rămas pe culoar atunci când poliția a răscolit garsoniera lui Louise. Sertarele erau goale, geamurile imaculate. Nu au găsit nimic. Nimic în afară de o veche fotografie a lui Stéphanie și de câteva plicuri rămase nedesfăcute.

Nina Dorval și-a înfipt mâinile în inima putrezindă a lui Louise. A vrut să știe totul despre ea. A crezut că va putea să spargă cu lovituri de pumn zidul de mutenie în care bona se închisese. I-a interogat pe membrii familiei Rouvier, pe domnul Franck, pe doamna Perrin, pe doctorii de la spitalul

Henri-Mondor, unde Louise fusese internată din cauza unor tulburări de dispoziție. A citit ore în șir carnetul cu coperta înflorată și visa, noaptea, aceste litere strâmbe, aceste nume necunoscute pe care Louise și le notase cu asiduitatea unui copil singuratic. Doamna căpitan i-a regăsit pe vecinii de pe vremea în care Louise locuia în casa din Bobigny. Le-a pus întrebări bonelor din părculeț. Nimeni nu părea să-i pătrundă misterul.

— Era bună ziua, bună seara, nimic mai mult.

Nimic de luat în seamă.

Și-apoi, a privit-o pe femeia aceea dormind pe patul ei alb. I-a cerut infirmierei să iasă din cameră. Voia să fie singură cu păpușa care îmbătrânea. Păpușa adormită, care purta la gât și la mâini, în loc de bijuterii, pansamente albe groase. În lumina neoanelor, doamna căpitan fixa cu privirea pleoapele ei palide, rădăcinile firelor albe de la tâmple și slaba pulsație a unei vene care se zbătea sub lobul urechii. Încerca să citească ceva pe acest chip decăzut, pe această piele uscată în care ridurile săpaseră rigole. Doamna căpitan nu a atins corpul nemișcat, dar s-a așezat și i-a vorbit lui Louise așa cum le vorbești copiilor care se prefac că dorm. I-a spus:

— Știu că mă auzi.

Nina Dorval a făcut experimentul: reconstituirile acționează uneori ca un revelator, asemenea acelor ceremonii voodoo în care transa face ca un adevăr să țâșnească din durere, când trecutul se luminează cu o lumină nouă. Odată aflată pe scenă, se întâmplă ca magia să funcționeze, ca un detaliu să apară, ca o contradicție să capete în cele din urmă sens. Mâine, ea va intra în imobilul din Rue d'Hauteville în fața căruia încă se mai ofilesc câteva buchete de flori și se mai află niște desene făcute de copii. Va ocoli lumânările și va lua ascensorul. Apartamentul, în care nimic nu s-a schimbat din acea zi de mai, unde nimeni nu a venit să strângă lucrurile sau măcar să recupereze vreun act, va fi scena acestui teatru sordid. Nina Dorval va da acele trei lovituri.

Acolo, se va lăsa înghițită de un val de dezgust, detestând totul, acest apartament, această mașină de spălat, această chiuvetă care va rămâne mereu murdară, aceste jucării care ies din cutiile lor și care vin să moară sub mese, cu sabia îndreptată spre cer, cu urechea ațintită. Ea va fi Louise, Louise care își bagă degetele în urechi ca să facă să înceteze țipetele și plânsetele. Louise care face du-te-vino din sufragerie în bucătărie, din baie în bucătărie, de la gunoi la uscătorul de rufe, de la pat la dulapul de la intrare, din balcon în baie. Louise care vine și care apoi reîncepe, Louise care se apleacă și care se ridică pe vârfuri. Louise care apucă un cuțit dintr-un sertar. Louise care bea un pahar cu vin, cu fereastra deschisă, cu un picior pe balconul micuț.

— Copii, veniți! E ora pentru baie.

Tipar: ARTPRINT
E-mail: office@artprint.ro
Tel.: 021 336 36 33

Leïla Slimani (n. 1981) este o romancieră și jurnalistă franceză de origine marocană.

S-a născut la Rabat, Maroc și la 17 a a plecat la Paris, unde s-a specializat științe politice și studiul mass-medi la Sciences Po. După absolvire, a vr să urmeze o carieră în actorie, dar a început să lucreze ca jurnalist pentr revista *Jeune Afrique*.

În 2014 a publicat primul său roma *Dans le jardin de l'ogre* (în curs de apariție la Pandora M), urmat de thrillerul psihologic *Cântec lin*, care a devenit rapid un bestseller cu pes 76.000 de exemplare tipărite în primele trei luni de la apariție.

În 2016, romanul *Cântec lin* a fost distins cu Premiul Goncourt și a fost nominalizat la Prix Renaudot Prix Femina, Prix de Flore și Prix Interallié.

Cântec lin *este o carte necruțătoare despre raporturile de putere și excluderea socială.*

L'EXPRESS

Cântec lin *te prinde în paginile lui cu o forță uimitoare, ce vine atât din măiestria cu care autoarea stăpânește povestea, cât și din stilul precis, clinic, incisiv.*

LE MONDE

Când Myriam, mamă a doi copii mici, se hotărăște, în ciuda reticenței soțului ei, să-și reia activitatea, cuplul începe să caute o bonă. După o serie de interviuri, o angajează pe Louise, care cucerește rapid afecțiunea copiilor și ajunge să ocupe un loc central în casa familiei. Treptat însă, cercul dependenței reciproce se închide, ducând la producerea unei tragedii.

Dincolo de descrierea minuțioasă a tânărului cuplu și a personajului fascinant și misterios al bonei, se întrevede tabloul epocii moderne, cu concepțiile sale despre dragoste și educație, raportul dintre dominație și bani, prejudecăți de clasă ori culturale.

Stilul frust și tranșant al Leïlei Slimani, întrepătruns de frânturi de poezie sumbră, învăluie povestea încă de la primele pagini într-un suspans captivant.

literary FICTION